

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA
ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan: Temur YANKIN

İSTANBUL, 2009

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA
ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan:
Temur YANKIN

060712138

Danışman:
Yrd.Doç.Dr.Kamil USLU

İSTANBUL, 2009

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik ilkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./01/2010

Temur YANKIN

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

08/01/2010

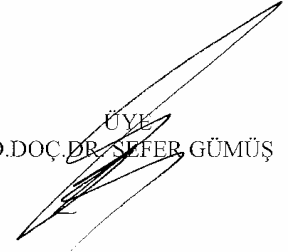
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 060712138 numaralı *Temur Yankın*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 25.12.2009 tarih ve 2009/34 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince 60 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

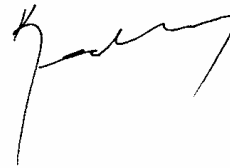
DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. KAMİL USLU

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. SEFER GÜMÜŞ

ÜYE
DOÇ.DR. HALİT KESKİN

İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ

Tezi Hazırlayan: Temur YANKIN

Özet

Bu Tez Çalışmasında; İlköğretim Okul Müdürlerinin görev yaptıkları okullarda, rehberlik çalışmalarındaki çalışma performansına etkileri ele alınmaktadır. Buna göre, okullarda yönetimin başı olarak gerek rehberlik alanında fiziksel ortamın oluşturulması, gerekse rehberlik alanında ortaya konan çalışmaların seviyeleri bir gösterge olabilmektedir. Özellikle okullar arasındaki rehberlik çalışmasında, öğrenci ve öğretmen sorunlarının çözümü ve yönlendirmelerdeki başarı oranlarının farklılığı da müdürlerin rehberlik yaklaşımlarının etkili olduğunu göstermektedir. Bu hipotez, ülkemizin son yıllarda rehberlik alanında olumlu gelişmelerin sağlanmasında, okul yöneticilerinin etkilerini ortaya koymaktadır. Okul müdürlerinin rehberlikle ilgili gerekli alt yapı ve bilgiyi önemsememesinden dolayı, geliştirilen programların uygulamalarında istenilen hedeflerin gerçekleşme seviyesinin düşük kalacağı açıklanmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler :Kendini Gerçekleştirme, danışman, rehberlik ve yönetim

THE EFFECTS OF PRIMARY SCHOOL HEADMASTERS ON GUIDANCE STUDIES

Presented by: Temur YANKIN

Abstrack

This study deals with the effects of headmasters on guidance studies at schools. As the directors of schools, their creating the physical environment for guidance studies and the studies put forth on guidance are indicators. Especially, guidance studies between schools, solving the problems of teachers and students and the difference between their achievements on orientation show that headmasters approach to guidance is effective. This hypothesis puts forth the effects of headmasters on the improvements of guidance in the last years. It tries to explain if the headmasters do not heed the necessary the infrastructure and knowledge , then adopting the developed programmes will be fruitless.

Key Words : Realizing oneself, counsellor, guidance and management

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
Yemin Metni.....	I
Jüri Sayfası.....	II
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler.....	III
İngilizce Özet ve Anahtar kelimeler (Abstract).....	IV
İçindekiler.....	V
Şekiller Listesi.....	VIII
Tablolar Listesi.....	IX
Teşekkür	XI
1.GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ ve EĞİTİM ALANINDA REHBERLİK ÇALIŞMALARI

1.ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ.....	4
1.1. Öğrenci Rehberlik Hizmetlerinin Tanımı.....	4
1.2. Rehberlik Hizmetlerinin Amaçları.....	7
1.2.1.Kendini Gerçekleştirme.....	8
1.2.2.Kendini Gerçekleştirmekte Olan Bireyin Özellikleri.....	10
1.3.Rehberlik Hizmetlerinin İlkeleri.....	11
2.ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ ÇEŞİTLERİ.....	14
2.1.Kişi Sayısına Göre Rehberlik	14
2.2.İşlevlerine Göre Rehberlik	14
2.3.Eğitim Kademelerine Göre Rehberlik.....	15
2.4.Problem Alanına Göre Rehberlik	15
3. EĞİTİM ALANINDA REHBERLİK ÇALIŞMALARI	17
3.1.Eğitsel Rehberlik.....	17
3.2.Eğitim-Öğretim Ve Rehberlik Hizmetleri	18
3.3.Rehberliğin Öğretimle İlişkisi	19
3.4.Rehberliğin Öğretime Katkısı	21
4. EĞİTİM, AİLE VE REHBERLİK	22
4.1.Aile Yapısı Ve Rehberlik	22
4.2.Anne -Babalara Rehberlik	23
4.3.Aileye Yönelik Rehberlikte Yöntemler	25
4.3.1.Veli Toplantısı	25
4.3.2.Anne -Baba Eğitimi Semineri	25
4.3.3.Ev Ziyaretleri	26
4.3.4. Aile Terapisi (Aile Danışmanı)	26
4.4.Ailelerin Rehberliğe İhtiyaç Duyduğu Alanlar	27

II. BÖLÜM TÜRKİYE'DE REHBERLİK HİZMETLERİNİN GELİŞİMİ VE İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA REHBERLİK

1. TÜRKİYE'DE REHBERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ	28
1.1. Cumhuriyet Öncesi Rehberlik Çalışmaları	28
1.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası Rehberlik çalışmaları	29
1.3. Milli Eğitim Eğitim Şuralarında Rehberlikle İlgili Alınan Kararlar.....	31
2. TÜRKİYE'DE REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ	32
2.1. Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi	33
2.2. İl / ilçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi	35
2.3. Okul Düzeyinde Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi	36
2.4. Rehberlik Araştırma Merkezi ve Görevleri	38
2.5. Rehberlik Araştırma Merkezinin Teşkilatlanma Biçimi	39
3. TÜRKİYE'DE EĞİTİM KADEMELERİNE GÖRE REHBERLİK	40
3.1. Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik.....	40
3.2. İlköğretimde Rehberlik.....	41
3.3. Ortaöğretimde Rehberlik	43
3.4. Yüksek Öğretimde Rehberlik.....	43
4. İLKÖĞRETİMDE REHBERLİK	45
4.1. İlköğretimde Rehberliğin amacı	45
4.2. İlköğretimde Rehberlik Hizmetlerinin Önemi	46
4.3. İlköğretimde Meslek Rehberliği	48
4.4. İlköğretimde Rehberlik Çalışmaları ve Yöntemleri.	49
5. OKULLARDA PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK	52
5.1. Rehberliği Zorunlu Kılan Faktörler	54
5.2. Okulun Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Hazırlanması.....	55
5.3. Rehberlik İhtiyaçlarının Belirlenmesi	56
5.4. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Uygulanması	56
5.4. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Değerlendirilmesi.....	57

III. BÖLÜM İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ VE ANKET UYGULAMASI

1. REHBERLİK VE YÖNETİM	60
1.1. Rehberliğin Yönetime Katkısı	61
1.2. Yöneticilerin Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri.....	62
1.3. Öğrencilerin Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri.....	63
1.4. Öğretmenlerin Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri	64
1.5. Anne - Babaların Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri ...	65
2. İLKÖĞRETİMDE OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINI YÖNLENDİRMESİ	65
2.1. Psikolojik Ve Danışma Hizmetlerinin Okul Düzeyinde Örgütlenmesi	66

2.2.Okul Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu ve Görevleri.....	69
2.3.Okul Müdürünün Rehberlik Görevleri	72
2.4. Müdür Yardımcılarının Rehberlik Görevleri	75
2.5. Okul Müdürünün Öğrencilerle Rehberlik Faaliyetleri İlişkileri	75
2.6. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Görevleri	76
2.7. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Hizmetlerine Katkıları	79
3. ANKET UYGULAMASI	82
3.1.Evren ve Örneklem.....	82
3.2. Anket Değerlendirmeleri	83
3.2.1.Anket Uygulamalarında Okul Yöneticilerine Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler.....	83
3.2.2.Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket.....	87
3.2.3 Müdürlere Uygulanan Anketin Değerlendirmesi	96
3.2.4.Anket Uygulamalarında Öğretmenlere Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler.....	97
3.2.5.Öğretmenlere Uygulanan Anket	100
3.2.6.Öğretmenlere Uygulanan Anketin Değerlendirmesi	111
3.3. SONUÇ VE ÖNERİLER	112
KAYNAKÇA.....	115
EKLER	
Ek-1: Araştırmada Kullanılan Anket Formları.....	116
Ek-2: Anket İzin Formları.....	120
ÖZGEÇMİŞ.....	122

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil.1. Rehberlik ve Psikolojik Danışma İlişkisi	5
Şekil.2. Kendini Gerçekleştirme ve Aşamaları	9
Şekil.3. Bakanlık Merkez Örgütü	34
Şekil.4. İl / İlçe Örgütlenmesi	35
Şekil.5. Okul Örgütlenmesi	36
Şekil.6. Rehberlik Araştırma Merkezi Teşkilatlanması	39
Şekil.7. Okul Örgütlenmesi	67

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

3.2.1.Anket Uygulamalarında Okul Yöneticilerine Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler

Tablo.1. Cinsiyetiniz	83
Tablo.2. Medeni Durumunuz	83
Tablo.3. Yaşınız.....	84
Tablo.4. Mezun olduğunuz okulun türü	84
Tablo.5. Öğretmenlikte geçirdiğiniz hizmet süresi.....	85
Tablo.6. Öğretmenlikteki branşınız	85
Tablo.7. Öğretmenlikteki statünüz	86
Tablo. 8. Bu okuldaki hizmet süreniz	86

3.2.2.Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket

Tablo.1- Rehberlik çalışmalarında tespit edilen sorunlarla ilgili, üst makamlardan çözüm taleplerinize destek sağlanılıyor mu ?	87
Tablo2- Rehber öğretmenin çalışmalarını izleme, katkı sağlama,yönlendirme yapacak bilgi ve donanıma sahip olduğunuza inanıyor musunuz?	88
Tablo 3- Rehber öğretmeniniz bulunmasa da rehberlik yıllık programını aksatmadan yürütecek bilgi ve donanıma sahip misiniz?.....	88
Tablo 4- Okulunuzda rehberlik çalışmaları için uygun mekan sağlayabildiniz mi?	89
Tablo 5- Rehberlik hizmeti için kırtasiye ,telefon,faks,bilgisayar,sekreterlik hizmeti sağlanıyor mu?	89
Tablo 6- Rehber öğretmenin grup rehberliği yapabilmesi için yer ve zaman sağlıyor musunuz?	90
Tablo 7- Okulunuzda rehber öğretmenin, öğrenci danışman oranı 1/500'ü aşıyor mu?	90
Tablo 8- Rehber öğretmenden öğrenciler hakkında gizli bilgileri açıklamasını istiyor musunuz ?	91
Tablo 9- Okulunuzda rehber öğretmen nöbet tutuyor mu?	91
Tablo 10- Okulunuzda rehber öğretmen okula gelmeyen öğretmenlerin yerine derslere giriyor mu?	92
Tablo 11- Rehber öğretmen karneleri ya da devam cetvellerini dolduruyor mu?...92	92
Tablo 12- Rehber öğretmenlerin öğrencileri gözleyip disiplin ve kıyafet kurallarına aykırı davranışları saptamasını istiyor musunuz?	93
Tablo 13- Okul müdürü olarak rehberlikle ilgili çalışmalarda, ihtiyaç durumunda mevcut imkanlara ek olarak dışarıdan rehber öğretmen ye da uzman kuruluşlardan destek alıyor musunuz?	93
Tablo 14- Okulunuzdaki rehber öğretmenler rehberlik alanındaki yeni gelişen bilgi ve teknikleri yeterince uygulayabiliyor mu ?	94
Tablo 15- Okulunuzda öğrencilere yönelik meslek tanıtım konferansları düzenliyor musunuz?	94

Tablo 16- Okulunuzda öğrencilerin meslekleri tanınması için çeşitli is yerlerine geziler düzenliyor musunuz ?	95
Tablo 17- Daha önce rehberlik hizmetleri ile ilgili bir eğitim aldınız mı?	96

3.2.4.Anket Uygulamalarında Öğretmenlere Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler

Tablo.1. Cinsiyetiniz	97
Tablo.2. Medeni Durumunuz	97
Tablo.3. Yaşınız.....	97
Tablo.4. Mezun olduğunuz okulun türü	98
Tablo.5. Öğretmenlikte geçirdiğiniz hizmet süresi.....	98
Tablo.6. Öğretmenlikteki branşınız	98
Tablo.7. Öğretmenlikteki statünüz	99
Tablo. 8. Bu okuldaki hizmet süreniz	99

3.2.5.Öğretmenlere Uygulanan Anket

Tablo 1- Sizce rehberlik çalışmasının etkinliği okul yönetiminin tutumuna bağlı mıdır?	100
Tablo 2- Öğrenci sorunlarıyla ilgili danışmanlarla rahat görüşebiliyor musunuz?..	100
Tablo 3- Öğrencilere meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi veriliyor mu?	101
Tablo 4- Öğrencilere verimli çalışma yöntemleri hakkında bilgi veriliyor mu?.....	101
Tablo 5- Okul yönetimi tarafından çeşitli okulların giriş sınavlarının başvuru tarihleri ve koşulları öğrencilere vaktinde duyuruluyor mu?	102
Tablo 6- Okul yönetimi tarafından, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerinizi belirtebileceğiniz gözlem formu, dereceleme ölçeği v.b. araçlar sağlanıyor mu?..	103
Tablo 7- Sınıfta yapacağınız grup çalışmalarının planlanmasında rehber öğretmenden yardım görüyor musunuz?	103
Tablo 8- Rehberlik servisine havale ettiğiniz öğrencilerle ilgilenildiği inancında mısınız?	104
Tablo 9- Rehberlik servisindeki öğrencinizle ilgili, dosyada ihtiyaç duyduğunuz ve size açık olması gereken bilgiye ulaşabiliyor musunuz?.....	104
Tablo 10- rehberlik servisinde öğrencilere uygulanacak testlerin sonuçları, üzerinde gizlilik kaydı yoksa size bildiriliyor mu?	105
Tablo 11- Okulunuzda rehberlik bürosu kapatılsa veya çalışmalarına son verilse önemli bir eksiklik hissedileceği inancında mısınız?	105
Tablo 12- “ Her okulda, rehberlik etkinlikleri müdürün bilgisi, ilgisi ve aktif katkısına göre değişir” savına katılıyor musunuz?	106
Tablo 13- Okul müdürünüz rehberlik çalışmalarına olumlu katkıda bulunuyor mu?.....	106
Tablo 14- Okul müdürünüz olmasaydı rehberlik çalışmalarında sorun yaşanacağına inanıyor musunuz?	107
Tablo 15- Okul müdürünün rehberlik konusundaki tecrübelerini yeterli görüyor musunuz?	107

Tablo 16- Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgili tutumunun, rehberlik çalışmalarında sizleri doğrudan etkilediğine inanıyor musunuz?	108
Tablo 17- Okul müdürünün rehberlik çalışmalarındaki etkinliği sizi motive ediyor mu?	108
Tablo 18- Okul müdürü rehberlik çalışmalarında sizleri yönlendirebiliyor mu?.	109
Tablo 19- Okul müdürünün rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında size gereken desteği verdiğine inanıyor musunuz?	109
Tablo 20- Sizce rehberlik servisine yönlendirilen öğrencilerin sorunları neden kaynaklanmaktadır.?.....	110

TEŐEKKÖR

Bu çalışmada, “ilköğretim okulu müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkisi” araştırılmıştır.

Anket uygulamamızı İstanbul İli’ne bağlı Zeytinburnu, Bakırköy, Bahçelievler, Güngören, Arnavutköy, Fatih, Bağcılar, Ümraniye, Beyoğlu, Üsküdar ilçeleri ile bu ilçelerdeki ilköğretim okullarında görevli okul müdürlerine uyguladık. Ayrıca bu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere de anket uygulaması yapılmıştır.

Bu araştırmada, fikir ve eleőtirileri ile destek olan danıőmanım Sayın Yrd. Doç.Dr. Kamil USLU ile anket uygulamaları esnasında kolaylık sağlayan okul yöneticilerine ve öğretmenlere katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca çalıőmalarım sırasında her türlü desteğini esirgemeyen eőim Yeőim YANKIN’a ve oğlum Tolga ile Berkehan’a teşekkür ederim.

İstanbul, 2009 Temur YANKIN

Giriş

Dünyanın her yerinde eğitimin ülkelerin gelişmesi, kalkınması için ön şart olduğu inancına varılmıştır. Ülkelerin her alanda kalkınmasının toplumun eğitim seviyesinin yükselmesine bağlıdır. Yükselmek için eğitim şarttır. Eğitim hizmetlerinde görev yapan müdürlerin ; okullardaki Rehberlik çalışmalarında yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri eğitime doğrudan etkileyecektir. Eğitimin verimliliği yöneticinin niteliği ile doğrudan ilgilidir.

Gelişebilmek için okul idarecilerinin eğiticilik görevlerini isteyerek, seyerek yapmaları ile mümkündür. Okulu sadece maaş aldıkları bir yer olarak görmemeleri gerekmektedir. Örgütsel verimliliğin arttırılmasında insan faktörü çok önemlidir. Araştırmalar sonucunda varılan ortak kanı; eğitimde yöneticilerin donanımlı olması gereğidir.

Ülkemizde İlköğretim Okulları temel eğitimin ilk basamağı olmasından dolayı önemli bir yere sahiptir.Okullaşmanın yetersiz olduğu Büyükşehirlerde ilköğretim okulları zaman zaman ikili eğitimde hizmet vermekteler. Fiziki şartların yetersizliği ile öğrenci mevcutlarının fazlalığı göz önüne alındığında etkin bir eğitimin verilemediği de söylenebilir.

İlköğretim müdürlerinin seçiminde, mesleki kriterlerin yanı sıra bilgi ve becerilerinin de bulunması önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ilköğretim müdürlerinin rehberlik çalışmaları ile ilgili bilgi, görgü ve uygulama yetersizlikleri, ilköğretim çağındaki çocukların doğru yönlendirilmesinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

Çalışmamızdaki amaç; Okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarına katkı düzeylerini incelemek ve ilköğretim müdürlerinin rehberlik çalışmalarına katkılarının sağlanması ile eğitim- öğretim daha verimli olacağına yöneliktir. Çalışmamızda bir varsayım olarak uyguladığımız: “ilköğretim müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkisinin olmadığı”nı araştırmaktır. Çalışmamızdaki sınırlarımız; sadece konu ile ilgili ilköğretim okul müdürlerine ve öğretmenlere yöneliktir. Çalışmamızda rehber öğretmenler araştırmada kapsam dışı bırakılmıştır. Bunun sebebi rehber öğretmenlerin aldığı eğitim ve uygulamalarda ilköğretim okul müdürlerine göre daha etkin olabilmelerinden dolayıdır.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde; öğrenci rehberlik hizmetlerinin eğitim alanındaki durumu teorik yönden incelenmiştir. Burada öğrenci rehberlik hizmetlerinin öğrenci rehberlik hizmet çeşitleri, rehberlik ve eğitim hizmetlerinin nasıl verilebileceği araştırılmıştır. Ayrıca, rehberlikle eğitim arasındaki ilişki ile eğitim – aile ve rehberlik ilişkilerinin incelenmesi yapılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde. Türkiye de rehberlik hizmetlerinin gelişimi ve ilköğretim kurumlarının rehberlik yapılanması incelenmiştir. Bu incelemede Türkiye’deki rehberlik eğitiminin tarihsel gelişimi, örgütlenmesi incelenmiştir. Ayrıca, Türkiye’de rehberlik hizmetlerinin kademelerine göre değerlendirilmesi yapılmış, okullarda psikolojik ve danışmanlık hizmetleri ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise ilköğretim müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkisini ölçmek için anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulamamızda İstanbul İli’nin Zeytinburnu, Bakırköy, Bahçelievler, Güngören, Arnavutköy, Fatih, Bağcılar, Ümraniye, Beyoğlu, Üsküdar ilçelerindeki ilköğretim okullarında görevli okul müdürlerine rehberlik hizmetleriyle ilgili 17 soru ile sınırlı anket uygulaması yapılmıştır. Ayrıca anketimizde okul müdürlerinin sosyal statüsüne yönelik 8 (sekiz) soru ile sınırlı anket uygulaması da yapılmıştır.

Anket uygulamamızdaki evren ve örneklem; İstanbul İli'ne bağlı Zeytinburnu, Bakırköy, Bahçelievler, Güngören, Arnavutköy, Fatih, Bağcılar, Ümraniye, Beyoğlu, Üsküdar ilçeleri ile bu ilçelerdeki ilköğretim okullarında görevli okul müdürleridir. Anket uygulamamızda ayrıca bu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere de anket uygulaması yapılmıştır.

Çalışmamızda uyguladığımız araştırma metodu iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, çalışma konumuzla ilgili literatür taraması şeklindedir. Burada konu ile ilgili kitap, süreli yayınlar, raporlar, tezler, resmi kurum görüşleri, rehberlikle ilgili şura kararları ve güvenilir internet kaynaklarından oluşmaktadır. İkinci aşamada ise, konu ile ilgili anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulaması 45 okul müdürü, 203 ğretmen olmak üzere toplam 248 kişiye uygulanmıştır. Anket uygulamaları yüzdelik değerlerle yorumlanmaya çalışılmıştır.

1.BÖLÜM

ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ ve EĞİTİM ALANINDA REHBERLİK ÇALIŞMALARI

1. ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma etkinliklerinin okula girmesi, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğuna göre, son yarım yüzyılın eğitim alanına getirdiği önemli yeniliklerden birisidir. Yeni okul düzeninde, öğretim ve yönetim alanlarına Rehberlik adı altında bir alan eklenmiştir. Okullarımızda uygulanan rehberlik çalışmaları; öğrencilerin dengeli, gerçekçi, akılcı ve yaratıcı kişilikler geliştirmelerine, kendilerini gerçekleştirmelerine yardım etme amacı gütmektedir. Rehberlik hizmetleri tanımı, amacı ve ilkeleri rehberlik hizmetlerinin öğrenciler yönünden değerlendirir.

1.1.Öğrenci Rehberlik Hizmetlerinin Tanımı

Rehberlik, esas itibariyle Amerikan toplumunda doğup şekil kazanmış bir uygulamalı bilim dalı özelliğindedir. Rehberlik ve danışma hareketi, kişinin gelişmesine ve gelişmesini engelleyen problemlerin önlenmesine yardım işidir. Rehberlik, kişi ile psiko-sosyal bir atmosfer içinde karşı karşıya gelip onunla etkileşimde bulunmayı gerekli kılmaktadır. Bu suretle doğan danışma, toplumda bireylerin ruh sağlığı ile ilgilenmeyi de kapsayacak şekilde gelişip şekillenmiştir. (1)

Uygar ve gelişen toplumlarda eğitim uygulamaları, gün geçtikçe artan bir önem taşımaktadır. Bütün toplumlarda eğitimdeki beklentiler, geniş alana yayılmaktadır. Bireyin bilgili kılınması, bireyin kişiliğini, karakterini geliştirmesi, eğitimden beklenmektedir. Bunun yanı sıra, eğitimin; bireylere toplumca istenilen davranışları kazandırması, bireyin gelişen hayata ve topluma uyum sağlamasını kolaylaştırması beklenmektedir.

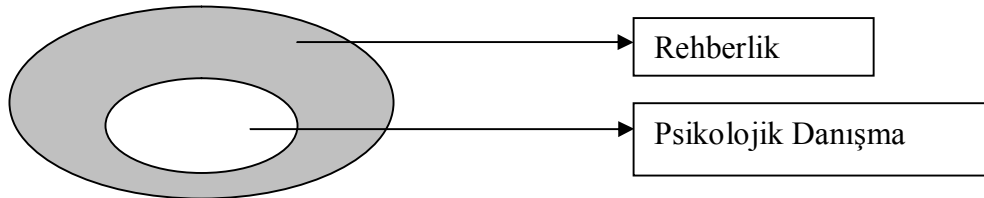
¹ Tan, Hasan, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, İstanbul, 1992, s.23

Rehberliğin anlamı üzerinde yıllardan beri çok şeyler söylenmiş ve çeşitli tanımları yapılmıştır. Tan; Rehberliği; “Bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkar uyumlar sağlamasında gerekli olan seçmeleri (tercihleri),yorumları,planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel yardım” olarak tanımlamıştır.(²)

Kuzgun’a göre rehberlik, “bireye kendini anlaması,çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünün gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel bir yardım sürecidir.”(³)

Kepeçoğlu’na göre rehberlik, “bireye kendini anlaması,problemlerini çözmesi,gerçekçi kararlar alması,kapasitelerini geliştirmesi,çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır”.(⁴)

Rehberliğin anlamı üzerinde yapılan farklı tanımlar ve tanımlardan çıkarılan genellemeleri de işin içine katarak rehberlik şöyle tanımlanabilir: “rehberlik,kendini anlaması,problemlerini çözmesi,gerçekçi kararlar alması,kapasitelerini kendine uygun düzeyde geliştirmesi,çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımlardır”.(⁵) Tanımların vurguladıkları ortak sözcükler ;süreç,yardım,birey,kendini anlama,seçim yapma,uyum sağlama,kendini gerçekleştirme,destek olarak görülmektedir.

Şekil.1.Rehberlik Ve Psikolojik Danışma İlişkisi

Kaynak ; Otrar,M.,Psikolojik Danışma ve Rehberlik,Ankara,1994 s.5

² -Tan,Hasan, , **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**,İstanbul,2006.s.18

³ -Kuzgun,Yıldız. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**,Ankara,2002.s.5

⁴ -Kepeçoğlu,Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,Ankara,1994..s.13

⁵ -Kaya ,Alim.**Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Ankara:2007. s.7

Rehberlik tanımında bazı genellemeler yapılmıştır. Bunlar⁽⁶⁾,

- Rehberlik bir süreçtir. Rehberlik bir anda olup biten bir süreç değildir. Rehberlik çalışmalarının etkili sonuçlar vermesi bir süre gerektirir. Bunun için rehberlik hizmetleri süreklidir. Rehberlik yardımı sadece okulda değil insanın bulunduğu her yerde vardır. Rehberlik tek bir olay ya da işlem değildir, belirli basamakları bulunan ve birbirine dayalı olan bir dizi etkinlikleri kapsar.
- Rehberlik bireye yardım etme işidir. Rehberlik yardımı psikolojik bir yardımdır. Rehberliğin bu özelliği onu başka yardım hizmetlerinden belirgin bir biçimde ayırır. Buna göre, rehberlik yardımı bir yol gösterme, nasihat etme, bilgi verme yardımı değildir. Psikolojik yardım olarak rehberlik, ancak psikolojik ilişkiler içinde gerçekleştirilebilir. Psikolojik ilişkilerin kurulması ise, kuşkusuz, belirli ortamlarda belirli koşulların sağlanmasına bağlıdır. Rehberlik yardımı ile erişilmek istenen amaçlar vardır. Onun için rehberlik yardımı amaçlı bir yardımdır.
- Öte yandan yardım etme süreci iki boyutludur. Yani, yardım eden kişi ve yardım alan kişi ya da kişiler vardır. Rehberlikte her ikisi de önemlidir. Bunlar arasındaki ilişkiler asla tek yönlü değildir. Her iki tarafın istekliliği ve gönüllülüğü esas alınır. Yardımın etkililiği, yardımı alanın istekli oluşuna ve hazır oluşuna bağlıdır. Kısacası rehberlikte “yardım etme” işi bir kavramdır ve bu kavramın anlaşılması çok önemlidir.
- Rehberlik yardımı bireye dönüktür. Birey rehberlik hizmetlerinin merkezidir. Okul ortamında rehberliğin ilgilendiği birey öğrencidir. Öğrenci türlü kişilik özellikleri bulunan ve gelişmekte olan bir kişidir. Öğrencilerde geliştirilebilecek kapasite mevcuttur. Bunun için, psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti eğitim sürecinin ayrılmaz bir bütünlüğüdür. Rehberlik anlayışında her birey değerlidir. İşe yaramaz bir birey düşünülemez. Grup çalışmalarında bile yardımın odağında tek tek bireyler bulunur. Bireyin problemi olsa da “normal” kabul edilir. Rehberlik bu temelden hareketle bütün bireylere dönüktür diyebiliriz.
- Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır. Rehberlik yardımının dayandığı bilimsel ilkeler ve yöntemler vardır. Bunlara uygun olarak rehberlik yardımı program ve sistemli sunulabilir. Rehberlik ve psikolojik danışma alanı

⁶ - Kepçeoğlu, Muharrem. a.g.k. s.11

özel bir uzmanlık alanıdır.Bu nedenle rehberlik hizmeti bu alanda yetişmiş uzman kişilerce sunulursa etkili olabilir.Rehberlik bir teknisyenlik hizmeti değildir.Yani ,belirli beceri ve tekniklerin arka arkaya uygulanması tarzında sürdürülen bir hizmeti değildir.Temeline bilimsel bulgulara dayalı ilke ve kavramlar bulunur.

- Rehberliğin esası bireyin kendini gerçekleştirme yardım etmektir. “Kendini gerçekleştirme” psikolojik danışma ve rehberlik yardımının bütün boyutlarını içine alan bir kavramdır.Doğrudan doğruya rehberlik yardımının amacına işaret eden bu kavram,bireyin kendisini gerçekleştirme işaret etmektedir. Böylelikle ,rehberlik yardımı ile kendi kişiliğini anlayan birey kendi dünyasını daha gerçekçi bir gözle anlayabilir ve bu şekilde,çevresine daha dengeli ve sağlıklı bir uyum yapabilir.Yine kendini gerçekçi bir gözle algılayabilen bireyin bütün kapasite ve yeteneklerini en uygun bir düzeyde geliştirecek fırsat,olanak ve ortamı seçebileceği beklenmektedir.Kısaca ;bireyin kendini anlaması,problemlerini çözebilmesi,kendine en uygun seçimleri yaparak gerçekçi kararlar alabilmesi,kendi kapasitelerini en uygun bir düzeyde geliştirebilmesi,çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapabilmesi,v.b. psikolojik danışma ve rehberlik yardımının esasını oluşturan ve bireyin kendini gerçekleştirme düzeyini geliştiren belirgin sonuçlardandır.

1.2. Rehberlik Hizmetlerinin Amaçları

Rehberlik konusunda toplumumuzdaki en yaygın ve yanlış kanılarından birisi, rehberliğin sadece sorunlu öğrencilerle ilgili bir alan olduğu görüşü ve anlayışının hakim olmasıdır. Oysa ki rehberlik, daha geniş bir anlama ve çalışma alanını kapsar. Öğrencilerin dengeli bir kişilik sahibi olabilmeleri insanlarla iyi ve sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri gibi konular da rehberliğin kapsamındadır. Rehberliğin amacı, sorun çözmek ya da problem çıkmasını önlemek değildir. Normal bireylerin bir bütün olarak normal gelişimlerine yardımcı olmaktır. Özetle, rehberlik bireyin kendisini tanımasına, anlamasına ve kabul etmesine yardımcı olmaktır. Bu bilgiler ışığında, rehberliğin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz.⁽⁷⁾

⁷ Girgin,Günseli,Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik,Ankara,2007, s.8

Öğrencinin;

- Bireyin kendini tanımasına ve anlamasına yardım etmek,
- Bireyin problemlerini çözmesine yardım etmek,
- Bireyin gerek iç psikolojik uyumu, gerekse çevre ile olan ilişkilerinde uyumlu bir insan olabilmesine yardım etmek,
- Bireyin sahip olduğu görünür ya da gizil tüm potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmek,
- Ve nihai olarak da bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır.

1.2.1. Kendini Gerçekleştirme

Kepçeoğlu'na göre; "Rehberliğin amacı bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir."⁽⁸⁾Toplum içerisinde yaşayan bireyin, kendini anlaması, problemlerini çözebilmesi, kendine uygun seçimler yaparak gerçekçi kararlar alabilmesidir. Kendi kapasitelerini en uygun bir düzeyde geliştirebilmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapabilmesi gerekir. Hedeflenen bu özellikler, psikolojik danışma ve rehberlik yardımının esasını oluşturur.

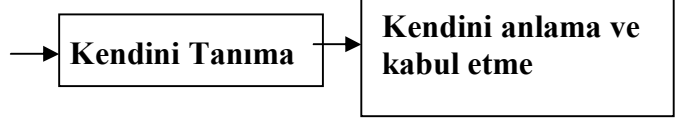
"Kendini gerçekleştiren bireyler, psikolojik sağlığı yerinde olan çağdaş insanda bulunması gereken özelliklere sahiptir.Yeterli bir kişiliğe sahip, verimli, gerçekçi bir ben kavramına sahip, kim olacağı konusunda tutarlı, kendi ve başkaları hakkında iyi düşüncelere sahip, insan değerlerine saygılı, onları benimseyici ve geliştirici, zamanı iyi kullanıp, geçmişten çok geleceğe yönelik , yaratıcı, kendine saygılı, kendini kabul eden duygularını açıklayan değişmeye ve yeni yaşantılara açık değişmekte olan bir dünyanın değişmekte olan bir parçasıdır."⁽⁹⁾

⁸ Kepçeoğlu,Muharrem.a.g.k. s.13

⁹ Altıntaş,Ersin. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,Ankara ,2005. sayfa 7

Birey

“Ben kimim? Özelliklerim neler? Kuvvetli ve zayıf yönlerim? Yeteneklerim? İlgi ve eğilimlerim?İhtiyaç ve problemlerim neler?..gibi soruların yanıtları”

Bulunduğu ortamı ve çevreyi tanıma

“Çevredeki eğitim ve iş olanakları neler? Ailenin sınırlılıkları? Toplumun gerçekleri, bana sağlanan fırsatlar...vb. soruların yanıtları”

Ben ne yapabilirim? Ne yapmalıyım?

“Bulduğum ortamda-bu çevrede sahip olduğum yetenekleri nasıl geliştirebilirim?Çevrenin bana sunduğu fırsatları en iyi nasıl değerlendirebilirim?Sorunlarımı nasıl çözebilirim ve bulunduğum ortama nasıl uyum sağlayabilirim?”

Kendini Gerçekleştirme

**NIHAİ
AMAÇ**

Şekil 2. Kendini Gerçekleştirme Aşamaları

Kaynak; Otrar, Mustafa, **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik** ,İstanbul,2004, s.26

1.2.2.Kendini Gerçekleştirmekte Olan Bireyin Özellikleri

Yaşadığı toplum içerisinde kendini gerçekleştirmekte olan birey; özgüvene sahiptir, yaratıcıdır, daha verimlidir. Kim olduğunu gerçekçi bir gözle algıladığı gibi kim olabileceği hakkında daha tutarlı bir görüşe sahiptir. Kendini gerçekleştirmekte olan birey hem kendisi hem de başkaları hakkında iyi düşüncelere sahiptir. İnsan değerlerine saygı duyar, onları benimser ve geliştirir. Zamanı iyi kullanır.. Geçmişten çok geleceğe dönüktür.. Kendine saygı duyar ve kendini olduğu gibi kabul eder; duygularını açığa vurmaktan kaçınmaz. Kendini gerçekleştirmekte olan birey değişmeye ve yeni yaşantılara açıktır. Kendini değiştirmekte olan bu gerçek dünyanın yine değiştirmekte olan bir parçası gibi görür.

Kendini gerçekleştirme kuşkusuz uzun bir sürece yayılır. Birey için, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Her bireyin belli bir dönemde belirli bir olgunlaşma düzeyi vardır. Bu olgunlaşma düzeyinin zaman içinde olumlu yönde gelişmesi beklenir. İşte, psikolojik danışma ve rehberlik yardımının amacı da yukarıda sıralanan özellikler bakımından bireyin bu olgunluk düzeyini geliştirmek ve en uygun seviyeye gelmesini sağlamaktır.

Buradaki bütün anlatılanlardan yola çıkarak, ilköğretim düzeyi için rehberliğin bireye yönelik amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür .⁽¹⁰⁾

- (1).Çocuğun kendi özelliklerinin farkına varmasını ve bunları anlamasını desteklemek/gerçekleştirmek
- (2).Sosyalleşme sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini desteklemek
- (3).Çocuğun kendisi için çeşitli amaçlar edinmesine ve bu amaçlar doğrultusunda sorumluluk almasında destek olmak
- (4).Çocuğa,çağın gerektirdiği sosyal ve kişisel becerilere sahip olması noktasında yardım etmek
- (5).Çocuğun içinde bulunduğu yaş dönemine uygun olacak biçimde olumlu benlik algısı kazanmasını sağlamak
- (6).Başkalarıyla olumlu sosyal ilişkiler kurmasında yardımcı olmak

¹⁰ Otrar, Mustafa. a.g.k. s.28

1.3.Rehberlik Hizmetlerinin İlkeleri

Rehberlik ilkeleri,rehberliğin dayandığı psikolojik,toplumsal ve felsefi temellerin özünden oluşmuştur.Belli başlı ilkeler aşağıda sıralanmıştır.⁽¹¹⁾

(1.)Rehberliğin temelinde insan hak ve sorumlulukları ile ilgili demokratik ve insancıl bir anlayış vardır :

(a).Sosyal durumu ile psikolojik uyumu ne olursa olsun her birey değerlidir.

(b).Rehberlik demokratik toplumun değerlerinden ve bireylerin ihtiyaçlarından doğmaktadır.

(c).Kendini yönetme hak ve sorumluluğu bireye bırakılmalıdır.

(d).Rehberlik kişisel tecrübelerin aktarılması biçiminde verilen bir tavsiye değildir.

(e).Rehberlikte gerek yardım edenin, gerekse yardım edilen bireyim gönüllülüğü esastır.

(2).Rehberlik uygulamalarında öğrenci ile ilgili herkesin anlayış ve işbirliği içinde çalışması gerekir:

(a).Rehberlik okulun tüm eğitim programının ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanını oluşturur.

(b).Rehberlik çalışmaları iyi bir lidere ihtiyaç gösterir.

(c).Rehberlik çalışmalarında okulun tüm yönetici, uzman ve öğretim personelinin yüklenecekleri görev ve sorumluluklar vardır.

(d).Veliler, ana ve babalar çocukları hakkında her zaman okuldan yeterli bilgileri alabilmelidirler.

(e).Rehberlik görevini yerine getirirken okul yöneticileri, uzmanlar ve öğretmenler kendi yetki sınırlarının bilincinde olmalıdırlar.

(f).Yeteri kadar uzmanı bulunan okullarda bile yöneticiler ve öğretmenler rehberlik personeli sayılırlar.

¹¹. <http://www.rehberlikportali.com/Yazi.asp?ID=41> (30.10.2008.)

(3).Rehberlik anlayışı, her türlü çalışması ile öğrenciyi merkez alan bir eğitim sistemini öngörür :

(a).Rehberlik anlayışından hız alan bir eğitimde okul programlarının öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına en uygun bir biçimde düzenlenmesi gerekir.

(b).Okulda öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda görüşlerini belirtmelerine izin verilmelidir.

(c).Her öğrencinin rehberliğe ihtiyacı olabilir.

(d).Öğrencilerin türlü problemleri onların başarılarını geniş ölçüde etkiler.

(4).Rehberlik yardımını esası, öğrencilerin kendi kişiliklerini daha iyi anlamalarını, problemlerine çözüm yolları bulmada onların kendi kendilerine yeter bir duruma gelmelerini sağlamaktır :

(a).Bütünü ile eğitim öğrencilerin kendi kendilerini anlamalarına yardım etmelidir.

(b).Aynı yaşta da olsalar öğrencilerin karşılaştığı uyum güçlüğü bir birine benzemez.

(c).Bazı bireyler yaşamları boyunca rehberlik yardımına ihtiyaç duyabilirler.

(d).Bireyler kendilerine yardım edildiği takdirde problemlerine çözüm yolu bulabilme gücüne sahiptirler.

(5).Rehberlik bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal olan bütün kapasitelerini kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda en uygun bir düzeyde geliştirmesi için öğrencilere yardım etmelidir

(a).Her yönü ile gelişme süreklidir.

(b).Rehberlik öğrencinin bütün yönleri ile gelişmesini esas alır.

(c).Eğitim, öğrencilere kendi yeteneklerini geliştirme fırsat ve ortamını sağlamalıdır.

(d).Her öğrencide geliştirilebilecek bir kapasite vardır.

(e).Rehberlik çalışmalarının okuldaki bütün öğrencileri kapsamaması gerekir.

(6).Öğrencilere rehberlik yardımı verirken onları türlü yönleri ile tanımak gerekir :

(a).Öğrencilerin gelişme özellikleri bir birbirinden ayrıdır.

(b).Öğrenciler hakkında toplanan bilgiler objektif ve güvenilir olmalıdır.

(c).Her davranışın arkasında bir neden vardır.

(d).Rehberlik yardımından yararlanabilmesi için bireyin kendini iyi tanıması gerekir.

(e).Öğrenciyi tanımada bazı bilimsel tanıma tekniklerinden yararlanılması gerekir.

(7).Rehberlik uygulamaları her okulun amaç ve ihtiyaçlarına uygun olan alanlarda yoğunlaştırılmalıdır :

(a).Her okulda rehberlik çalışmalarına gerek vardır.

(b).Rehberlik etkinlikleri bireysel olduğu kadar grup çalışmaları biçiminde de düzenlenmelidir.

(c).Her okulda öğrencilere okulu ve olanaklarını tanıtmaya gerek vardır.

(d).Her okuldaki rehberlik uygulamaları öğrenci ihtiyaçları ve problemleri üzerine daha önceden yapılmış inceleme ve gözlem sonuçlarına göre planlanmalıdır.

(8).Rehberlik hizmetleri planlı, programlı, örgütlenmiş bir biçimde ve profesyonel bir düzeyde sunulmalıdır :

(a).Okul müdürleri okuldaki rehberlik çalışmaları ile yakından ilgilenmelidir.

(b).Rehberlik bu alanda yetişmiş uzman personel kullanmayı gerektirir.

(c).Etkili Rehberlik uygulamaları Bu iş için okulda yer ve zaman ayırmayı, araç ve gereç kullanmayı gerektirir.

(9).Rehberlik hizmetlerinde gizlilik esastır.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilişi sırasında danışanın mahremiyetine saygı duyulmalıdır. Danışanın sırlarını saklamaya özen gösterilmelidir. Psikolojik danışma oturumlarında danışmanın sağladığı güven ortamı içinde, bazen kendisine bile kolayca itiraf edemediği yaşantılarını danışmanla paylaşabilir.Danışman bunları ,danışanın onayı olmaksızın hiç bir kurum ya da kişiye iletmemelidir. Aksi halde bu danışanın güvenini kaybedebilir. Bu da bütün diğer danışanların güvenini ve onları kaybetmesi demektir. Hepsinden önemlisi danışana ait gizli bilgilere başkalarına aktaran bir danışman,danışana karşı saygısızca davranmış olacaktır.Bu da rehberliğin en temel ilkesini zedelemek anlamına gelir.

(¹²)

¹² . Kuzgun,Yıldız.a.g.k..s.33

2.ÖĞRENCİ REHBERLİK HİZMETLERİ ÇEŞİTLERİ

Rehberlik çalışmalarının sınıflandırılması, çalışmaların yapılışı açısından kolaylık sağlar. Rehberliği, genel olarak hizmetin kişiye ya da gruba verilmesine, rehberliğin fonksiyonuna ve rehberliğin yapıldığı alana göre, eğitim kademelerine göre sınıflandırılabiliriz.

2.1. Kişi Sayısına Göre Rehberlik

Kişi sayısına göre rehberlik; bireysel rehberlik, grup rehberliği olarak ikiye ayrılır. Rehberlik hizmeti, bir danışan ve bir danışman arasında uygulandığında “Bireysel Rehberlik” denir.Yani, rehberlik ve danışma eğer bir seferde, yalnız bir bireye yapılıyorsa, psikolojik yardım oluşumu danışman ile birey olarak danışan arasında yürütülmekte ise; bireysel rehberlik çalışması olur. Danışman eğer bir grup kişiye birden aynı anda psikolojik hizmet vermekte ise buna da “ Grup Rehberliği” denir. Esas itibariyle rehberlik bireyseldir. Grup rehberliğinin de nihai amacı, bireysel rehberliğe gitmektir.⁽¹³⁾

2.2. İşlevlerine Göre Rehberlik

Rehberlik çalışmaları pek çok işlevi yerine getirmektedir. Bir okulda yapılan rehberlik faaliyetleri aynı anda pek çok hizmeti içererek öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Rehberlik kişiyi üst düzeyde geliştirebilmek için farklı işlevleri icra etmektedir.Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin işlevleri üzerinde değişik yazarlar değişik listeler önermektedir. Bunları bir çok noktada benzerlik gösterdiği de bir gerçektir.⁽¹⁴⁾

- Uyum sağlayıcı rehberlik; problemlili öğrencilere tedavi hizmeti vermek için çalışır. Küçük sınıflarda uyumsuz çocukların tespitini yapar. Çocuğun uyum sorunlarının çözümüne yardım eder.
- Yöneltilici rehberlik;Öğrencinin yeteneklerine en uygun mesleğe yönelmesine rehberlik eder.

¹³ Şirin,Ahmet.**Psikolojik Danışma ve Rehberlik**,İstanbul,2004,s.91

¹⁴ Şirin,Ahmet. **a.g.k.s** .91

- Ayarlayıcı rehberlik; Gençliğin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine en uygun düşecek eğitim faaliyetlerinin programda yer almasını sağlar. Program yapımcılarına ve eğitim planlayıcılarına yardım eder.

2.3. Eğitim Kademelerine Göre Rehberlik :

Eğitim sistemi öğrencilerin yaş, gelişim, bedensel ve zihinsel gelişimlerine ve ihtiyaçlarına göre farklı kademelerden oluşmaktadır. Öğrencilerin okul hayatı okul öncesi eğitimle başlamakta ilköğretim yıllarından sonra orta öğretim gelmektedir. Fırsat bulabilenler ise eğitimlerine üniversitelerde devam etmektedirler. Bu farklı eğitim kurumlarında yapılan rehberliğin amaç ve ilkeleri aynı olmakla birlikte, öğrencilerin yaş düzeyleri ve buna bağlı olarak gelişim özellikleri ve ihtiyaç ve ilgileri değişmektedir. Yine ilk ve orta ve yüksek öğrenim kurumlarının amaç ve fonksiyonları da farklılıklar arz etmektedir. Bu açıdan bu kurumlarda yapılacak olan rehberlik çalışmalarının niteliğinde de farklılaşmaların olması kaçınılmazdır. Bu farklılıklar genellikle programlarla, etkinliklerle ve rehberlik yöntemleri ile ilgili olup amaç öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaktır. Rehberlik hizmetleri okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim olarak ele alınacaktır.(¹⁵)

2.4. Problem Alanına Göre Rehberlik :

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri hizmetin yoğunlaştığı problem alanlarına göre de türlere ayrılıp incelenebilir. Buna göre, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri (¹⁶);

- (1). Mesleki rehberlik
- (2). Eğitsel rehberlik
- (3). Kişisel rehberlik ve psikolojik danışma

Olarak üç grup altında toplanabilir.

¹⁵ Şirin,Ahmet. a.g.k.s .94

¹⁶ Kepçeoğlu,Muharrem.a.g.k. s.62

Yaşadığımız bu zamanda fazla geçerli olmasa bile, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin mesleki ,eğitsel ve kişisel psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri olarak üç grupta toplanması, aslında bu hizmetlerin gelişim evreleri ile yakından ilgilidir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin genel olarak gelişimi ile ilgili aşamalar incelendiğinde bu ilişki açıkça görülebilir. Nasıl ki; başlangıçta rehberlik olarak gelişen bu alan, sonradan psikolojik danışma hizmetleri ile bütünleşerek bugün psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri olarak anlaşılmakta ise, rehberlik hizmetleri de, ilk önce mesleki rehberlik çalışmaları ile gelişmeye başlamıştır. Bu günkü rehberlik hizmetleri, başlangıçta okullarda okuyan gençleri mesleğe yönelme ve meslek seçme sorunlarına yardım etme ihtiyacından doğmuştur. Zamanla meslek seçme sorunları ile eğitsel sorunların birbiri ile iç içe olduğu fark edilmiştir. Böylece rehberlik hizmetlerinde, mesleki rehberlik çalışmalarının yanı sıra eğitsel rehberlik çalışmaları da önemli bir yer almaya başlamıştır. Kişisel rehberlik boyutu ise, çağdaş rehberlik uygulamalarının oldukça yeni bir boyutudur. Demokrasi anlayışındaki gelişmeler ve demokraside bireye verilen değer psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde de kişisel sorunları önemli bir boyut haline getirmiştir. Öte yandan, gerek iş ve meslek seçiminde gerekse eğitsel gelişimde kişisel niteliklerin çok önemli bir yer tuttuğu da araştırma sonuçları ile desteklenmektedir. (¹⁷)

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bir bütünlük içinde sunulması gereği akılda tutulmak üzere ,bu hizmetlerin okuldan okula ya da kurumdan kuruma mesleki,eğitsel ve kişisel problem alanlarına göre ağırlıklı bir biçimde düzenlenmesi olanağı vardır. Ancak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini ,yerine göre, sadece ya mesleki rehberlik ya eğitsel rehberlik ya da kişisel rehberlik ve psikolojik danışma gibi çerçeveler içinde ayrı ayrı görmek ve uygulamaları bu biçimde düzenlemek doğru bir anlayış değildir.

¹⁷ Kepçeoğlu,Muharrem.a.g.k. s. 63

3.REHBERLİK VE EĞİTİM

3.1. Eğitsel Rehberlik

“Bireyin kendi yetenek, ilgi, ihtiyaç, kişilik yapısı ve mevcut imkan ve şartlara uygun bir öğrenim dalı seçip bu öğrenim dalında başarı ile ilerlemesini sağlamak için yapılan psikolojik hizmetlere, eğitsel rehberlik ve danışma denir”.⁽¹⁸⁾ Bireyin eğitim yaşamı ile ilgili bütün sorunlarına dönük olarak verilen psikolojik yardımlar eğitsel rehberlik ve psikolojik danışma adı altında toplanabilir. Eğitim ve eğitimle ilgili problemler günümüzde her bireyin yaşamında önemli yer tutmaktadır. Bu bakımdan eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarının önemli bir kısmı doğrudan doğruya öğrencilerin öğrenimleri sırasında karşılaştıkları eğitsel sorunlarla ilgilidir. Eğitsel rehberlik kavramı, psikolojik danışma ve rehberlik alanına mesleki rehberlik kavramından daha sonra girmiştir. Zamanla ilköğretimin üstündeki örgün eğitim kurumlarının ,asında, bireyleri iş ve mesleklere hazırlamakla ilgili olduğu daha iyi anlaşılmıştır. Öğrencilerin eğitsel problemleri ile meslek seçimine ilişkin problemlerinin birbirinden ayıramayacak kadar iç içe bulunduğu görülmüştür. Bundan dolayı, günümüzde mesleki rehberlik ve eğitsel rehberlik gibi bir ayrımdan daha çok, sorunların bütünlüğü dikkate alınarak “eğitsel-mesleki rehberlik ve psikolojik danışma “deyimini kullanma eğilimi yaygındır. ⁽¹⁹⁾

Eğitim ortamındaki kişiler arası ilişkilerin aile ve yakın çevredeki ilişkilerden önemli farklılıkları vardır. Okul -içi ve okul-dışı boyutları ile eğitim ortamı ya da öğrenme ortamı hangi düzeyde olursa olsun her birey için yeni bir ortamdır. Bu bakımdan her öğrencinin bu yeni öğrenim ortamına uyumla ilgili türlü sorunlarla karşılaşması doğaldır. Uyumla ilgili sorunlar psikolojik sağlığı doğrudan doğruya etkileyen sorunlardır. Sözelimi, günümüzde psikolojik sağlık bireyin çevresine sağlıklı ve dengeli bir uyum sağlayabilmesi olarak anlaşılmış ve bu temele dayalı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

¹⁸ Tan, Hasan. a.g.k.s.104

¹⁹ Kepçeoğlu, Muharrem. a.g.k. s.73

Eğitim yaklaşımlarındaki yeni gelişmeler s¼rekli olarak eğitim programlarını etkilemektedir. Programlar ¼đrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına daha ¼ok yaklaştırılarak ¼đrenciden hız alan eğitim programları olarak geliştirilmektedir. Bunun sonucu olarak da; hemen her ¼đretim kademesi i¼in ¼đrencilerin karşılarına ders, kurs, b¼l¼m, sosyal ve eğitsel ¼alıřmalar gibi t¼rl¼ se¼me olanakları ¼ıkmaktadır. ¼đrencilere program i¼inde ya da programlar arasında yatay ve dikey ge¼iř olanakları sağlanmaktadır. Bir kademededen sonra se¼ilecek okulların t¼r ve sayıları ¼ođalmaktadır. G¼n¼m¼zde ¼đrencilerin karşılaşabilecekleri eğitim sorunları sayfalar dolacak kadar ¼ođaltılabilir. Ancak, bunların bir kısmı aslında ¼ađdař ve ileri gelişmeler olarak alınsa bile, eğitim ortamında ¼đrencilerin karşılarına ¼nemli se¼me sorunları olarak ¼ıkmaktadır. İşte eğitimde se¼me ile ilgili bu sorunların bireyin gelişmesine uygun bir bi¼imde ¼öz¼lmesi ve ¼đrencilerin kendilerine a¼ık olan t¼rl¼ eğitim fırsat ve olanaklarından daha ¼ok yararlanabilmeleri i¼in eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına ¼nemli g¼revler d¼řmektedir (.20)

3.2.Eğitim ¼đretim ve Rehberlik Hizmetleri

Canlılar i¼erisinde yalnız insan etkileşim kurar ve bundan etkilenir.İnsan doğumundan ¼l¼m¼ne kadar fiziksel, toplumsal ve k¼lt¼rel ¼evresi ile etkileşim halindedir.Bu etkileşim s¼reci boyunca her an ¼evrenin istekleri ve beklentileri doğrultusunda davranışlar geliştirerek değişir. Bireyde meydana gelen davranış değişikliklerinin bir kısmı rastlantısal ve kendiliğindendir. Bir kısmı ise yetişkinler tarafından planlı ve kasıtlı olarak ger¼ekleřtirilir. Bireyde toplum tarafından istenilen davranışları geliştirme s¼reci eğitimidir, diyebiliriz.G¼n¼m¼zde rehberlik hizmetinden yoksun bir eğitim s¼reci eksik sayılmakta ve bu hizmetlerin eğitim s¼recinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir par¼ası olduğu kabul edilmektedir.(21)

¼đretim eğitimin en temel işlevidir. ¼đretmenler, ¼đrencilerle en uzun s¼reli ve yoğun etkileşimde bulunan kimselerdir. Bu nedenle ¼đrencilerin gelişimlerini izleme ve onları etkileme olanağına sahiptirler. Eğitimin amacını ¼đrencinin zihin gelişimini sağlamak olarak belirleyen klasik eğitim anlayışının terk edilmesi ve bireyin duygusal ve toplumsal gelişimini de eğitimin temel

²⁰ Kepeçeoğlu,Muharrem.a.g.k. s.74

²¹ Girgin,G¼nseli,a.g.k , s.14

amaçları arasında önemli yer verilmesi ile öğretmenlerin görevleri artmış ve çeşitlenmiştir. Rehberlik bir okulda öğrenci ile etkileşimde bulunan herkesin işbirliği ile gerçekleştirilebilecek bir hizmettir. Öğrenci ile en yoğun etkileşimde bulunan kişiler olarak öğretmenlerin rehberlik çalışmalarında rolü büyüktür. Rehberlik ilerici eğitim anlayışının ürünüdür. Bu nedenle, ilerici eğitim anlayışını benimseyen bir öğretmen, bu anlayışa uygun olarak yürüttüğü öğretim etkinlikleri ile bir ölçüde rehberliğin amaçlarını da gerçekleştirmiş olmaktadır.⁽²²⁾

Öğrenciler üzerinde yapılan incelemeler sonucu ya da öğrencinin kendi müracaatı üzerine psikolojik danışma yapılır. Psikolojik danışma: Öğrenci ya da öğrencilerle yüz yüze gelerek çeşitli problemlere çözüm yolu aramak üzere kurulan psikolojik bir ilişkidir. Öğrencilerin kendi kendilerini anlamaları ve kabul etmeleri, kendi problemlerine çözüm yolu bulabilmeleri problemlerini çözme de kendi kendilerine yeter duruma gelebilmeleri, çeşitli seçeneklerden uygun birini seçerek kararlı olabilme gibi süreçler danışma sürecinin işlevlerindedir. Öğrenci, aile, okul, karşı cins, kendi özellikleri ve diğer durumlarla ilgili sorunlarda rehberlik bürosuna başvurarak psikolojik danışma isteyebilir. Psikolojik danışma gizlilik içinde yürütülür.

Öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri testlerden elde edilen bilgilerle ölçülerek; mesleğe ve eğitim-öğretim programlarına yöneltme çalışmaları yapılır. Meslekler ve eğitim-öğretim veren okullar tanıtılır. İş yerlerine geziler düzenlenir. Yapılan tüm çalışmaların etkisi ve sonuçları izlenir. Öğrenci ve danışman arasında karşılıklı saygı esaslı çerçevesinde öğrencilerin sadece problemlerinde değil, normal koşullarda da her türlü bilgi alışverişi için rehberlik hizmetleri yürütülür.

3.3. Rehberliğin Öğretimle İlişkisi

Çağımızda eğitimin amacı , bireyler arasındaki farkları göz önüne alarak öğretimi bireylerin gereksinimlerine uyarlamaktır. Rehberlik , bilgi verme işlevi ile öğretime çok yaklaşırsa da ikisi arasında bazı farklar vardır. Bu farklar (²³),

- Öğretim toplu halde bulunan, oldukça kalabalık gruplara verilen bir hizmettir, rehberlik ise bireysel bir yardımdır. Rehberlikte öncelikle bireye, bazı hallerde küçük gruplara yardım söz konusudur.

²² Kuzgun, Yıldız. a.g.k. s .211

²³ . Kuzgun, Yıldız. a.g.k. s .8

- Rehberlik hizmetlerinden yararlanmak zorunlu değildir. Oysa öğretim zorunludur.
- Öğretimde değerlendirme vardır; öğrencinin, müfredat programında saptanan davranışları ne ölçüde geliştirdiği bir sınavla değerlendirilir. Rehberlikte ise değerlendirme söz konusu değildir.
- Rehberlik bireyin iç dünyasına, yaşantılarına, kısaca duygusal yaşamına yönelmiş hizmetlerdir. Öğretim etkinliklerinin konuları ise bireyin dışında olup bitenlere, nesnel dünyaya yöneliktir.
- Bireysel farklılıkları dikkate alarak eğitimin kişisel ihtiyaçları karşılayacak şekilde verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Dolayısı ile rehberlik ve eğitimin ortak amaçları vardır. Rehberlik hizmetleri eğitimin amaçlarını gerçekleştirmesine yardım etmektir. Hedeflerdeki bu ortaklığa rağmen eğitim ve rehberlik farklı alanlardır. Rehberlikte kullanılan yöntemlerle eğitimde kullanılan yöntemler farklı olduğu gibi, verilen hizmetler ve hizmeti verenler de farklıdır.
- Öğretim ile rehberlik arasındaki farklar düşünüldüğünde, ilk olarak öğretimde akademik alanla ilgili bilgi ve beceri kazandırmanın amaçlandığı görülmektedir. Diğer yandan öğretim sınıf içi etkinliklerle yürütülür; oysa rehberlik küçük gruplarla yapılsa da daha çok bireylere yöneliktir. Rehberlikte bilgi aktarımının yanında bireyin duygusal ve sosyal yönden gelişmesini sağlayacak etkinlikler yer alır.
- Öğretimde sınav ve değerlendirme vardır. Oysa rehberlikte bireyin kendini anlaması ve değerlendirmesi söz konusudur. Öğretimde bireye bilgi aktarılır; amaç, bireyin dünyayı ve nesnel olguları anlamasını ve problemlerini çözmesini sağlamaktır. Oysa rehberlikte asıl amaç, bireyin kendini ve başkalarını anlama potansiyelini kullanması ve sağlıklı kararlar almasını sağlamaktır. Rehberlik bireyin iç dünyasına, duygularına ve yaşantılarına yönelik hizmetlerdir.
- Öğretim, insanlığın, toplumun mirasını bilgi olarak aktarır. Amaç, öğrencinin bu bilgilerden yararlanarak düşünme, problem çözme gücünü geliştirmektir. Rehberlik ise çeşitli derslerde kazanılan bilgilerin bütünleştirilmesi ve belli hayat amaçları açısından değerlendirilmesinde öğrenciye yardımcı olur.

- Eğitimin amacı,problem çözüme gücünü geliştirmektir. Öğretim bunu nesnel olgular üzerinde düşündürerek, rehberlik ise öznel yaşantıları üzerinde düşündürerek gerçekleştirir. Rehberliğin amacı kişinin bilgiyi özümsemesine ve davranışa dönüştürmesine ,bilgi edinme yollarını araştırma isteği geliştirmesine yardımcı olmaktır.

Rehberlik, kişiyi kendini ve başka insanları anlama ,yeteneklerini kullanma,fırsatları değerlendirme, insan ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlara çözüm bulma becerisi kazandırır. Öğretim faaliyetlerinde de kişinin kendini tanıma ve anlamada insan ilişkilerinde beceri kazanmada katkısı olabilir,ama asıl amacı bu değildir.(²⁴)

3.4.Rehberliğin Öğretime Katkısı

Eğitimde rehberliğin görevi, öğretimi kolaylaştırıcı koşulları sağlamaktır. Öğrencilerin en yüksek düzeyde öğretimden yarar sağlayabilmeleri için, gerekli ortamı hazırlamada öğretmenlere yardımcı olmaktır.. Bu gün bu görüşten biraz uzaklaşılmasına rağmen, rehberlik ile öğretim; eğitimin birbiri ile ilişkilerinin sıkı olması gereken iki önemli özelliği sayılmaktadır. Rehberliğin öğretime katkısını şu şekilde sıralayabiliriz:(²⁵)

- Öğretmenlerin öğretimi bireyselleştirebilmeleri için öğrencilerini yakından tanımaları gerekir. Bireysel özellikleri daha bilimsel ve daha ayrıntılı yöntemlerle saptayan bir okul danışmanı öğretmenlere öğrencilerle ilgili olarak gerek duydukları verileri sağlayabilir.

- Başarısızlık, okula uyumsuzluk gibi öğrenci sorunlarına psikolojik danışma yolu ile çözüm bulmakla danışman, öğretmenin verimli bir biçimde çalışmasına katkıda bulunabilir.

- Danışman, öğrencilerin gelişim özellikleri ,başarı ya da başarısızlığa yol açan etmenler konusunda yaptığı araştırmaların bulgularını öğretmenlerle paylaşır. Çalışmalarıyla, sınıfta verimli öğrenmeyi gerçekleştirecek psikolojik atmosferin sağlanmasında öğretmen ve öğrencilere yardımcı olabilir. Başarılı danışmanların

²⁴ Kuzgun,Yıldız.a.g.k.s.10

²⁵ Kuzgun,Yıldız.a.g.k.s.217

bulunduğu okullarda öğretmen ve danışman işbirliğinin çok güzel örnekleri görölmektedir.⁽²⁶⁾

4. EĞİTİM, AİLE VE REHBERLİK

4.1 Eğitim, Aile Yapısı ve Rehberlik

Eğitim bireyin kişilik haline gelmesi için yaşadığı süreçleri kapsayan bir oluşumdur. Bu oluşum esnasında bireydeki gelişim ve değişimlerin nicelik ötesinde niteliksel boyutu daha baskındır. Eğitim beşikten başlayıp mezara kadar devam eden uzun bir süreçtir. Bu süreç de bireyin kendisi gibi ailede başlar. Kişi nasıl bir aile ortamında doğup, büyür ve gelişerek yaşamını sürdürürse; eğitimi de aile içerisinde başlar. Okul ve meslek yaşantısıyla devam eder. Bireyin içinde yaşadığı aile çevresi, ilk eğitim ortamını oluşturur. Aile içerisindeki yaşantıları kişiliğin oluşumunda oldukça etkilidir.

Yaşadığımız günümüz toplum hayatında, toplum ve aile yapısında hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Kalabalık aileler içinde doğan bir birey, artık çekirdek bir aile kurmaktadır. Daha önce annesinin ve babasının işlerini devralan kuşaklar, bugün meslek seçimi problemi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Daha önceleri, geniş ailelerde çocuk eğitimi; anne babanın yanında diğer aile üyelerinin de gözetim ve denetiminde yapılıyordu. Günümüz çekirdek aile yapısında anne babalar yalnız ve acemi kalmışlardır. Anne babalar rehberliğe daha çok ihtiyaç duymaya başlamışlardır.⁽²⁷⁾

Diğer önemli bir nokta da çalışma hayatında meydana gelen değişimlerdir. Kadının iş hayatına başlaması çocuk bakımını ve eğitimini bir sorun haline getirmiştir. Annenin çocuğuna bakması için iş yerinden izin alması zor olmaktadır. Annenin bu görevini telafi edecek alternatifler annenin yerini dolduramayacağı gibi, her zaman işlememekte ve aile zor durumda kalmaktadır. Rehberlik ve danışmanlık bu aileler için okul öncesi dönemden başlamaktadır. Annenin iş ve meslek sahibi olması, klasik anne baba modellerindeki rollerini etkilemiştir. Çocuğun eğitiminde anne ve babanın rolleri değişerek artmaktadır. Klasik aile yapısından gelen anne babaların yeni rollerini benimsemeleri güç olmaktadır. Ailenin ekonomik

²⁶ Kuzgun, Yıldız. a.g.k. s.217

²⁷ Şirin Ahmet, .a.g.k. s.322

durumu çocuğun eğitimini doğrudan etkilemektedir. Kabiliyetli öğrenciler eğitim ve meslek seçiminde ,ailenin ekonomik durumu zayıf olduğu durumlarda istedikleri seçimi yapamamaktadırlar. Çocuğun eğitimine devam için aileye yardımcı olacak kişi ve kurumlarla ilgili bilgiler rehberlik servisinde bulunmalıdır.

Anne babanın eğitim durumu da çocuğun geleceğini etkileyen faktörlerdendir. Ailenin eğitim seviyesine göre rehberlik yapılarak öğrencilerin daha iyi bir eğitim almalarına ve geleceklerini planlamalarına yardımcı olunabilir. Rehberlik servisleri aileye ulaşmakta zorlanmaktadırlar. Velilerin yaşadıkları yoğun iş hayatı, çocuklarının eğitimi konusunda takındıkları duyarsız tavır ve okula karşı bakış açılarındaki olumsuzluklardan dolayı rehberlik hizmetleri istenilen seviyede gerçekleşmemektedir. Rehberlik servisleri ailelere ulaşabilmek ve onların ihtiyacı olan rehberlik çalışmalarını yapabilmek için bazı yöntemleri kullanırlar. Bu yöntemler; veli toplantısı, ana-baba eğitimi seminerleri ,ev ziyaretleri, aile danışması gibi faaliyetleri içerir. (28)

4.2. Anne Babalara Rehberlik

Anne baba çocuğun en uzun süre ve en yakın etkileşimde bulunduğu bireylerdir. Çocuk,kültürel değerlerini,temel alışkanlıklarını ,gelişim görevlerine karşı yaklaşımlarını aile ortamında kazanır. Anne babalar çocuklar için en yakın özdeşim modelleridirler. Özellikle kişiliğin oluştuğu erken çocukluk yıllarında anne babaların tutumları çocuklarda temel karakteristiklerin oluşmasında başrolü oluşturmaktadır. (29)

Öğrencinin eğitiminde ve okula uyumunda okul ile ev yaşantısında paralellik sağlandığı ölçüde olumlu sonuçlar alınabilir. Çocuğun okula başlaması,okula uyum çabaları, ev ödevleri, başarısızlık, sınav endişesi gibi konular çocuk için önemli olduğu kadar anne babalar için belki daha önemlidir. Bu olaylar ebeveynler için yaşamlarının en önemli konuları ve sorunları haline gelebilmektedir. Bu süreçte bir çok konuyu öğrenmek ve yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Anne-babalar çeşitli konularda rehberlik ve desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

²⁸ Ahmet Şirin .a.g.k.s.322

²⁹ Kuzgun,Yıldız.a.g.k.s. 229

Anne- babaları eğitim sürecine katmanın veya onların desteğini almanın yolu,onları okuldaki çalışmalar ve uygulamalar hakkında bilgilendirmek, ihtiyaç duydukları konularda rehberlik yapmaktan geçer. Velilere, eğitim sürecinde kendilerine ihtiyaç duyulduğunu hissettirmek gerekir. Veliler, kendilerinden para istenmesi veya çocukları hakkında olumsuzluklar duymalarının dışında başka konular için de okulda toplantılar düzenlenebileceğini görmelidirler. Bu amaçla belli bir programa dayalı olarak anne baba rehberliği çalışmaları yapılabilir. Bu tür programlar önceden hazırlanarak velilere mektup, broşür, e-mail ya da başka yöntemlerle duyurulabilir. Velilerin düzenlene her etkinliğe değil ,ilgi ve ihtiyaç duydukları etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır. Bu nedenle farklı zamanlarda ve farklı konularda eğitim ve rehberlik etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu tür programlarda çocuğa düzenli çalışma alışkanlığı ve sorumluluk kazandırma, kendine güven duygusu ve sosyal beceriler geliştirme, çocukla iletişim, çocuğun gelişim özellikleri gibi konular üzerinde durularak onları bu konularda çocuklarına destek olmayı sağlayacak beceriler kazanmalarına yardımcı olunabilir. Anne babalara yönelik rehberlik çalışmalarının planlanması ve yürütülmesinde okul yönetimi,psikolojik danışman ve öğretmenlerin işbirliği içinde olmaları bu çalışmaların verimliliğini artıracaktır.⁽³⁰⁾

Anne babalara bilgi verici danışmanlık hizmetleri sağlamak okul danışmanının ehliyet sınırları içine giren ve onun temel görevi sayılan faaliyetlerdendir. Ailelere psikolojik danışma yapmak ise ayrı bir uzmanlık konusudur. Aile danışmanlığı ya da aile terapisi olarak adlandırılan bu yardımın esası sorunu olan kişiyi,aile bireyleri ile birlikte danışmaya almak ve aralarındaki iletişimi inceleyerek bozukluğunu düzeltmektir. Aile danışmanlığı psikolojik danışmanın bir alt dalı olup ,dayandığı kuram ve ilkelerle kullanılan tekniklerin bilgisi, lisansüstü eğitimle kazanılır. ⁽³¹⁾

Psikolojik hizmetler programı öğrencinin genel ve özel yetenekleri,ilgileri,geleceğe ait düşünce ve umutları ,okuldaki ders programı ve başarı durumu hakkında aileye açık ve güvenilir bilgi vererek çocuk hakkında veliyi aydınlatmış olur. Bu suretle veli ,çocuğunu daha gerçekçi bir gözle anlayarak çocuk

³⁰ Güven, Mehmet, **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik**.Ankara 2007 ,s.81

³¹ Kuzgun,Yıldız.a.g.k.s. 232

hakkındaki yanlış duygu ve düşüncelerden sıyrılır. Böyle sağlam bir anlayışa sahip olan anne baba ile çocuk arasındaki ilişkiler ise daha düzgün ve gerçekçi bir şekil alır.⁽³²⁾

4.3. Aileye Yönelik Rehberlikte Yöntemler

Ailelerin çocukların eğitimi konusunda duyarsız tavır ve okulun velilerden sürekli maddi-manevi isteklerde bulunması gibi nedenlerle birlikte okul-aile işbirliğindeki sorunlar rehberlik servislerini aileye ulaşmakta zorlamaktadır. Rehberlik servisleri ailelere ulaşabilmesi ve gerekli olan rehberlik çalışmalarını yapabilmesi için bazı yöntemleri kullanırlar.⁽³³⁾

4.3.1. Veli toplantısı

Bu yöntemlerden ilk akla gelendir. Öğrenci hakkında önemli bir durumu görüşmek üzere düzenlenir. Çocuğun ihtiyaçları, problemleri, gelişimsel ve eğitimsel durumu, yaşadığı ilişki ve uyum sorunları veya çocukla ilgili önemli durumlar velilerle danışman arasında görüşülür. Çocukla ilgili önemli kararlar çocuğun katılımı ile alınmalıdır. Bu toplantı yolu ile çocuk-aile ilişkilerinde gelişmelerle birlikte, okul-aile işbirliğinde de gelişmeler kaydedilir. ⁽³⁴⁾

Veli toplantısının başka yapılış şekli de okula öğrenci velilerinin grup olarak geniş katılımı ile yapılır. Bu toplantılarda eğitim ve öğretim durumu okulun problemleri, okulda yaşanan sorunlar, öğrencilerin genel başarı durumları gibi konularda velilere bilgi verilir. Velilerin de beklentileri, istek ve şikayetleri dinlenir. Rehberlik servisi, bu toplantılarda aktif rol üstlenir.

4.3.2. Anne –baba eğitimi seminerleri

Anne ve babaların sistemli olarak bilinçlendirilerek çocukların eğitimine katkı sağlamayı amaçlamıştır. İlk olarak Haluk Yavuzer tarafından sistemli olarak başlatılmıştır.

³² Tan, Hasan. a.g.k s.67

³³ Ahmet Şirin .a.g.k.s.322

³⁴ Ahmet Şirin .a.g.k.s.322

Anne ve babalar çocuk gelişimi,ergenlik,çocukla iletişim,davranış ve uyum sorunları,meslek seçme ailenin eğitimdeki yeri ve eşler arasındaki problemlerin çözümü gibi konularda seminerlere katılarak kendilerini geliştirirler. Çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilinçlenmiş ve gerekli donanımı kazanmış olan anne ve babalar rehberlik uzmanı ile daha kolay işbirliği yapabilirler. (35)

4.3.3. Ev ziyaretleri

Ev ziyaretlerinin amacı ,çocuğun ev yaşamı ile ilgili çeşitli bilgileri toplamak ve onu daha iyi tanıyarak onun kendi kendini tanmasına ve problemlerinin çözümüne yardımcı olmaktır. Buna göre ,ziyaretçinin çocuğun ev ortamının uygunluğu konusunda bir yargıya varma ve çocuğun ev ortamındaki bazı temel değişiklikleri yapma gibi bir hak ve sorumluluğu yoktur. Ev ziyaretlerinde ailenin bütünlüğüne karşı mutlaka olumlu bir saygı duyulmalıdır.

Ev ziyaretleri çocuğun aile ortamı hakkında ilk elden bilgi toplamaya olanak vermesi bakımından etkili bir bilgi toplama tekniğidir. Ev ziyaretleri ayrıca ailenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine karşı ilgi ve yardımını arttırdığı gibi aile ile okul arasında sıkı bir işbirliği ve yakınlık meydana gelmesinde de önemli bir rol oynar. Bu şekilde veli, okulda yönetici,uzman ve öğretmen arasında yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışı kolay sağlanabilir. (36)

4.3.4. Aile terapisi (aile danışması):

Okullarda öğrencilerin problemlerinin önemli bir kısmı aile içi ilişkilerde bulunmaktadır. Bundan dolayı Çocuğa yapılacak psikolojik yardım aileyi de içermelidir. Aile terapisi ,çocuğun ailesi ile olan ilişkilerini olumlu bir yönde geliştirmekte önemli bir rol oynamaktadır. Aile danışması (aile terapisi), üyelerini aile fertlerini teşkil ettiği bir grup danışmasıdır. (37)

Aile terapisinde ilk oturumda toplantıya katılanlara terapi ve amaçları hakkında bazı bilgilerin verilmesi yararlı olur. Daha sonraki oturumlarda sıra ile

³⁵ Ahmet Şirin .a.g.k.s.323

³⁶ Kepçeoğlu,Muhammed.a.g.k. s.210

³⁷ Ahmet Şirin .a.g.k. s.324

çocukların duygu ve düşüncelerini belirtmelerine önem verilebilir. Sonra, veli-çocuk etkileşimi üzerinde durulabilir. Daha sonra, anne –baba arasındaki ilişkiler ele alınabilir,son oturumda ise, tüm aile bireyleri arasındaki etkileşime dikkat çekilerek karşılıklı görüş ve önerilerin ortaya çıkmasına çalışılmalıdır. Sonuç aşamasında da tüm terapinin ortaya koyduğu gelişmeler birlikte özetlenerek değerlendirilir. Çözüm yolları üzerinde karara varılır. Yine ailenin isteği ile oturumlara son verilmelidir. (38)

4.4. Ailelerin Rehberliğe İhtiyaç Duyduğu Alanlar

Günümüz toplumunda; aileler, çocuklarının eğitim sorunları karşısında yardım alma ihtiyacı hissetmektedirler. Öğrenciler zamanlarının büyük bir kısmını okulda geçirmekteler. Bu süreçte öğrencilere yapılacak rehberlik çalışmalarının etkili olabilmesi ailenin de işbirliğini gerekli kılar.Aile yapılacak rehberlik çalışmaları sadece okul çalışmaları ile sınırlı kalmamalı,çocuğun diğer yaşantılarını da kapsamalıdır.Çünkü bir insanın eğitimi sadece okul çalışmaları ile sınırlı kalmamalı.çocuğun diğer yaşantılarını da kapsamalıdır.Çünkü bir insanın eğitimi sadece okul saatleri ile sınırlı değildir. Birey olarak yirmi dört saat boyunca çevreleri ile iletişim ve etkileşime girmekte,bu etkileşimlerde düşünce ve davranışlarına bir şekilde yön vermektedir.Durum böyleyken,rehberlik faaliyetlerinin de kişinin yaşantılarının bütün yönlerine hitap etmesi kaçınılmazdır. Bu yönüyle;rehberlik çalışmaları ailelere yönelik olarak,ailelerle birlikte ve aileler için de yapılmalıdır.(39)

Okulda kurulmuş olan rehberlik ve psikolojik danışma birimleri; çocuğun yetenekleri, ilgileri, değerleri, gelecekle ilgili beklenti ve projeleri ile birlikte okulda uygulanmakta olan ders programı, okulun öğrenciden istek ve beklentilerinin yanında okul ve eğitim sistemi hakkında gerekli bilgileri ailelere açık ve etraflı bir biçimde ulaştırmalıdır. Bu bilgilendirmenin amacı, çocuğun bir bütün olarak gelişimi ve okul başarısı için ailenin önemli olduğunun anlatılmasıdır.

³⁸ Kepçeoğlu,Muharrem.a.g.k. s220

³⁹ Ahmet Şirin .a.g.k.s.319

II.BÖLÜM

1.TÜRKİYE'DE REHBERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Toplum hayatımızda rehberlik, uygulamalar bakımından yeni olmakla beraber, fikir ve kavram olarak oldukça uzun bir geçmişe sahiptir.Rehberlikle, eğitim alanında sıkça karşılaştığımız farkındayız. Özellikle, son yıllarda psikolojik danışma ve rehberlik eğitim ortamında en çok sözü edilen bir kavram ve uygulama olarak görünmektedir. Doğrudan doğruya rehberlik olarak gösterilmemişse de okul programlarında ve okul yönetmeliklerinde rehberlik anlayışına uygun bir çok kavramların uzun bir süredir yer aldığı görülmektedir.

1.1.Cumhuriyet Öncesi rehberlik çalışmaları

Daha önceki dönemlerde, Orta Asya'daki Türk toplumlarında, beden ve akıl hastalıkları ile, o devrin din ve bilim adamı sayılan Şamanların uğraştığına ait bilgiler vardır. Şamanlar, iyi ve kötü ruhlarla temas kurarken bir çok hareketler yapar, değişik giysiler ve kılıklar içerisinde dans ederler, duman ve kokular kullanır, trans haline girerek problem çözüm getirmeye çalışırlardı.Bütün bunların hasta üzerinde psikolojik baskısı olacağı açıktır. Fazla bilgimiz olmamakla beraber, işbirliği içinde yaşamaya alışkın, tabiattan, disiplin ve düzenden hoşlanan, sıcak kanlı Türk insanının yarattığı teşkilatçı Türk toplumlarının insan unsuruna çok önem verdiği gerçektir.⁽⁴⁰⁾

Tabiata düşkün, insana büyük değer veren, tek tanrıya inanan, sosyal dayanışma ve disiplinden hoşlanan Türk toplumlarının İslamiyeti kabulü, İslami anlayışa daha güç ve hız kazandırmıştır. Devrinin meşhur hekimi ve büyük Türk bilgini İbni Sina akıl hastalığını, beyindeki bozukluklar olarak görmüştür. Melankolilerde, hazım sistemi ve karaciğerin fonksiyonlarındaki aksamaları fark etmiştir.İnsan sağlığında ruhsal hayatın derin rolünü tespit etmiştir.Hasta Buhara prensinin aşk duygularından bedenine yansımış derdine çare bulmuştur.Bu tedavide bir çeşit psiko-analiz yaklaşımı kullanmıştır.

⁴⁰ Tan,Hasan,a.g.k. s.32

Orta çağlarda bile Türk toplumu,diğer çağdaş toplumlardan çok ileri bir görüş ve anlayışla, ruhsal bozuklukların bir hastalık olduğunu anlamış ve camiler etrafında kurulan külliyeler içinde yer alan Bimarhanelerde akıl hastalarının bakım ve tedavisine çalışılmıştır.Orta Çağ Avrupa'sında ruh hastaları, "içine şeytan girmiş lanetli varlıklar" olarak zincirlere vurulur,dövülür,soytarı gibi para ile seyrettirilir,birçok işkencelere maruz bırakılır,hatta yakılırken, Türk toplumunda bu gibi talihsiz kimseler şefkat görmüş ve özel ilgi ve itina ile tedaviye tabi tutulmuşlardır.⁽⁴¹⁾

Osmanlılar devrinde ruh hastalarının bakım ve tedavisine daha da özen gösterilmiştir.Selçukluların bütün kültür ve medeniyet birikimlerine varis olan Osmanlı toplumu daha ilk dönemlerinden itibaren halkın eğitim öğretimine, refah ve mutluluğuna, bilim ve tekniğe, sağlık ve yardım işlerine, adalet ve güvenliğe çok önem vermiştir.Devletin belli başlı kentlerinde birer bilim, kültür ve sosyal yardım merkezi olan Külliyeler kurmuşlardır. Psikolojik yardım hizmetleri ile ilgili bütün bu anlayış ve tecrübe birikimine rağmen,Türk toplumuna psikolojik danışma ve psikoterapinin girmesi, 2. Dünya Savaşı sonrasında Amerika ile başlayan politik,ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin etkisiyle olmuştur.⁽⁴²⁾

1.2.Cumhuriyet Dönemi ve sonrası Rehberlik Çalışmaları

Cumhuriyet devrinin ilk çeyreğinde, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş ülke ve ihtiyaçlarına uygun vatandaşlar yetiştirmek için ülke eğitim sistemine çok ağırlık verilmiştir.Okul programlarının iyileştirilmesinde yeni arayışlar ve çabalara girişilmiştir. Demokratik hayat tarzını benimsemiş olan Türk toplumunda hakimiyet,kayıtsız şartsız milletin olmuştur. Kişinin hak ve hürriyetlerine büyük bir ağırlık verilmiştir.Böyle bir toplumda eğitim sisteminin de demokratik felsefeye uygun olması kaçınılmaz bir sonuçtur.Demokratik toplum, kişi olarak gelişip olgunlaşmış,kendine ve toplumuna en iyi şekilde yararlı olabilecek bilgili,dengeli,kendinden emin,yaratıcı ve sorumluluk duygusu olan vatandaşlara ihtiyaç duyar. Gençlerin böyle bir eğitim sisteminde iyi birer "kişi" ve vatandaş

⁴¹ Tan,Hasan,a.g.k. s.33

⁴² Tan,Hasan,a.g.k. s.34

olarak yetişmeleri, demokratik eğitim sisteminin temel amacıdır. Bireysel eğitim kazanır. Bireysel eğitimde, her bir oğrencinin bireysel yetenek , ilgi ve ihtiyaçlarının dikkatle incelenip ortaya konmasını gerekli kılar. Özellikle 1950 yıllar civarında oğretmenler arasında yaygın olarak “aktif metot” diye anılan bireysel eğitim ve yaparak oğrenme cereyanı, çocuğun bir birey olarak etraflıca incelenerek kişisel niteliklerine en uygun dūřecek eğitim ve meslek alanlarına yōneltilmesi gereğine yol açmıştır. Bōyle bir çabada, hizmetlere bōyōk bir ihtiyaç olduğu daha iyi gōrōlmeye başlamıştır. Yani, Tōrk eğitiminde psikolojik yardım hizmetleri, oğrencilere yapılacak rehberlik faaliyetleri yoluyla başlamıştır.⁽⁴³⁾

Tōrkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik kavramı ve uygulamalarındaki gelişmeler maddeler halinde řōyle ۆzetlenebilir:⁽⁴⁴⁾

- Rehberlik fikir ve kavramı eğitimimize 1950’lerde girmeye başlamıştır. İlk defa 1953-54 ders yılında Gazi Eğitim Enstitōsō Pedagojik ve Özel Eğitim Bōlōmlerinde rehberlik bağımsız bir ders olarak programda yer almıştır.
- 1953 yılında Amerikalı eğitim uzmanlarının girişimleri ile eğitimde kullanılacak Őlme araçlarını geliştirmek ũzere Talim ve Terbiye Dairesi’ne bağlı Test ve Araştırma Bōrosu kurulmuştur.
- 1955 yılında İstanbul’da , 1956 yılında Ankara’ da Deneme Lisesi’nin ders programları rehberliği esas alan bir eğitim anlayışıyla hazırlanmış ve uygulanmaya geçilmiştir.
- 1959 da İstanbul ve İzmir’de daha sonra diğer illerimizde Rehberlik ve Araştırma Merkezleri açılmıştır.
- 1960’dan sonra ũlkemizde planlı kalkınma dōnemi başlamıştır.

⁴³ Tan, Hasan, a.g.k.s.35

⁴⁴ Kepçeoğlu, Muharrem, a.g.k.s.46

- 1969 yılı içinde, öncelikle öğrenci sayısı fazla okullardan başlamak üzere mesleki rehberlik, yöneltme hizmetini görececek personelin yetiştirilmesi ve faaliyete geçmesine başlanmıştır.
- 1970 sonrası “eğitim reformu” çalışmalarında tüm eğitim sistemi için eğitimde “seçme, yöneltme ve rehberlik” ilkesi kabul edilmiştir.
- 1974-75 öğretim yılında, bütün orta dereceli okullarda “yaygın” rehberlik çalışmaları başlatılmıştır.
- Okullardaki rehberlik uygulamaları genişlerken bazı yükseköğrenim kurumlarımızda da psikolojik danışma ve rehberlik dalında lisansüstü düzeyde akademik programlar başlatılmıştır. Bu dalda ayrı bölümler kurulmuştur.

1.3. Milli Eğitim Şuralarında Rehberlikle İlgili Alınan Kararlar

Türkiye’de planlı kalkınma döneminin benimsediği ilkeler çerçevesinde, Milli Eğitim Şura kararlarında ve Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Psikolojik Danışma ve Rehberlikle ilgili olarak alınan kararların bu alanın oluşumunu başlatan etkileri olmuştur. Milli Eğitim sisteminde okul rehberlik hizmetlerine yer verilmesi görüşü ilk olarak VII. ve VIII. Milli Eğitim Şuralarında şu şekilde ele alınmıştır⁽⁴⁵⁾:

- Rehberlik konusu ilk olarak 7. Milli eğitim Şurası’nda ele alınmıştır.
- 8. Milli eğitim Şurası’nda programların
 - a)Yükseköğretime
 - b)Mesleğe ve Hayata
 - c)Hem yükseköğretime hem mesleğe ve hayata hazırlamak üzere çeşitlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

⁴⁵ <http://www.pdrceiyiz.biz/turkiyede-psikolojik-danismanlik-rehberlik-meslegi-psikolojik-danisman-egitimi-t3912.html>

- 9. Milli eğitim Şurası'nda aynı görüşü benimsemiş ve orta öğretimin birinci sınıfı

Yöneltme sınıfı haline getirilmiştir.

- 1970 yılında Milli eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi orta dereceli okullarımızda rehberlik servislerinin kuruluşu ve görevi ile ilgili esasları hazırlayıp 24 okulda uygulamaya geçmiştir.
- 1974 yılında toplanan 9. Milli eğitim Şurası'nda rehberlik çalışmalarının amaç ve tekniklerinin ayrıntılı olarak belirten bir rapor tartışılmış ve bu raporda sözü edilen görevlerin yürütülebilmesi için programlarda iki saatin rehberliğe ayrılmasına karar verilmiştir.
- Ülkemizde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 1981 yılında yüksek öğretimde yapılan yeni düzenlemeler sonucunda P.D.R. alan eğitiminde Psikolojik Hizmetler Ana bilim Dalları içinde yerini almış, P.D.R. lisans programları başlatılmıştır
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programlarının Bugünkü Yapısı 1996 yılında YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında, ülke çapında uygulanmak üzere psikolojik danışma ve rehberlik lisans programları geliştirilmiştir.

2. TÜRKİYE'DE REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ

Bugün okullarımızda öğrencilerin başarısızlıkları boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerini bilmemeleri, meslek seçimi konusunda bocalama göstermeleri değişik sos yo-ekonomik ve kültürel çevreden gelmelerinin bir sonucu olarak okullara yeterince uyum sağlayamamaları , psiko-sosyal gelişmelerindeki hızlı değişimler eğitimde rehberlik konusunda özel bir önem verilmesini gerekli kılmaktadır bu sayılan hususlar okullarımızda rehberliğe duyulan ihtiyaç ve önemi ortaya koymaktadır. Rehberlik çalışmaları; bilimsel ve amacına uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Bunu gerçekleştirmek için, yapılacak faaliyetler; okulun büyüklüğü, öğrenci sayısı , personel sayısı gibi hususlar göz önüne alınarak şekillendirilmelidir. Bu şekildeki yapılanma

rehberlik çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturur. Rehberlik çalışmalarının bir plan içinde yürütülmesi, sonuçlarının izlenmesi önemlidir.⁽⁴⁶⁾

Bu yapılanma eğitim sisteminde

1-Bakanlık seviyesinde,

2- İl / İlçe seviyesinde,

3- Okul seviyesinde olmak üzere üç kademedede ele alınmaktadır.

2.1. Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Milli Eğitim Bakanlığında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü sorumludur.Bu genel müdürlük, aynı zamanda ülke genelindeki özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesinden de sorumludur.Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü 30.04.1992 tarihi ve 3797 sayılı yasayla kurulmuştur.Bu yasa öncesinde ilgili genel müdürlük,şube müdürlüğü düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığında hizmet vermekteydi.Ülkemizde özel eğitime duyulan ihtiyaç göz önünde bulundurulduğunda, tek bir genel müdürlük çatısı altında özel eğitim hizmetlerinin verilmesi uygun olabilir.⁽⁴⁷⁾

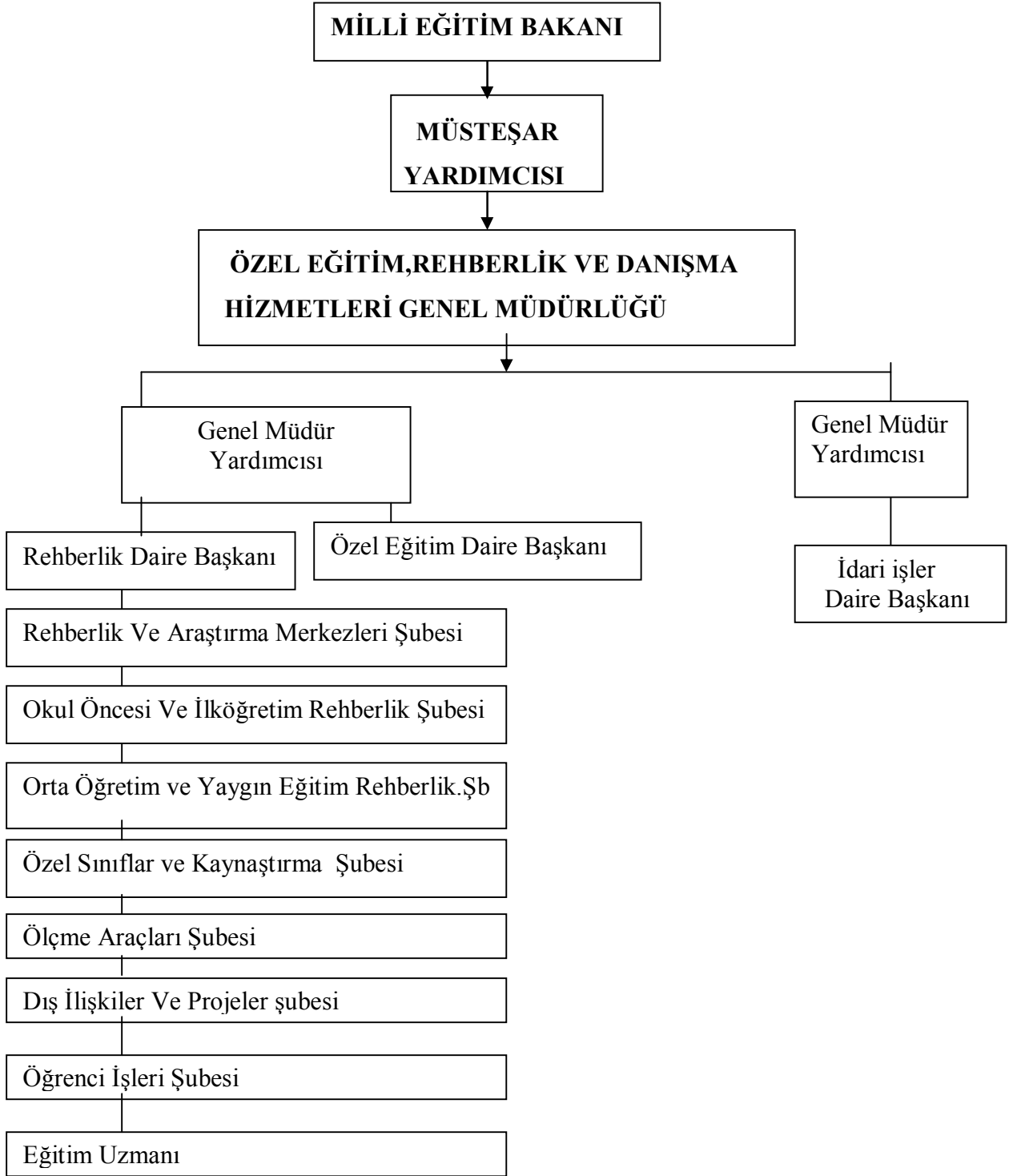
Milli Eğitim Bakanlığı Özel Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü iki genel müdür yardımcısı kadrosuna sahiptir.Bu genel müdür yardımcılarının görev alanları idari işler ve özel eğitim rehberlik hizmetleri şeklinde ikiye ayrılmaktadır.İki genel müdür yardımcısından birinin alanın tamamı idari işlere ayrılması,genel müdürlükte yönetimle ilgili işlerin özel eğitim ve rehberlik alanından daha fazla olduğu varsayımını akla getirmektedir.Bakanlıktaki bu yapılanma özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin bir daire başkanlığıyla temsil edilmesine neden olmuştur.bakanlıktaki Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğündeki,genel müdür yardımcılarının görev alanları özel eğitim ve rehberlik alanlarına göre ikiye ayrılması faydalı olacaktır..Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri genel Müdürlüğünce rehberlik hizmetleri değişik şubelere ayrılmıştır.⁽⁴⁸⁾

⁴⁶ <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.11.2008)

⁴⁷ Sarı,Enver, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Ankara,2007,s.406

⁴⁸ Sarı,Enver, **a.g.k.** s.407

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Bakanlık merkezdeki örgütlenmesi şekilde görülmektedir.

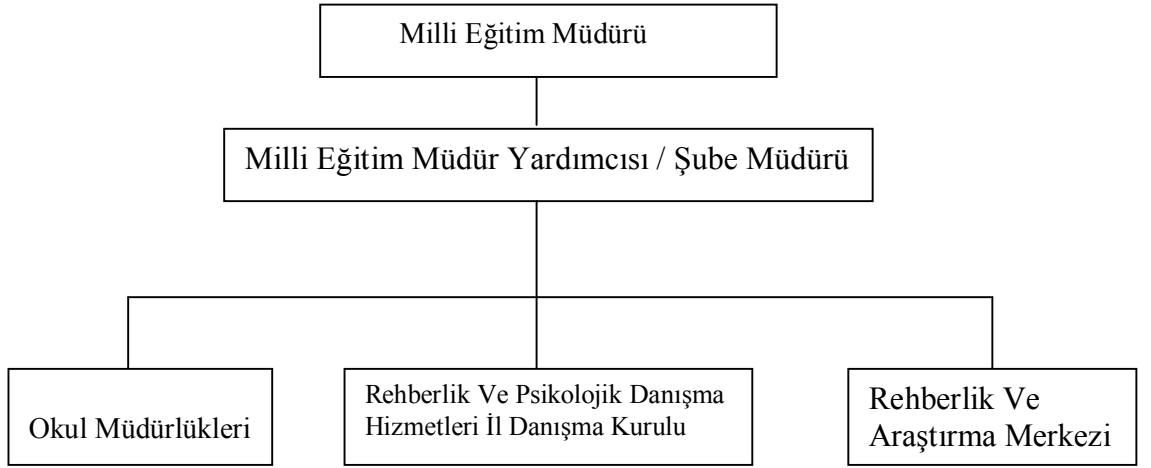
Şekil.3.Bakanlık Merkez Örgütü

Kaynak; Sarı,Enver, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Ankara,2007,s.408

2.2.İl / İlçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi

Rehberlik Hizmetleri İl Danışma Kurulu, valinin veya görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığın da aşağıdaki üyelerden meydana gelir.⁽⁴⁹⁾

- Milli Eğitim Müdürü,
- Rehberlik ve Araştırma Merkez Başkanı,
- Rehberlik ve Araştırma Merkez Müdürü,
- Rehberlik Hizmetleri Bürosu bulunan okulların müdürleri arasında valilikçe seçilecek en az 5 temsilci,
- Okullardaki rehberlik bürolarında görevli Rehber öğretmenler arasında seçilecek en az 5 temsilciden oluşur.

Şekil.4. İl/İlçe Örgütlenmesi

Kaynak;Sarı,Enver. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,İstanbul,2006 s.406

Rehberlik Hizmetleri il danışma kurulu aşağıdaki görevleri yapar:

- İl düzeyinde rehberlik hizmetlerinin planlaması, yürütülmesi,geliştirilmesi ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması,ihtiyaçların karşılanması için gerekli tedbirleri alır.
- İl içindeki rehberlik hizmetleri ile ilgili tekliflerin ve alınan kararların ayrıntılı bir rapor haline getirilerek Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

⁴⁹ http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc
(10.12.2008)

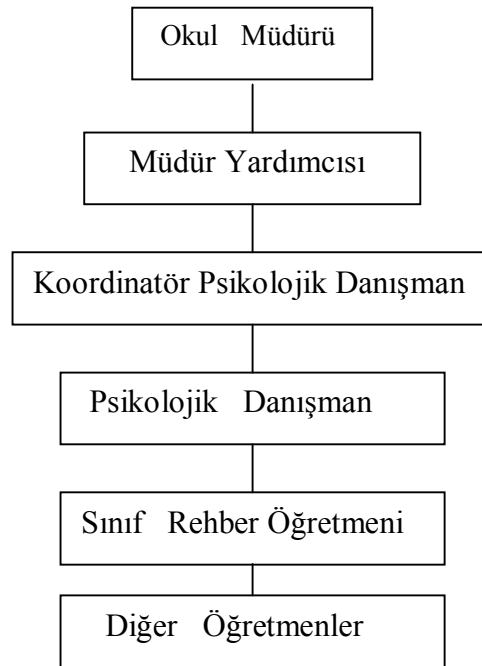
- Milli Eğitim Müdürlüğü'nü bağlı olarak İl merkezlerinde; özel eğitim ve okul rehberlik hizmetlerini düzenlemek, yürütmek, bu alanlarda araştırmalar yapmak ve özel eğitime muhtaç çocuklara hizmet götürülmek üzere, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Başkanlığı kurulur illerde ayrıca “Rehberlik Hizmetleri İl Danışma Kurulu” oluşturulur
- Biri bütünleme imtihanlarının başladığı ilk haftanın için de,diğer Mayıs ayının 3.haftasında olmak üzere en az yılda iki defa toplanır. Bu kurulun sekreteryası hizmetleri merkez başkanlığınca yürütülür.

2.3.Okul Düzeyinde Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi

Okullarda da Okul Müdürünün başkanlığında ;“Rehberlik Hizmetleri Okul Yürütme Kurulu” kurulur :

Bu Kurulda;

- Müdür yardımcıları,
- Rehber öğretmenler,
- Okul müdürünün seçeceği disiplin kurulu üyelerinden bir temsilci;
- Okul müdürünün her sınıf seviyesinde seçeceği iki sınıf rehber öğretmeni,
- Okul Aile Birliği'nde görevli bir öğretmen bulunur.

Şekil.5. Okul Örgütlenmesi

Kaynak;Sarı,Enver. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,İstanbul,2006 s.400

2201 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğine göre Okul Rehberlik Bürosunca hazırlanan Yıllık Rehberlik Genel Çalışma planındaki çalışmaların yürütülmesinde gözetilecek ilkelerin başlıcaları şunlardır. (⁵⁰):

- Rehberlik çalışmaları okulun diğer eğitim-öğretim çalışmaları ile birlikte düşünülecek, düzenlenecek ve geliştirilecektir.
- Rehberlik çalışmalarının okulda bulunan bütün personelin ortak iş birliği ile gerçekleştirileceği göz önünde tutulacaktır.
- Rehberlik çalışmalarında, bütün öğrencilerin gerek duyacağı düşünülerek, her öğrenciye ulaşılması sağlanacaktır.
- Rehberlik çalışmalarında duruma göre bireysel ve grup çalışmalarına yer verilecek, rehberliğe ayrılan saatlerde kişisel sorunlardan daha çok grupça ele alınacak sorunlara ağırlık verilecektir.
- Problemleri öğrencilerle bizzat ilgilenilecektir.
- Seçmeli dersler, eğitsel kol çalışmalarına ve diğer mesleki rehberlik ile ilgili çalışmalara birinci sınıftan itibaren önem verilecektir.
- Okul ve sınıf rehberlik programının hazırlanmasında, okul ve çevre imkanları göz önünde tutulacaktır.
- Öğrencinin tanınmasına yarayan “Kişisel dosyaların” gerektiği şekilde işlenmesi sağlanacaktır,
- Bu arada, öğrenciler hakkında yıl içinde gözlenen davranış durumları, gözlem sonuçları ve fiziksel gelişimleri kişisel dosyanın ilgili bölümlerine özenle işlenmesi;
- Ayrıca rehber öğretmenlerce yıl içinde tutulan belgelere ait dokümanlar dosyasının (Öğrenci tanıma anket sonuçları, tanıma fişleri gibi) okul yönetimine teslim edilmesi, ertesi yıl bir üst sınıfa geçen öğrencilerin durumlarının takibi için bu dokümanların yeni sınıf rehber öğretmenine verilmesi.

⁵⁰ <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.12.2008)

Bu işlemin öğrenci mezun olana kadar sürdürülmesi, rehberlik çalışmalarının amacına ulaşması için gereklidir. Öğrenci velileri ile diyalogun güçlendirilmesi, veli görüşmelerine ayrı bir önem verilmesi, yapılan görüşmeler, alınan karar ve varılan sonuçlara ilişkin kayıt ve dokümanların düzen içerisinde tutulmalıdır. Yapılan çalışmaların ders defterlerine aksatılmadan işlenmesi ve rehberlik saatlerinin amaç dışında kullanılmaması gerekmektedir.⁽⁵¹⁾

2.4..Rehberlik Araştırma Merkezi ve Görevleri

Özel eğitime muhtaç çocukların seçilmeleri, teşhisleri, mesleki rehabilitasyonları, bakım, eğitim ve öğretimleriyle ilgili olarak bakanlıkça açılan bir kurumdur. Özel eğitim alanında araştırmalar yapmak, özel eğitime muhtaç çocuklara hizmet götürmek üzere her ilde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak Rehberlik ve Araştırma Merkezleri kurulur. Gerekteğinde ilçelerde de rehberlik Araştırma Merkezi Başkanlığına bağlı olarak şubeler açılabilir. Özel eğitime muhtaç çocukların tespiti, seçimi, teşhisi, yerleştirilecekleri kurumların kararlaştırılması ve bu çocuklar için gerekli rehberliğin yapılması, ruh, duygu ve sosyal yönden uyum sağlayamayan durumlarını düzeltmek amacıyla yapılacak özel terapi hizmetlerine yönltilmesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki rehberlik hizmetlerinin planlaması, koordinasyonu ve izlenmesi, okullardan gelen vakaların incelenmesi Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince yapılır.⁽⁵²⁾

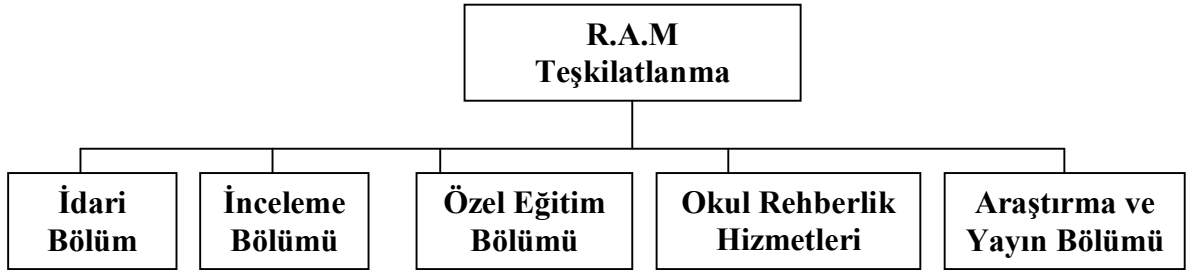
Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından özel eğitime muhtaç çocukların sağlık, sosyal, ekonomik, aile, ruh ve uyum durumları incelenip sonuç il eğitim kurumuna gönderilir. İncelemesi yapılan çocuk bu kurulca uygun bir özel eğitim kurumuna yerleştirilir. Yerleştirilen çocuklar okullarla işbirliği yapılarak merkezce izlenir ve süreç içinde gerekirse değişiklik yapılır.

⁵¹ <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.12.2008)

⁵² http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc (10.12.2008)

2.5. Rehberlik Araştırma Merkezinin Teşkilatlanma Biçimi

Rehberlik araştırma Merkezinin teşkilatlanma biçimi ile ilgili genel bilgiler aşağıda verilmiştir (⁵³):

Şekil.6. Rehberlik Araştırma Merkezi Teşkilatlanması

Kaynak; http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc
(10.12.2008)

(1.)İdari Bölüm: Resmi yazışmalar ve özlük işleriyle ilgilenir.

(2.)İnceleme Bölümü: Zihin, duygu ve sosyal yönden uyumsuzluk, öğrenme güçlüğü, okul başarısızlığı ve benzeri problemlerle veya çocuğu tanıma amacıyla aile,okul,merkezin diğer bölümleri,sağlık kuruluşları,adli ve diğer kurumlardan incelenmesi yapılmak üzere gönderilen vakaları çeşitli yöntem,teknik ve araçlarla inceleyip problemle ilgili yorumda bulunup rapor düzenlemek.

(3.)Özel Eğitim Bölümü: Bir program dahilinde zihin, beden, duygu ve sosyal yönden uyumsuzluk öğrenme güçlüğü olan çocukları tespit amacıyla 4-10 yaş gurubu içerisinde taramalar yapar. Taramalar bir öğretim yılı içinde devam edecek şekilde uygulanır ve özel eğitim kurumlarına devam edecek öğrencilerin ilk tespitlerini yapmak ve okul idaresi ile öğretmenlere yapılan eğitim özelliğine uygun rehberlikte bulunmak.

(4.)Okul Rehberlik Hizmetleri Bölümü: Bütünleme sınavlarını başladığı tarihten itibaren iki haftalık süre içinde ilin bütün okullarındaki rehber öğretmenler ile toplanarak il rehberlik hizmetleri çerçeve programını okul rehberlik servislerince kullanılacak araç-gereç ve testlerin tespiti, geliştirilmesi, çoğaltılması ve dağıtımını çalışmalarını planlar.

⁵³ http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc (10.12.2008)

(5.)Araştırma ve Yayın Bölümü: İlin özel eğitim ve rehberlik hizmetleri alanında hazırlanacak araştırma projesini uygun olarak merkezin çalışmaları, özel eğitim ve rehberlikte kullanılan testler ile programların değerlendirilmesi amacıyla diğer araştırma yapan kurumlarla işbirliği yapmak, istatistik bilgileri toplayıp kullanıma hazır duruma getirmek, öğrenciye, veliye, öğretme ne ve okul yönetimine yönelik broşür, kitap ve benzeri yayınlamak olarak özetlenebilir.

3. TÜRKİYEDE EĞİTİM KADEMELERİNE GÖRE REHBERLİK

Eğitim sistemi öğrencilerin yaş,gelişim,bedensel ve psikolojik özellikleri ve ihtiyaçlarına göre farklı kademelerden oluşmaktadır. Öğrencilerin okul hayatı okul öncesi eğitimle başlamaktadır.İlköğretimden sonra ortaöğretim gelmektedir.Fırsat bulabilenler eğitimlerine üniversitede devam etmektedirler. Bu farklı eğitim kurumlarında yapılan rehberliğin amaç ve ilkeleri aynı olmakla birlikte,öğrencilerin yaş düzeyleri ve buna bağlı olarak gelişim özellikleri ,ihtiyaç,ilgileri değişmektedir.Yine ilk,orta ve yüksek öğrenim kurumlarının amaç ve fonksiyonları da farklılıklar arz etmektedir.Bu açıdan bu kurumlarda yapılacak olan rehberlik çalışmalarının niteliğinde de farklılaşmaların olması kaçınılmazdır.Bu farklılıklar genellikle programlarla,etkinliklerle ve rehberlik yöntemleriyle ilgili olup amaç öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaktır.Rehberlik hizmetleri okul öncesi,ilköğretim,ortaöğretim ve yüksek öğretim kademeleri olarak kısaca ele alınacaktır.⁽⁵⁴⁾

3.1.Okulöncesi Dönemde Rehberlik

Okul öncesi eğitim ülkemizde zorunlu bir eğitim dönemi değildir. Şehirleşmenin artması, çekirdek aile düzeni ve annenin çalışması, velilerin eğitim konusunda bilinçlenmeleri gibi nedenler,okulöncesi eğitime talebi artırmaktadır.Gelişim psikolojisinde yapılan çalışmalar insan hayatında okulöncesi yılların kişilik gelişimi açısından önemini ortaya çıkarmıştır.Değişik adlar altındaki okulöncesi eğitim kurumları öğrencilerin motor ve kas,sosyal,duygusal,bilişsel,ahlaki

⁵⁴ Şirin,Ahmet.a.g.k. s.94

gelişimlerini sağlamaya çalışırken öğrenci, öğretmen ve velilerin de rehberliğe ihtiyaçları olmaktadır. Okul öncesi dönemde velilere yapılacak olan rehberlikte çocuk eğitiminin önemi, çocukla iletişim ve anne baba tutumları gibi konularda yapılacak eğitimler önem kazanmaktadır. Okul öncesi dönemde yapılacak etkinlikler ve rehberlik faaliyetleri bir taraftan öğrenciye, bir taraftan da veliye yöneliktir. Bu etkinliklerle ilkokula hazırlığın yanı sıra çocuklara sağlıklı bir şekilde bedensel ve ruhsal gelişimleri amaçlanır.⁽⁵⁵⁾

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminin çok hızlı olduğu bir dönemdir. Bu dönemde verilen eğitim, çocuğun gelecek yıllarına yön vermektedir. Çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının, yetişkinlikte bireyin tavırlarını, alışkanlıklarını, inançlarını ve değerlerini, özetle kişilik yapısını biçimlendirdiği bilinmektedir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumları, çocuğu diğer çocuklarla sağlıklı bir ortamda bir araya getirerek, ilköğretime hazırlık açısından da eğitim sürecinin ilk ve en önemli basamağı olarak kabul edilmektedir. Ayrıca mesleki rehberlik alanında da bu dönem mesleki gelişim sürecinin başlangıcı kabul edildiğinden çocuğun bu döneme özgü mesleki gelişim görevlerini gerçekleştirmesine yönelik etkinlikler planlanmalıdır.⁽⁵⁶⁾

3.2. İlköğretim Döneminde Rehberlik

İlköğretim kavramı, 6-14 yaşları arasındaki çocukların devam etmesi düşünülen 8 yıllık eğitim dönemini ifade eder. Türkiye 'de 6-14 yaş aralığındaki çocukların okula devam etmeleri zorunludur. İlköğretim okulları, ilk ve ortaokulların birleştirilerek organize edilmesinden meydana gelmiş sekiz yıllık okullardır. İlköğretim okullarının birinci yılından beşinci yılın sonuna kadar olan bölümüne "birinci kademe", altıncı yılından sekizinci yılın sonuna kadarki bölümüne ikinci kademe denmektedir.⁽⁵⁷⁾

⁵⁵ Şirin, Ahmet. a.g.k. s.95

⁵⁶ Baysal, Asuman. **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik**. Ankara, 2007, s. 46.

⁵⁷ Baysal, Asuman. a.g.k. s 47

İlköğrenimin birinci kademesinde sınıf öğretmenliği sistemi olduğu için öğretmen öğrencileri daha yakından ve taraflı olarak tanıma imkanı bulunmaktadır. Bu tanıma hem öğrencilerin potansiyellerini bilmeyi hem de sorunlarını öğrenmeyi mümkün kılar. Öğretmen, öğrencileri yetenek ve ilgileri doğrultusunda yönlendirebildiği gibi sorunlarını da başlangıç aşamasında görme imkanına sahiptir. Eğer, sınıf öğretmeni rehberlik eğitimi almış ve kendisini bu konuda yeterli ve güvenli görüyorsa; rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde öğrencilerine en iyi şekilde yardımcı olabilir. Diğer kurumlarda olduğundan daha ziyade ilkokulda öğretmenin rehberlik faaliyetlerinde rolü oldukça önemlidir. Çünkü öğretmen saha içinde, yani sınıfta öğrenci ile karşı karşıyadır. Ancak, iyi bir rehberlik örgütlenmesi ile işini seven ve iyi bilen rehberlik uzmanları yoksa öğretmen tek başına kalmıştır. Rehberlik bürosu tarafından gerekli program, destek ve malzeme sağlandığı zaman rehberlik faaliyetlerinden istenen verim gerçekleşir. İlköğretimin birinci kademesinde okula uyum programları önemliyken, ikinci kademe de okula, alana ve mesleğe yöneltme önem taşımaktadır.⁵⁸

İlköğretim ilk yıllarında yapılacak rehberlik faaliyetleri, öğrenciyi tanıma, öğrencinin kendisini tanımasına yardım etme, özel eğitime ihtiyaç duyan özel yetenek sahibi, üstün yetenekli ve zihinsel engelli öğrencilerin tespiti, eğitim ve öğretim hayatının tanıtılması, psikolojik danışmaya ihtiyacı olanlara danışma hizmeti verme, mesleklerin tanıtımı, velilerle işbirliği, müfredat programlarının öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda tespiti, hizmet içi eğitim gibi alanlarda yapılan faaliyetleri içermektedir. İkinci kademe de ise lise dengi okulların tanıtımı, bu okullara hazırlık ve eğitsel alanlar ve bu alanlarla ilgili mesleklere yöneltme gibi faaliyetler yoğunlaşmaktadır. Bu dönem; yine ergenlik yıllarının başladığı zamanlara denk geldiği için gençlerin bedensel ve ruhsal gelişimi ve bu alanda ortaya çıkan sorunlarla baş edebilmeleri açısından yapılacak rehberlik kritik öneme sahiptir.

⁵⁸ Kuzgun, Yıldız, a.g.k. s.220

3.3.Ortaöğretim Döneminde Rehberlik

Ortaöğretim okulları,ilköğretime dayalı olarak, 15-18 yaş grubu öğrencilere eğitim veren, genel,mesleki ve teknik öğretim kurumlarıdır. Temel hedefi, bireyleri yükseköğretime ve yaşama hazırlamaktır.Ülkemizde ortaöğretim kurumları,süre ve programları açısından çok çeşitlilik göstermektedir.Ancak,tüm ortaöğretim kurumlarında,eğitim öğretim uygulanırken,bireylerin gereksinimleri,istekleri ve yetenekleri ile toplumun insan gücü gereksinimi arasında denge kurulması dikkate alınır.⁽⁵⁹⁾

Ortaöğretim kurumları milli eğitimin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin bireysel, toplumsal, ekonomik gelişmesini sağlamayı amaçlarken, onların bir vatandaş olarak da toplumda yerlerini almaları için faaliyet gösterir.Bu kurumlar genel liseler aracılığı ile öğrencileri yükseköğretime hazırlarken, meslek liseleri aracılığı ile de öğrencileri mesleğe hazırlamakta ve 15-18 yaşlarını kapsamaktadır.Bireyin kimliğini aradığı kararsızlıklar, belirsizlikler yaşadığı,kendi bedenindeki değişimleri,değerlerinde ve tutumlarındaki farklılaşmayı hissettiği ergenlik basamağı,yardıma gereksinim duyulan en önemli devrelerden biridir.Ancak, rehberlik anlayışının var olduğu,bireye ihtiyaçlarına yönelik yardım hizmetlerinin sunulduğu bir eğitim ve öğretim ortamı, bu devreyi sağlıklı biçimde aşabilmesine olanak sağlar.

3.4.Yükseköğretim Döneminde Rehberlik

Yükseköğretim kurumlarında bireylere sunulacak rehberlik hizmetleri, diğer öğretim basamaklarındaki eğitim sürdüren kurumlara göre; özellikle öğrencilerin özellikleri, amaçları ve işleyiş tarzı gibi açılardan farklılıklar taşımaktadır. Üniversite öğrencileri, bağımsızlık, cinsel kimlik ve kişisel benlik yönünden gelişimlerini sağlayarak, uygun davranışları edinirlerken, öğretimleri süresince, beslenme, barınma, başarılı olma, aile kurmaya hazırlık, kız-erkek arkadaşlık ilişkilerini sağlıklı sürdürme, mali koşullarını uygun tutma, sağlığını koruma ve doğal olarak seçtiği meslek için hazırlık yapma gibi sorunlarla da baş

⁵⁹ Baysal,Asuman.a.g.k..s 49

etmek zorundadır.Üstelik bunlarla baş ederken, en ağır sorumluluk kendi omuzlarındadır. Yükseköğretim kurumlarındaki gençlerin belirtilen ve daha sayabileceğimiz kendilerine özgü sorunlarıyla baş edebilmeleri,rehberlik hizmetlerinin etkin şekilde bu kurumlarda işlev görmesiyle mümkündür.⁽⁶⁰⁾

Yükseköğretim kurumlarındaki rehberlik hizmetlerinin “Öğrenci Kişilik Hizmetleri” adıyla oluşturulacak birimler altında toplanarak işlev görmesi öğrenciler açısından yararlı görülmektedir. Yükseköğretimde öğrenci kişilik hizmetleri işlevsel açıdan öğrencilerin kaydından, barınma, beslenme, sınav, başarı durumu, not, sağlık, spor, sosyal faaliyetler, psikolojik danışma v.b gibi bir çok alanda yarar sağlanmaktadır.

Yükseköğretim amaç olarak, ilk ve orta öğretimde verilen genel eğitim amacından da farklılaşmaktadır. Artık üniversiteler, toplumların kalkınmasında, gelişmesinde, saygınlığında öncü, ekonomik ve siyasal yaşamda etkin rol oynayan kültürel iletişim merkezleri haline dönmüştür. Yükseköğrenim, gençlere belli iş, meslek alanlarında bilgiler, tavırlar ve beceriler kazandırıp, yetiştirmeye çalışırken, bilimsel araştırmalar yapmak, bilgi üretip, yayma, lisansüstü öğretim sağlama gibi amaçları da gütmektedir.⁽⁶¹⁾

Üniversitelerde rehberlik yapan uzmanlar, güncel ve toplumsal gelişmeleri iyi takip etmelidirler. Öğrencilerin cinsellik ve cinsel hayatla ilgili, alkol, uyuşturucu ve uçucu maddelerle ilgili, kült özelliği taşıyan grup ve sapık tarikatlarla ilişkileri, şiddet ve yasa dışı problem oluşturan örgütlerle bağlantıları ve bu konularda yardıma ihtiyaçları olabilir. Eğer rehberlik servisleri bu konularda bilgili değilse, öğrencileri anlamakta ve yardım etmekte zorlanabilirler. Eğitim hayatının her kademesinde olduğu gibi üniversite yıllarında da psikolojik danışman ve rehberlere büyük ve önemli görevler düşmektedir.⁽⁶²⁾

⁶⁰ Baysal,Asuman, a.g.k. s.51

⁶¹ Baysal,Asuman. a.g.k. s.52

⁶² Şirin,Ahmet.a.g.k. s.98

4.İLKÖĞRETİMDE REHBERLİK

İlköğretimde rehberlik hizmetlerinin önemi dünyada 1960'lı yılların başında hissedilmeye başlanmıştır.Ülkemizde ise 1990' lı yıllarda araştırmalar artmış, ilköğretimde rehberlik önem kazanmış. Zorunlu ve kesintisiz eğitim yasası ilköğretim aşamasında yönlendirme yapılacağını ve bunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirmek içinde öğrencilere rehberlik hizmetleri verileceğini belirtmektedir. Okulun bilgi verme işlevi yanında ve hatta bundan daha da önemli olan kişilik eğitimi işlevini de yerine getirilmesi üzerinde durulmaktadır. Okulun, kendini tanıma ve kendine saygı duyma, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilme, kendini etkili bir biçimde ifade edebilme, bağımsız davranabilme, geleceğine ilişkin plan yapabilme ve doğru karar verebilme gibi duyuşsal hedefleri geliştirmeye önem vermesi halinde, çeşitli konu alanlarında kavrama, problem çözme, analiz ve sentez yapabilme gibi bilişsel hedeflere daha güçlü olarak geliştirmeyi başaracağı kuşkusuzdur.⁽⁶³⁾

4.1.İlköğretimde Rehberliğin Amacı

İlköğretim düzeyi için rehberliğin bireye yönelik amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür ⁽⁶⁴⁾

- Çocuğun kendi özelliklerinin farkına varmasını ve bunları anlamasını desteklemek/gerçekleştirmek
- .Sosyalleşme sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini desteklemek
- .Çocuğun kendisi için çeşitli amaçlar edinmesine ve bu amaçlar doğrultusunda sorumluluk almasında destek olmak
- .Çocuğa,çağın gerektirdiği sosyal ve kişisel becerilere sahip olması noktasında yardım etmek
- .Çocuğun içinde bulunduğu yaş dönemine uygun olacak biçimde olumlu benlik algısı kazanmasını sağlamak
- .Başkalarıyla olumlu sosyal ilişkiler kurmasında yardımcı olmaktır.

⁶³ Aydınay Satan,Ayşin, **İlköğretimde Rehberlik**, İstanbul 2004,s.143

⁶⁴ . Otrar,Mustafa.a.g.k, s.28

Başka bir kaynakta ise; rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı bireyin;

“Kendini ; fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden tanımasına,

Toplumda gelişimi için açık fırsatları, okul içi ve okul dışı eğitim olanakları, meslekleri, toplumun beklentilerini tanımasına,

Türk Milli Eğitiminin yöneltme sistemi içinde, temel eğitimde başlayarak niteliklerine uygun bir programı seçmesine,

Problem çözme gücünü geliştirmesine, doğru kararlar verebilmesine, çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi için gerekli tutum ve becerileri kazanabilmesine ve ruhsal yönden sağlıklı ve topluma yararlı, kendini gerçekleştirmiş bir kişi olarak yetişmesine yardım etmektir.”⁽⁶⁵⁾

4.2.İlköğretimde Rehberlik Hizmetlerinin Önemi

İlköğretim dönemi çocuklarındaki gelişim özelliklerinin farklılık göstermesi ve hızla değişmesi rehberliğin önemini ortaya koymaktadır.⁽⁶⁶⁾

- Çocukluk Dönemi; Bu dönemde sağlıklı ve uygun bir öğrenme ortamı oluşturulması gereklidir. Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimi açısından olduğu kadar sosyal ve psikolojik gelişimi açısından da son derece önemlidir. Okulöncesi ve ilköğretim dönemi bu bakımdan diğer öğretim basamaklarına göre rehberlik açısından hassas bir özellik göstermektedir.
- Kişilik Gelişimi; İlköğretim yılları kişilik gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Araştırma bulguları özgüvenin gelişimi,kendini kabul,benlik tasarımı ve içsel denetimin gelişmesi için bu dönemin en iyi bir şekilde yaşanması gerektiğini ortaya koymaktadır.
- Sosyalleşme; Çocuğun ev ortamından çıkarak okul ortamına girmesi ile yeni bir sosyal ortam başlamış olmaktadır. Rehberlik anlayışının benimsendiği bir okul atmosferi çocuğa bu ortamı sağlayabilir.

⁶⁵ Aydınay Satan,Ayşin, **a.g.k**, s.145

⁶⁶ Aydınay Satan,Ayşin, **a.g.k** ,s.153

- Çalışma Alışkanlıkları; İlköğretim dönemi temel çalışma alışkanlıklarının kazanıldığı yılları kapsamaktadır.Eğitsel rehberlik etkinlikleri yoluyla kazandırabilecek olan zamanı iyi kullanma,planlama,verimli ders çalışma gibi alışkanlıklar bireyin sonraki eğitim kademelerinde başarı seviyesini büyük ölçüde etkileyecektir.
- Mesleki Gelişim; İlköğretim döneminde, hatta okul öncesi dönemde seviyeye uygun olarak sağlanacak mesleki rehberlik hizmetleri,çocuğun mesleki gelişim görevlerini başarması ve böylece ileride başarılı bir meslek elemanı olmasının temel taşlarını oluşturur.
- Yönelme ; İlköğretim okulunu bitirdikten sonra hayata atılmak isteyenlerin yeteneklerine uygun işe; eğitime devam etmek isteyenlerin ise,ortaöğretim kademesinde kendilerine uygun bir okula ve programa yönltilmeleri gerekmektedir.Bunların yapılabilmesi rehberlik hizmetlerinin etkili olmasıyla orantılıdır.
- Tanıma; Öğrencinin tüm olarak gelişimine yardım etmek için, ilköğretim dönemi süresinde öğrencinin tanınması ve onun kendisini tanıyıp kabul etmesi gerekli görülmektedir.
- Bireysel Farklar; İlköğretim dönemi, öğrenciler arasında bireysel farklılıkların çok görüldüğü bir eğitim seviyesidir.Bu dönemdeki okul rehberlik programının bu bireysel farklılıklara duyarlı ve uygun gelişim ortamlarının sağlanması için zemin hazırlayan bir yapıda olması gereklidir.

4.3. İlköğretimde Meslek Rehberliği

İlköğretim temel beceriler kazandıran bir eğitim olduğu kadar, öğrencileri bir üst eğitime ve hayata hazırlayan bir eğitim kademesidir. İlköğretimde tercih edilecek mesleklerle ilgili iş olanakları hakkında bilgi vermek ve öğrencileri meslekleri incelemeye yönlendirmek rehberliğin hedeflerindedir. İlköğretim programlarında, üniteler arasına insanların yaptıkları işler, belli başlı çalışma alanları, yakın çevrede yapılan meslekler, iş bölümü gibi konuların serpiştirilmesi, meslek davranışların, doğal öğrenme ortamında kazanılmasını kolaylaştırabilir. Fen bilgisi, sosyal bilgiler, matematik gibi ders konuları işlenirken bu alanlarda çalışan insanların nasıl bir iş ortamında buldukları, başlıca ne gibi faaliyetlerde buldukları tanıtılabilir. Öğrencilerin iş dünyası ile erken yaşlarda tanışmalarına yardımcı olunabilir. Öğrencinin iş dünyası ve meslekler hakkında edindiği bilgileri, kendi özellikleri ile karşılaştırması, gelecekteki meslek tercihinde ya da okul seçiminde gerçekçi tercihler yapmasına sebep olacaktır. (67)

Çocuğun büyüme ve gelişme süreci içinde eğitimde esas alınması gereken öncelikli amaçlar vardır. Bu amaçlar onun; kişisel-sosyal, eğitimsel ve mesleki gelişim alanlarındaki temel ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu üç alandaki gelişim özellikle anaokulu ve ilkokul döneminde çok kritik bir öneme sahiptir. Çünkü bu gelişim alanlarında kazanılacak yeterlilik ve tutumlar, çocuğun yaşam boyu başarı ve mutluluğunu belirleyici bir etkiye sahiptir.

Çocuğun mesleki gelişim alanındaki temel ihtiyacı ise “çalışmayı öğrenmek” tir. Çocuğun genel olarak iş hayatına, çalışmaya ilişkin olumlu tutumlar ve bazı beceriler geliştirmesi kastedilmektedir. Okul yaşamından iş dünyasına atıldığı zaman uyum sağlayabilmesi için çalışma alanındaki bazı alışkanlıkları ve değerleri bu dönemde kazanmaya başlaması gereklidir. Ayrıca meslekleri tanımaya keşfetmeye çocuk, bu yaşlarda başlar.(68)

⁶⁷ Kuzgun, Yıldız. a.g.k, s.228

⁶⁸ Aydınay Satan, Ayşin, a.g.k, s.150

4.4.İlköğretimde Rehberlik Çalışmaları Ve Yöntemleri

Öğrencilerin yaşlarına göre gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları da farklı olacağı için her öğrenci aynı rehberlik yöntem ve teknikleri uygulanamaz. Bir okuldaki rehberlik çalışmalar; Okulun amaçları, imkânları ve ihtiyaçlarının gerek duyduğu alanlarda yoğunlaşabilir. Ancak, rehberlik çalışmalarının bütünlüğü açısından her okulda şu alanlarda rehberlik hizmetleri düzenlenmeli ve yürütülmelidir.⁽⁶⁹⁾

- (1-) Okula ve Çevreye Alıştırma Çalışmaları
- (2-) Öğrenciyi Tanıma Çalışmaları
- (3-) Psikolojik Danışma Çalışmaları
- (4-) Bilgi Toplama, Okula ve Mesleğe Yönelme Çalışmaları
- (5-) İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

İlköğretim, 1. ve 2. Kademe olarak ikiye ayrılmış olsa da rehberlik çalışmaları ve yöntemlerini öğrencilerin buldukları sınıflarına göre düzenlemek daha sağlıklı olacaktır.

(1-) Okula ve Çevreye Alıştırma Çalışmaları; Öğrencilere, okulu ve yakın çevreyi tanıtmak gerekir. Okulu ve yakın çevreyi tanıma ve çevreden yararlanma yollarını bilme, öğrencilerin başarısını geniş ölçüde etkilemekte ve artırmaktadır. Bu amaçla bütün öğrencilerin; Okulu, okul personelinin, eğitim programının özelliklerini, okuldaki imkânları ve bunlarda yararlanma yollarını, öğrencilerle ilgili okul kurallarını ve yönetmelik hükümlerini, verimli çalışma yollarını, eğitsel kolları, çevredeki kuruluşları ve yararlanma yollarını, yerleşme alanlarını vb. konuları açıklamak gerekir. Bu çalışma birinci sınıftan itibaren ve okula yeni gelen tüm öğrencilere yapılmalıdır.

(2-) Öğrenciyi Tanıma Çalışmaları; Öğrencileri iyice tanımadan onlara etkili bir rehberlik yapmak mümkün değildir. Buna göre objektif ve güvenilir tanıma teknikleri ve tanıma yöntemlerinden yararlanılmalıdır. Öğrencilerin çeşitli yönlerin

⁶⁹ <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)

tanınması ve onların temel gereksinimlerinin ortaya çıkarılması gerekir. Öğrencilerin tanınmasında; Öğrencinin kimliği, ailesi, sağlık ve bedensel gelişimi, okul başarısı, ilgi ve yetenekleri, geleceğe ait planları vb. ayrı tanıma konusu olarak ele alınmalıdır. Tanıma çalışmalarında, bu amaçla hazırlanmış testler, envanterler, soru listeleri, gözlem formları vb. çeşitli ölçekler kullanılmalıdır. Bu ölçeklerden elde edilen bilgiler bir arada değerlendirilmelidir. Varılan sonuçlar rehberlik dosyalarına işlenmelidir. Öğrencileri tanıma çalışmalarında sınıflara göre şu yöntem ve teknikler kullanılabilir:

- İlköğretim birinci kademelerine ve özellikle 1,2. ve 3. Sınıflara test, envanter gibi yazılı metinleri uygulamak zordur. Bu sınıflarda daha çok onları tanımak için; sınıf öğretmenlerinden bilgi alma, gözlem, yaşına uygun bir şekilde konuşma ve oyun oynayarak bilgi edinme gibi yöntemler kullanılmalıdır.
- 4. ve 5. Sınıflara otobiyografi tekniği uygulanarak; Kendisi, ailesi, geleceğe ait planları, kişilik yapısı ve psikolojik dünyası hakkında bilgi edinilebilir.
- Ve 5. Sınıflara Snellen görme testi uygulanarak öğrencilerin görme problemleri olup olmadığı hakkında bilgi edinilebilir ve önlemler alınabilir.
- 4.5.6.7 ve 8. Sınıflara Kimdir Bu? Tekniği uygulanarak, öğrencilerin içinde bulunduğu sınıf arkadaşları tarafında nasıl tanındığı hakkında bilgi edinilebilir.
- 6.7 ve 8. Sınıflara problem tarama envanteri uygulanarak öğrencilerin belli başlı sorunları ve ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olunabilir. — 6.7. ve 8. Sınıflara devamsızlık nedenleri ve başarısızlık nedenleri testleri uygulanarak, devamsızlıklarına ve başarısız olmalarına yol açan nedenler belirlenebilir.
- 8. Sınıflara Akademik Benlik Kavramı Ölçeği uygulanarak, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri hakkında bilgi sahibi olunabilir. Buna göre hangi tür üst eğitim kurumuna gitmesi gerektiği hakkında yönlendirme yapılabilir.

(3-) Psikolojik Danışma Çalışmaları Rehberliğin amaçlarında saptanan davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi için rehberlikte danışma çalışmalarına mutlaka yer ayrılmalıdır. Danışma; Öğrenci ya da öğrencilerle Danışmanın yüz yüze gelerek çeşitli problemlere çözüm yolu aramak üzere kurdukları psikolojik bir etkileşim sürecidir. Öğrencilerin kendi kişiliklerini anlamaları ve kabul etmeleri, kendi problemlerine çözüm yolu bulabilmeleri, problemlerini çözmede kendi kendilerine

yeter duruma gelebilmeleri, çeşitli seçeneklerden uygun birini seçerek karar verebilmeleri vb. daha çok danışma sürecinden beklenen gelişmelerdir.

Öğrencileri ve onların sorunlarını tanımak amacıyla uygulanan test, teknik ve envanterler sonucunda karşılaşılan vakalar hakkında öğrencilerle görüşülmesi, - Sınıf öğretmenleri tarafından tespit edilen problemlili öğrencilerle görüşülmesi, - Gönüllü olarak danışmaya gelen öğrencilerle görüşülmesi.

(4-) Bilgi Toplama, Okula ve Mesleğe Yönelme Çalışmaları Öğrencilerin kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir işe, mesleğe ve bir üst öğretim kurumuna yönlendirilmesi ve yerleştirilmesi rehberliğin çok önemli hizmet alanıdır. Okulun özelliğine göre okuldaki çeşitli programlar, eğitici çalışmalar, kurslar, zorunlu ve seçmeli dersler, iş ve meslekler hakkında toplanan bilgileri sürekli olarak öğrencilere vermek gerekir. Bu amaçla okul içinde yürütülen çeşitli programlar hakkındaki bilgilerle çeşitli kaynaklardan sağlanan bilgilerin (resmi ve özel kuruluşlardan gelen tanıtıcı yazı, genelge, broşür vb.) belirli bir yerde toplanması ve öğrencilere duyurulması sağlanmalıdır. Bilgi toplama, yönlendirme ve yerleştirme ile ilgili rehberlik hizmetlerinin başarılı olabilmesi için diğer rehberlik alanlarındaki hizmetlerin yerine getirilmesi, özellikle öğrencilerin ilgi ve yetenekleri açısından iyi tanınması gerekmektedir. Bu hizmet ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerine yöneliktir. Bu hizmeti yerine getirebilmek için şu yöntemler uygulanabilir: - Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini belirlemek için yapılan Akademik Benlik Kavramı Ölçeğinin sonuçlarını değerlendirilmesi ve öğrencilere bildirilmesi.

- Üst öğretim kurumları sınavları hakkında öğrencilere bilgi verilmesi,
- Meslekler, iş, meslek seçimleri ve üst öğretim kurumları hakkında öğrencilere bilgi verilmesi,
- Çevrede iş imkânlarını araştırılması, bu iş yerlerinde çalışanların geçim şartları ve iş ortamları hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi,
- Orta öğretim okullarının programlarının tanıtılması amacıyla bulunulan yeri şartlarına göre okul müdürlerinin ve ya bilgi sahibi uzmanların okula davet edilerek öğrencilerin bilgilendirilmesi,

- Sınavlara hazırlanmada dikkat edilecek hususlar hakkında açıklamalar yapılması,
- İlköğretimden sonra gidilecek üst öğretim kurumlarına geziler düzenlenerek okulların tanıtılması,

(5-) İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları Rehberlikte izleme çalışmaları, okul içinde ve okul dışında olmak üzere iki yönlü bir çalışma olarak düzenlenmelidir. Rehberlik çalışmaları her yönüyle sürekliliği gerektirir. İzleme sonucunda okul içinde ve okul dışında yapılan yöneltme ve yerleştirme çalışmalarının etkiliği ortaya çıkar. Rehberlik hizmetleri bir takım çalışmasıdır. Öğrencinin gelişimine hizmet edebilecek herkes ile işbirliği yapmak esastır. Bu çalışmalarda; okul yöneticilerine, öğretmenlere ve velilere düşen görev ve sorumluluklar da vardır. Bu takım içindeki herkes, ortak amacın, öğrencinin gelişimi ve uyumu için işbirliği yapmak olduğunu benimsemesi gereklidir. Unutulmamalıdır ki, gerek duyulduğunda okul dışındaki kişi ve kurumlardan da yardım alınabilir. Sonuç olarak; Etkili bir öğretim ile etkili bir rehberlik programı birbirini destekler. Her iki etkinlik de öğrencinin gelişimine yönelik olarak birbirini tamamlar. Yani, öğrencinin öğretim etkinliklerinden etkili bir biçimde yararlanabilmesi için rehberlik hizmetleri mutlaka gereklidir.⁽⁷⁰⁾

5. OKULLARDA PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK

Günümüzde okullarda geleneksel servis-görev modelinin yerini alan “Kapsamlı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programları” modeli, gelişimsel anlayıştan hareketle psikolojik danışma etkinliklerinin; anaokulundan lisenin sonuna kadar kapsamlı ve sistematik bir şekilde planlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Gelişimsel yaklaşımın uygulamaya dönük yönünü “Kapsamlı Rehberlik Programı” oluşturur.Okula yeni başlayan çocuk geçmiş deneyimlerinin sonuçlarını, ihtiyaçlarını, güçlü ve zayıf yönlerini, arzu ve hayallerini de kendisiyle birlikte okula taşır. Okul çocuğun sadece bir parçasından değil tamamından sorumlu ise, bunlarla da ilgilenmek zorundadır. Bu durum okulun ailenin fonksiyonlarını ele alması, ya da iyi bir okulun çocuğu normal şartlarda etkileyen diğer toplumsal ve kültürel güçlerce oynanan tüm rolleri üstlenmesi

⁷⁰ <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)

gerektiği anlamına gelmez. Tüm okul personeli çocuğu bir birey olarak ele alıp onun tüm yönleri ile gelişebileceği eğitimsel yaşantılar oluşturmalıdır. Okulun çocuğun sadece bilişsel yönü ile ilgilenmesi diğer yönlerini ihmal etmesi, çocuğun bilişsel gelişimini de engelleyici problemler yaratabilecektir. (⁷¹)

Eğitimde üstün başarıyı sağlamada, kapsamlı rehberlik programları tüm öğrenciler için hayatı bir öneme sahiptir. Kapsamlı rehberlik programı bütün okulların eğitim programlarının bütünleyici bir parçasıdır. Program öğretmenler, yöneticiler, veliler ve öğrencilerin desteği ile danışmanlar tarafından organize edilmiş ve geliştirilmiş çalışmaları içerir ve özellikle gelişimsel niteliktedir. Kapsamlı rehberlik programları öğrencilerin öncelikli ihtiyaçlarını dört konu alanı ile karşılamak için kaynakları organize eder. Okul öncesinden 11. sınıfın sonuna kadar tüm öğrencilerin belirlenmiş ihtiyaçları bu gelişimsel programın temellerini sağlar ve ihtiyaçlar “Rehberlik Müfredatı”, “Bireysel Plânlama”, “Sistem Desteği” öğeleri yoluyla ve bazı öğrencilerin de belirlenmiş olan özel ihtiyaçları “Danışma Hizmetleri” ögesince karşılanır. ⁷²

Özetle okulda rehberlik hizmetinin verilmesini gerektiren nedenleri şöyle sıralamamız mümkündür.

- Öğrenci merkezli eğitim anlayışının gelişmesi
 - Eğitim bilimlerindeki gelişmeler
 - Bireysel farklılıkların eğitimde dikkate alınması
 - Bireylerin benlik gelişimi ve duygusal gelişiminin öneminin artması
 - Toplumda akıl sağlığının ve sağlam kişiliğin önem kazanması
 - Hümanist - insancıl (var oluşçu felsefe) yaklaşımının bireyi merkeze alan ve değer veren anlayışı
 - Demokratik yaşam tarzının gelişmesi
 - Çocukluk döneminin kişiliğin gelişmesinde önemli olması
 - Mesleki tercihlerin yoğunlaşması
- eğitim ve öğretimle ilişkili olan nedenlerdir.

⁷¹ <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)

⁷² <http://pdr.gen.tr/?p=59> (23.11.2008)

5.1. Rehberliği Zorunlu Kılan Faktörler

Toplumumuz sürekli olarak hızla değişmekte ve değişmektedir. Teknik ve bilim alanındaki değişme ve gelişmeler sosyal kurumlarda ve bu kurumların fonksiyonlarında da değişme meydana getirmiştir. Politik, sosyal, kültürel devrimler farklı değerler, eski ve yeni normlar bütün bireyleri etkilemekte onları korumasız, güç durumda bırakmaktadır. Böyle bir sosyal ortamda bireyin uyum sağlayabilmesi için yardıma ihtiyacı vardır. Nüfus hızla artmakta, kırsal bölgelerden şehirlere göç, gecekondu mahallelerini meydana getirmektedir. Bu semtlerde oturan halk, geçim ve uyum problemleri ile karşı karşıya bulunmaktadır. Geçim şartlarının değiştirilmesi ve uyumlarının sağlanmasında rehberliğe ihtiyaç vardır. Çağımızda kadının çalışması, evini yönetmesi, çocuklarını yetiştirilmesi kanunen tanınan haklardan yararlanması, onu bazı problemlerle karşı karşıya getirmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların giderilmesinde rehberliğe ihtiyaç vardır. Genç kuşakta görülen; sağlık ve gelecek kaygısı, okuma sorunu, ev-aile sosyal ilişkiler ve iş hayatındaki bunalım, onların bu konularda aydınlanmalarını zorunlu kılmıştır. Bütün dünyada suç işleme eğilimi, uyuşturucu madde alışkanlığı günden güne artmaktadır. Bütün bu durumları azaltmak için gerekli rehberliğin yapılması zorunludur. (73)

Toplumlarda vasıflı insan gücüne ihtiyaç vardır. Bireylerin kabiliyetlerine uygun işlerde çalıştırılmaları gerektiğinden onların çok iyi tanınması gerekir. Nüfus artışı ve sosyal hayatın değişmesi sürekli olarak eğitim düzenini etkilemektedir. Eğitim üzerinde yapılan değişiklikler, kalabalık sınıflardaki öğrencilerin durumları rehberliği zorunlu hale getirmiştir. Psikolojik araştırmalar, bireylerin fiziksel yapı ve psikolojik nitelikleri birbirinden çok farklı olduğunu ortaya çıkarmıştır. İnsan gücünden en üstün derecede yararlanmak gereklidir. Bu da bireylerin her yönüyle tanınmasıyla mümkündür.

⁷³ <http://www.opdm.selcuk.edu.tr/konulara.htm>(23.11.2008)

5.2. Okul Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Programının Hazırlanması

Eğitimin bir parçası olarak, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilerin gelişimine ve uyumuna yardım eder. Bu çalışmalar Planlı, programlı ve sistemli olarak düzenlenmiş faaliyetlerden oluşmaktadır. Bir okulda bir yıl içinde uygulanacak faaliyetlerin belli bir program çerçevesinde planlanıp hazırlanması, uygulanan hizmetlerin yıl sonunda değerlendirilmesi hizmetlerden beklenen yararı elde etmede son derece önemlidir. Bireyin bir bütün olarak gelişimini vurgulayan ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini bütünleştirmeyi hedefleyen kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programı, düzenli ve sistemli bir uygulamayı gerektirmektedir. Okullarımızda uygulanan psikolojik danışma ve rehberlik programlarının hazırlanması ile ilgili olarak, İl Rehberlik ve Araştırma Merkezleri; İl Danışma Kuruluna katılır ve kurulca alınan kararlar doğrultusunda, okullarda uygulanacak rehberlik programlarına esas teşkil eden “İl Rehberlik Hizmetleri Çerçeve Programı”nı hazırlar. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri kendi bünyelerindeki okullara her öğretim yılı başında bu çerçeve programını gönderirler. Okullarda psikolojik danışmanlar, il çerçeve programını temel alarak okulun psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri programını sınıf düzeylerine, okulun türüne ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlar.⁽⁷⁴⁾

Kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde okul psikolojik danışmanı ile birlikte öğretmen, yönetici ve velilerde sorumludur. Öğrenciyle yakından ilişkili kişilerin katılımı ve işbirliği sağlanmadığı sürece programdan beklenen verim alınamayacaktır. Bu açıdan bakıldığında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri alanında gerekli olan rehberlik anlayışını sağlamak programının temelini oluşturmaktadır.

⁷⁴ Kaya, Alim, a.g.k.s.240

5.3.Rehberlik İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programının temelini öğrencilerin kazanmaları gereken yeterlikler oluşturduğundan,programın öğrenci ihtiyaç ve problemlerine dayanması gerekmektedir.Bu bağlamda öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının belirlenmesi için çeşitli tekniklerden faydalanılabilir.⁽⁷⁵⁾

- Öğrencilerin kendilerini tanınması ve böylece sahip olduğu nitelikleriyle bütün halinde gelişmesine yardımcı olmak amacıyla uygulanan test ve test dışı tekniklerin sonuçlarından yararlanma.
- Öğrenciler,öğretmenler,veliler ve yöneticilerle yapılacak kişisel görüşmeler.
- Daha önce psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yararlanan öğrencilerle ilgili bilgiden yararlanma.
- Bir önceki yıl uygulanan psikolojik danışma ve rehberlik programının değerlendirilmesi.
- Literatür taraması yoluyla öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına ilişkin elde edilen bilgilerden yararlanma.
- Öğrencilerin,velilerin ve öğretmenlerin algıladıkları rehberlik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla anket ve envanterlerin uygulanması

5.4. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Uygulanması

Rehberlik programının uygulanmasında, tıpkı hazırlanması aşamasında olduğu gibi rehberlik kurulu içerisinde oluşturulacak “Rehberlik Programı Hazırlama ve Değerlendirme Ekibi”nin önemli işlevleri vardır.Bu ekip, yapacağı aylık toplantılarda programın uygulama sürecini gözden geçirir. Bu çerçevede programın planladığı biçimde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirir.Gerekli önlemlerin alınması konusunda girişimde bulunur. .⁽⁷⁶⁾

Okul rehberlik programının uygulanmasında kuşkusuz başta okul psikolojik danışmanları ve öğretmenler olmak üzere, okul yöneticileri ve velilerin önemli rol ve görevleri vardır. Bu nedenle programın uygulanmasında sürekli bir

⁷⁵ Işık Terzi,Şerife. **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik** ,Ankara, 2007,s.365

⁷⁶ Kaya ,Alim.a.g.k, s.252

işbirliği yapmaları gerekmektedir. Okul psikolojik danışmanı,programın uygulanmasında uzman bir uygulayıcı ve koordinatör rolündedir. Bir yandan rehberlik servisi kapsamında öğrencilerin belirlenen yeterliklere ulaşmalarına yardım edecek psikolojik danışma,görüşme,test ve test dışı tekniklerin kullanılması gibi faaliyetleri yürütür. Diğer yandan da. Sınıf rehberlik etkinlikleri ile ilgili olarak hem bu etkinlikleri yürüten öğretmene yardımcı olabilir; hem de gerektiğinde bizzat bu etkinlikleri yürütebilir.Ayrıca, öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarını göz önüne alarak öğretmenlere ve velilere gerekli destek hizmetlerini verir. Okul rehberlik programının bütün faaliyetleri, başta okul psikolojik danışmanı olmak üzere öğretmen, yönetici ve velilerin işbirliği ile yürütülür.

5.5. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Değerlendirilmesi

Her amaca dönük süreçte olduğu gibi, rehberlik hizmetleri de belli amaçları gerçekleştirmeye dönük planlı ve programlı etkinlikleri içerir.Her sürecin sonunda, sürecin başında ortaya konulan amaçların gerçekleşme düzeylerinin değerlendirilmesi her şeyden önce sürecin kendisini geliştirebilmesi için bir zorunluluktur. Bir okulda uygulanan rehberlik faaliyetleri ile ulaşmak istenen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediği ancak uygulama sürecinin çeşitli aşamalarında yapılacak değerlendirme çalışmaları ile mümkündür.Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan veriler aynı zamanda daha sonraki rehberlik programlarının tasarlanması için de önemli bir girdi niteliğindedir.

Ülkemizde programı değil, problemi,psikolojik danışma sürecini ve psikolojik danışmanın pozisyonunu vurgulayan rehberlik anlayışının bir sonucu olarak rehberlik çalışmalarının değerlendirilmesi konusu ihmal edilmiş görünmektedir. Oysa yapılacak değerlendirme çalışmaları ile rehberlik çalışmalarının en azından işleyen,etkili yanlarının ortaya konulması, eğitimle ilgili kişilerin rehberlik hizmetlerine karşı daha olumlu tutumlar geliştirmelerine katkıda bulunurken; etkili olmadığı sayısal olarak ortaya konulan çalışmaların da gözden geçirilmesine ve yeni programda daha fonksiyonel çalışmalara yer verilmesine hizmet edebilecektir.⁽⁷⁷⁾

⁷⁷ Kaya ,Alim.a.g.k, s.255

Rehberlik programının değerlendirilmesinde şu ilkeler göz önüne alınmalıdır.

- Etkili bir değerlendirme, programın amaçlarının belirlenmesini gerektirir.
- Etkili bir değerlendirme,için geçerli ölçme kriterleri gereklidir.
- Etkili bir değerlendirme,ölçme kriterinin geçerliliğini test edilmesine bağlıdır.
- Program değerlendirmesi öğrenci,öğretmen ,rehberlik personeli,veli gibi tüm ilgililerin katılımını gerektirir.
- Etkili bir değerlendirme için,geri bildirim ve devamlı bir izleme çalışmaları gerekir.
- Değerlendirme sürecinin planlanması gerekir.Yani, program yürütülürken öğretim yılının çeşitli dönemlerinde değerlendirme işleminin devam etmesi beklenir.
- Değerlendirmede hatalar ya da eksikliklerin olduğu kadar programın olumlu yönleri de vurgulanmalıdır.

Psikolojik danışma ve rehberlik programlarında değerlendirme aşağıdaki aşamaları içermelidir.⁽⁷⁸⁾

(1)- Rehberlik programı ile ulaşılabilecek genel hedeflerin saptanması

(2)-Genel hedeflerin gözlenebilir, ölçülebilir hedef davranışlara dönüştürülmesini kapsayacak şekilde uygulamanın planlanması

(3)- Rehberlik hizmetlerinin uygulama planına uygun olarak uygulanması

(4) -Öğrenci davranışlarının ölçülmesi için ölçütlerin saptanarak uygun ölçme araçlarının hazırlanması

(5)- Değerlendirme süreci deseninin ve işlemleri dizisinin oluşturulması

(6)- Ölçme ve bilgi toplama araç ve teknikleri uygulanarak verilerin toplanması

⁷⁸ Yeşilyaprak,Binnur, **Eğitim Psikolojisi**,Ankara,2006, s361

(7)- Toplanan verilerin genel hedeflere ve hedef davranışlara ulaşma derecesini

saptamak amacıyla analiz edilmesi

(8)- Sonuçların değerlendirilmesi, geliştirmeye yönelik önerilerle birlikte raporlaştırılması ve rehberlik programı ilgilileri (yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerle) paylaşılması

III.BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ

1.REHBERLİK VE YÖNETİM

Hızla değişen dünyamızda, meydana gelen bilimsel ve teknolojik yenilikler, toplumsal yaşamı da daha karmaşık ve içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir. Bunun sonucunda, yeni neslin en iyi yetiştirilmesi, yeteneklerinin israf edilmemesi, hızla değişen dünyaya ve karmaşık toplum yapısına uyumunun en iyi şekilde sağlanması zorunlu hale gelmiştir. Bunun sonucunda Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin önemi kavranmış ve tüm dünyada yayılma hızını artırmıştır. Rehberlik öğrenci kişilik hizmetleri bünyesinde düşünülen ve bireyin, yaşamının çeşitli aşamalarında, gelişimine ve uyumuna etki eden faktörlerin bilinmesi ve onun yerinde kararlar veren dengeli bir kişi olması amacını güden hizmetler bütünüdür. Rehberlik kavram ve bir hizmet olarak bireyin gelişimine, bugünkü ve gelecekteki toplumun uyumuna yönelmiştir.

Toplumda ilerleme devam ettikçe bireylerden beklentiler artmakta, bu da okulun sorumluluklarını giderek artırmaktadır. Bireylerin bir bütün olarak ,her yönden ve tam olarak gelişmeleri ve kişiler arası ilişkilerde geçerli olan becerileri kazanmaları okulun görevleri arasında yer aldıkça okullarda yeni örgütlere duyulan gereksinme artmaktadır. Rehberlik bu örgütlerden biridir. Ve okul müdürü,okuldaki tüm etkinliklerin önderi olduğu gibi rehberliğin de doğal önderidir. Psikolojik danışma ve rehberlik konusunda çağdaş anlayışa sahip yöneticilerin bu anlayışları okuldaki uygulamalara da yansımaktadır. Okul yöneticileri her şeyden önce okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları için gerekli olan fiziksel olanakları sağlamalı ve bu hizmetlerin yaygınlaşması için gereken desteği vermelidir.⁷⁹

Bir okuldaki rehberlik programının etkinliği ve başarısı, okul müdürünün konuyu benimsemesine bağlıdır. Mili Eğitim Bakanlığı rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesi için gerekli yönetmelikleri hazırlayabilir. Araç ve gereç

⁷⁹ Girgin,Günseli,**a.g.k.** s.17

sağlayabilir. Ancak okul yöneticisinin aktif katılımı olmazsa dış destekler etkisiz kalabilir. Bu nedenle rehberlik ile yönetim arasındaki ilişkiler büyük önem taşımaktadır.⁽⁸⁰⁾

1.1.Rehberliğin Yönetime Katkısı

Rehberlik programı, yürüttüğü çeşitli faaliyetler sonucu okul yönetimine de hizmet etmiş olmaktadır. Yürüttüğü görev içi çalışmaları ve yaptığı araştırma sonuçları yolu ile okul yöneticilerinin okulda psikolojik hizmetlere ait anlayış ve bilgilerinin artmasına yardım etmiş olur. Okul yöneticilerinin bu anlayış ve bilgileri artıkça, okul programında psikolojik yardım hizmetlerine daha çok yer ve önem verirler. Onların bu desteği, rehberlik ve danışma çalışmalarının tam ve etkili bir şekilde yürütülmesinde önemli bir dayanak noktasıdır. Psikolojik hizmet çalışmaları, okulun çalışma tarzını ve başarısını, amaç ve kurallarını çevreye daha iyi yansıtmaya da aracı olur. Bu suretle halk, okul çalışmalarını daha iyi anlar, okula karşı daha olumlu bakar. Okula karşı oluşan bu güven, takdir ve sempati, bir çok durumlarda okulun halk tarafından sevilmesini, desteklenmesini sağlar. Keza, psikolojik hizmetler programını öğrencilerle teker teker bilimsel anlayış içinde meşgul olarak onların olumlu bir gelişme göstermesine yardım ettiğini, çocukların gerçekçi bir meslek ve öğrenim programı seçmekte olduklarını ve dolayısı ile başarılı öğrenciler olduklarını gören halk, bunların okulun bütün başarısı olarak bilir ve kabullenir. ⁽⁸¹⁾

Rehberlik örgütü, öğrenci sorunlarını ve gereksinimlerini yönetime iletmede başlıca organdır. Rehberlik uzmanları öğrencilerin başarısızlık, okula uyumsuzluk gibi sorunlarını ve bunların kaynağını ortaya çıkarıcı araştırmalar yapabilir. Ve bulgularını yöneticilere ileterek çözüm yollarının bulunmasını sağlayabilir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin saptanması rehberliğin işi, yeteneklere göre programlar yapılması ve özel yetiştirim kurslarının açılması gibi önlemlerin alınması da yönetimin görevidir.⁽⁸²⁾

⁸⁰ Kuzgun, Yıldız. **a.g.k.**, s.218

⁸¹ Tan, Hasan, **a.g.k.** s. 66

⁸² Kuzgun, Yıldız. **a.g.k.**, s.219

1.2.Yöneticilerin Rehber Öğretmenlerden Beklentileri

Yöneticilerin danışmanlardan rol beklentileri danışmanların aktüel rollerinin belirlenmesinde en önemli rolü oynamaktadır.Bu konuda yapılan bazı araştırmalar, yöneticilerin danışmanları, yönetim işinde kendilerine yardımcı elemanlar olarak algıladıklarını göstermektedir.Yöneticilere göre danışmanlar programları planlamalı, öğrencilerin devam durumlarını kontrol etmeli, disiplini sağlamak için önlemler almalı, gerektiğinde karneleri ve fişleri doldurmalıdır. Danışmanlık rolü ile ilgisi olmayan bu tür görevleri yürütmeyi kabullenen bir danışmanın artık kendisini okulda profesyonel bir eleman olarak kabul ettirmesi hemen hemen olanaksız hale gelmektedir. Yöneticiler, danışmanları öğrencilerin sorunlarını ele alacak nitelikte görmemektedirler. Çünkü çok ciddi uyum bozukluğu gösteren öğrencileri iyileştirmekte danışmanlar başarılı olamamaktadırlar.

Yöneticilerin genellikle danışmanda,bir yöneticide bulunması daha uygun olan otoriter tutum ve liderlik gibi özellikler aramaktadırlar.Rehberlik ve psikolojik danışma eğitimi görmemiş olan yöneticiler, danışmanlara daha çok disiplin işleri verme eğilimi göstermekte, buna karşılık psikolojik danışma hizmeti vermesini pek hoş karşılamamaktadırlar. Ülkemizde danışman rolleri üzerinde yaptığı araştırmada Kepçeoğlu; okul müdürlerinin danışmanlardan beklentilerini uzman kanısına göre beklenen yeterlik sınırının altında olduğu ama öğretmenlerinkinden biraz daha iyi olduğunu saptamıştır. Bu araştırma da, rehberlik kursu görmüş olan yöneticilerin rol beklentileri, böyle bir eğitimden geçmemiş olanlardan daha iyi bulunmuştur.⁽⁸³⁾

Psikolojik hizmetlerde çalışan danışmanlar, birçok hususlarda yöneticilere yardımcı olarak onları iş yükünden kurtarır. Bu suretle, yöneticilerin bu zamanlarını daha çok yönetim işlerinde kullanmalarını mümkün kılarlar. Örneğin mezun olacak ve ya olan öğrencilerin girecekleri okullar ve giriş şartları hakkında onlara bilgi vermek; bir üst okula kaydolacak ya da bir işe girecek öğrencilerin başvurma formlarını gereken şekilde doldurmalarına yardım etmek; bazı problemler üzerinde velilerle yapılacak görüşmeleri yürütmek;öğretmen ve yöneticiler için görev içi

⁸³ Kuzgun,Yıldız.a.g.k.,s.187

yetiştirme programları düzenleyip yürütmek gibi yönetim yönleri de olan işleri üstlenmek suretiyle yöneticileri birçok yükten kurtarmış olur.⁽⁸⁴⁾

1.3. Öğrencilerin Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan)Beklentileri

Okul danışmanlarının rollerini belirlerken, hizmetlerden birinci derecede ve doğrudan yararlanan bir grup olarak öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin danışmanlarının rol ve işlevleri hakkındaki algıları çeşitli yollarla edindikleri bilgi ve deneyimlerden kaynaklanmaktadır. Bunların en etkili olanı danışanla edindikleri bilgi ve deneyimlerden kaynaklanmaktadır. Bunların en etkili olanı danışanla fiilen etkileşimlerinden edindikleri izlenimlerdir. Yani öğrenciler gördükleri rehberlik ve psikolojik danışma yardımının türüne ve kalitesine göre rol oynamaktadır. Rippee ve arkadaşları (1963) yaptıkları araştırmada rehberlik servisi kurulan okullarda öğrencilerin danışman rollerini algılamalarında önemli değişiklikler olduğunu bulmuşlardır. Bu, danışmanın yapması gereken görevleri yapması halinde daha doğru bir imaj uyandırdığını göstermektedir. Danışmanın rolünü iyi bilen öğrenci ise ondan yardım istemeye daha istekli olmaktadır. Bu durumda, danışmandan resmi resmi rol tanımının dışında roller beklenmesinin, danışmanların kendilerini doğru tanıtamadıklarından kaynaklandığını düşündürmektedir. Yapılan araştırmalarda öğrenciler genellikle bir sıkıntıları olduğu zaman arkadaşlarına başvurduklarını, onlardan daha çok anlayış gördüklerini ve dolayısıyla onlara daha çok güvendiklerini ifade etmektedirler. Sorunlarını açmada ikinci tercihleri ana babaları olup, onları öğretmenleri takip izlemektedir. Öğrencilerin danışmana pek açılmak istemedikleri, ancak program ve meslek seçimi gibi akademik sorunlarında yardımlarına başvurdukları anlaşılmaktadır.⁸⁵

Danışmanlar kendilerini genellikle psikolojik danışma alanında yeterli gördükleri halde öğrenciler onları eğitim ve meslek olanakları hakkında bilgi kaynağı olarak algılamaktadırlar. Heilfron'un (1960) yaptığı araştırmada akademik yönden başarılı, kendine yeterli, müzik ya da sporda kendini göstermiş ve hobileri olan öğrencilerin psikolojik danışmaya ihtiyaç duymadıklarını, böyle bir yardımın

⁸⁴ Tan, Hasan ,a.g.k. s. 66

⁸⁵ Kuzgun, Yıldız. a.g.k. s.185

ancak başarısız ve uyumsuz öğrencilere sağlanması gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler ileri derecede uyum bozukluğu gösterenlerin ise okul dışındaki tedavi kurumlarına gönderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın bulguları öğrencilerin danışmanı başarılı ve uyumlu öğrencilere bilgi veren, başarısız ve uyumsuz olanlara ise psikolojik danışma yardımı yapması gereken bir kimse olarak algıladıklarını göstermektedir.⁸⁶

1.4. Öğretmenlerin Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri

Psikolojik yardım hizmetleri programı, öğretmenin eğitim ve öğretim performansını artırmak, çalışmalarını çeşitli yönlerden desteklemek, kolaylaştırmak suretiyle öğretmene yardımcı olmaktadır.İster danışman, isterse rehber öğretmen , öğretmen ve diğer kişiler olsun, çocuklara yardım edebilmeleri için , yetişmekte olan bireylerin gelişme seyrini , ihtiyaç ve problem alanlarını bilmeleri lazımdır.⁽⁸⁷⁾

Öğretmenlerin danışmanlardan rol beklentileri de öğrencilerin beklentileri gibi, okulda bulunan danışmanın verdiği hizmetin kalitesinden önemli ölçüde etkilenmektedir.Bazı araştırmalar öğretmenlerin danışmanlar hakkındaki olumsuz görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmaktadırlar. Darley(1956) öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini “Danışmanlar okulda ufak tefek işler görmektedirler, o halde olmasalar da olur. Yaptıkları iş, okuldan atılmaları gereken öğrencileri okşayıp şımartmaktadırlar. Yapmacık, Freudien ya da psikometrik terimler konuşarak caka yaparlar.Etkinliklerinin eleştirilmesini önlemek için gizlilik perdesi arkasına saklanırlar.” Şeklinde ifade etmektedirler.⁽⁸⁸⁾

⁸⁶ Kuzgun, Yıldız. **a.g.k.** s.185

⁸⁷ Tan, Hasan, **a.g.k.** s. 61

⁸⁸ Kuzgun, Yıldız. **a.g.k.**, s.187

1.5. Anne - babaların Rehber Öğretmenlerden (Danışmanlardan) Beklentileri

Anne babaların, danışmanlardan beklentileri öğretmenlerinkine benzemektedir. Yazarlara göre ana babalar eğitim programı yapmada öğrenciye yardımcı olmayı danışmanın birinci görevi saymaktadır. Duygusal problemlerle ilgilenmeyi danışmanın temel olarak görmemektedirler. Türkiye’de bu konuda ilk çalışma Öztoprak (1991) tarafından bir kız meslek lisesinin öğrenci velileri üzerinde yapılan deneysel araştırmadır. Bu araştırmanın bulguları velilerin rehber öğretmeni okul ve meslek seçimine yardımcı bir eleman olarak algıladıklarını ve bu yönden uzmanlardan pek farklı olmadıklarını, rehber öğretmenden aslında görevi olmayan hizmetler beklediklerini, ancak rehberliğin ne olduğu konusunda verilen eğitimden sonra rehber öğretmenin görevlerini daha doğru olarak algıladıklarını ortaya koymuştur.⁽⁸⁹⁾

2. İLKÖĞRETİMDE OKUL MÜDÜRLERİNİN REHBERLİK ÇALIŞMALARINI YÖNLENDİRMESİ

Eğitimde; yönetim ile öğretim çalışmaları, psikolojik danışma ve rehberlik ve diğer öğrenci kişilik hizmetleri arasında yakın ilişkiler kurulmak zorundadır. Bu ilişkilerin kurulması ile ilgili gerekli liderliğin yapılması ve bir bütün olarak okulun amaçlarına uygun bir biçimde çalıştırılması , daha çok yöneticilerden beklenmektedir. Okulun tüm işlerinden sorumlu olan okul müdürünün, rehberlik çalışmasına olumlu ya da olumsuz etkisi bu alandaki başarıyı doğrudan etkilemektedir. Okul yöneticilerinin rehberlik alanında donanımlı olması, okulun hedeflerine ulaşmasında daha fazla olumlu etki yapacaktır. Günümüz eğitim bakışında; sorunun değil çözümün parçası olan yöneticiler, modern eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Okulun yönetimi, hoşgörüyü, demokratik ilkelere dayanmalıdır. Çocuklara güven ve bağlılık telkin etmeli, okulda uyumlu bir toplum psikolojisi okulun tüm üyeleri birbirleriyle kaynaşmış organik bir bütün haline getirilmelidir. Böyle duygusal bir iletişim içinde olan çocuk, kişiliğini göstermek için güdülenir.

⁸⁹ Kuzgun, Yıldız. a.g.k. s.187

Toplumsal ve eğitsel çalışmalara etkin olarak katılır. Yeteneklerine göre başarılı olur. Bu özgürce yaşama ve çalışma onu sevindirir, mutlu kılar. Öğrencilerle sadece yönetmelik ve yasaların soyut gereklerine ilişki kurulan okullarda toplumsallaşma ve olabildiğince kişilik kazanma, kazandırmaya dönük etkinlikler yeterince başarılı olamaz. Okul yöneticileri okulu, çocuklar için yararlı, mutlu yaşanabilir bir çevre durumuna getirebilmeleri için, okulun çalışmalarını,amaçlarını, programını anne-babalara tanıtmalı, onlarla işbirliğini geliştirmeli, bunun için de zaman zaman toplantılar düzenlemeli, ayrıca bireysel ilişkiler kurulmalıdır.⁹⁰

2.1. Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Hizmetlerinin Okul Düzeyinde Örgütlenmesi

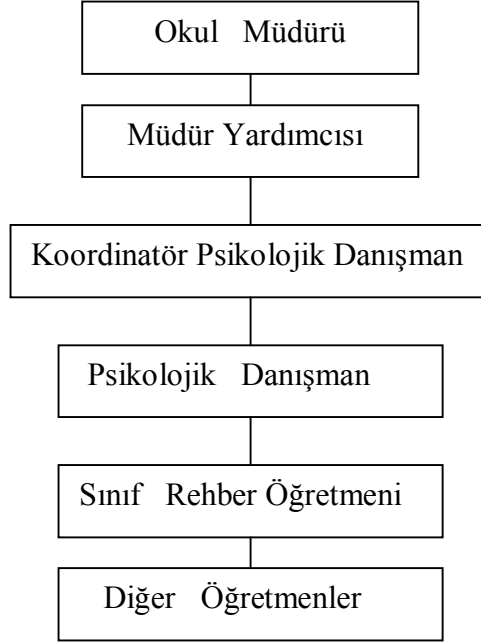
Her okulun kendi yapısına uygun bir rehberlik örgütlenmesi olmalıdır. Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri örgütlenirken, ilgili okulun içinde bulunduğu şartlara ve ihtiyaçlarına göre şekillenmek zorundadır.Okulun eğitim anlayışı, okulun türü, sahip olduğu maddi ve mekansal olanaklar, öğrenci yapısı ve psikolojik danışmanların varlığı gibi faktörler rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin örgütlenmesini etkiler. Ancak genel olarak okullarda bu hizmetlerin örgütlenmesinde uyulacak ana unsurlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetmelikle belirlenmiştir.buna göre, okullarda diğer eğitim- öğretim işlerinin yürütülmesinden sorumlu olduğu gibi rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede okul müdürü sorumludur.⁹¹

⁹⁰ Ercan,Ahmet Rahmi,**Eğitimde Biz ve Çocuklarımız**,İstanbul,2004,s.62

⁹¹ Kıran Esen,Binnaz, **Rehberlik Örgütü ve Personel**,İstanbul,2004, s.248

Okul düzeyinde, en etkin bir şekilde doğrudan doğruya öğrencilere hizmet vermeyi sağlayacak bir örgütlenme gerekir.⁹²

- Okuldaki örgüt yapısı:

Şekil.7. Okul Örgütlenmesi

Kaynak;Sarı,Enver. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,İstanbul,2006 s.400

İlköğretim okullarındaki örgütlenme içerisinde özellikle psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarında karşılaşılan büyük sorunlar şunlardır. :

- (a) Okullarda sağlanan yer, araç ve gereçlerin yetersizliği,
- (b) Okul programlarının rehberlik anlayışına uygun olmayışı ve öğrenci kalabalıklığı,
- (c) Okulda müdür,uzman,öğretmen ve veli arasındaki işbirliğinin sınırlılığı gibi konularda toplanmıştır. Sorunları algılamada müdür,uzman ve öğretmenler arasında önemli farklar bulunduğu; öğretmenlerin müdür ve uzmanlara oranla, daha az sorun belirttikleri dikkati çekmiştir. Okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarında karşılaşılan sorunlardan, müdür, uzman ve öğretmenlerin kendi anlatımları ile ortalama en az %10' u tarafından ifade edilen sorunlar önem sıralarına göre şöyle sıralanmıştır: (⁹³)

⁹² Ergin,Muharrem,a.g.k, s.230

⁹³ Ergin,Muharrem,a.g.k, s.270

- .Okullarda uzman sayısı az
- Müdürler ve öğretmenler rehberlik konusunda eğitim görmemiştir.
- Rehberlik çalışmaları için yeterli zaman yok; programdaki rehberlik saatleri az geliyor.
- Test,envanter,anket gibi psikolojik ölçme araçları yok.
- Uzmanların mesleki bilgileri yetersiz.
- Okuldaki öğrenci sayısı çok
- Okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri için ayrılmış uygun bir yer,oda yok.
- Öğrenciler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yararlanmaya hazır ve bilinçli değil.
- Sınıf öğretmenleri, öğretmenler ve uzmanlar arasında işbirliği yok.
- Okul rehberlik hizmetleri için ödenek yok
- Okulda psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları önemsenmiyor.
- Uzmanların özlük hakları ve statüleri belli değil
- Öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine karşı tavır ve anlayışları yeterli değil.
- Veliler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemini bilmiyor
- Öğretmenler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgilenmiyor.
- Rehberlik hizmetleri için gerekli kırtasiye ve teksir olanakları yok.
- Okul rehberlik servisinde masa, sandalye, dolap gibi gerekli donatım araçları ve büro malzemeleri yok.
- Okulda çift öğretim yapılması rehberlik çalışmalarını engelliyor.
- Veliler okul rehberlik servisinden yararlanmıyor.
- Veliler çocukları ile ilgilenmiyor.
- Müdürler ve öğretmenler psikolojik danışma ve rehberlik konusunda hizmet içinde eğitilmiyor.
- Okul müdürlerinin psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarına karşı tavır, ilgi ve anlayışları yeterli değildir.
- Giriş sınavları yüzünden öğrencilerin istedikleri okulu veya mesleği seçmeleri ellerinde değil.
- Çevrede psikolojik yardım veren başka kurumlar yok.
- Uzmanlar yeteri kadar çaba göstermiyor ve çalışmıyor.

- Milli Eğitim Bakanlığı ile okul rehberlik servisleri arasındaki bağlantı yeterli değil.
- Okulu bitiren öğrencilerle haberleşme yapılamıyor.
- Veliler sık sık okula gelmiyor.
- Okul rehberlik servisleri için bir yönetmelik yok.
- Sınıf öğretmenleri rehberlik saatlerinde ne yapacaklarını bilmiyor.
- Öğrenciler okul rehberlik servisine başvurmuyor.
- Ekonomik ve ailevi güçlükler psikolojik danışma ve rehberlikte varılacak sonuçları etkisiz hale getiriyor.

2.2. Okul Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Komisyonu ve Görevleri

Okul müdürü okulun psikolojik danışman ihtiyacını, öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak belirler. Ve bulunduğu il veya ilçe milli eğitim müdürlüğünün ilgili bölümüne bildirir. Okul yönetiminin talebi dikkate alınarak okulun toplam öğrenci sayısına göre yeterli psikolojik danışman atanır.⁹⁴

Her eğitim – öğretim kurumunda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması, eşgüdümün ve kurum içindeki iş birliğinin sağlanması amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu oluşturulur. Bu komisyon, ders yılında birinci ve ikinci dönemin başladığı ilk ay ile ders yılının tamamlandığı son ay içerisinde olmak üzere, yılda en az üç defa toplanır. Ayrıca ders yılı gerektiğinde okul müdürünün uygun gördüğü tarihlerde toplanabilir. Rehberlik ve psikolojik danışma servisindeki psikolojik danışmanlar bu komisyonun sürekli üyesidir. Diğer üyeler her ders yılı başında öğretmenler kurulunda yeniden belirlenir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu okul müdürünün başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşturulur:⁹⁵

- Müdür yardımcıları
- Rehberlik ve psikolojik danışma servisi psikolojik danışmanları
- Sınıf rehber öğretmenlerden her sınıf seviyesinden seçilecek en az birer temsilci

⁹⁴ Şişman, Mehmet, **Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi**, İstanbul.2008,s.201

⁹⁵ Sarı, Enver, **a.g.k**, s.395

- Disiplin kurulundan bir temsilci
- Okul-aile birliği ve okul koruma derneğinden birer temsilci
- Okul öğrenci temsilcisi

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri komisyonu okuldaki ilgili hizmetlerin yürütülmesi için gerekli önlemleri alır. Komisyon rehberlik ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde diğer kurum ve ailelerle işbirliğinin oluşturulmasına yardımcı olur.

Yıllık Rehberlik Genel Çalışma Planının hazırlanışında; okulun imkanları çevre şartları, öğrencileri ilgilendiren diğer problemler göz önünde bulundurulur. Bu genel plana dayalı olarak sınıf öğretmenleri, rehberi oldukları sınıflara ait ayrıca yıllık çalışma planı hazırlarlar. Aynı seviyedeki sınıfların rehber öğretmenleri bu planlarını müştereken hazırlarlar. Bağlayıcı nitelik taşımamakla birlikte, okulun yıllık Rehberlik genel çalışma planı hazırlanırken ekli listede verilen konulardan yararlanılabileceği gibi okul ve çevrenin imkanları da dikkate alınarak daha değişik konulara yer verilebileceği tabiidir. Yıllık plana dahil edilen konuların çok düzenli bir şekilde kayıtlara geçmiş olması ve dosyalanması yapılmış olsa da çalışmaların değerlendirmeleri yapılmadıkça, sonuca götürülmedikçe, öğrenciler hakkında teşhisler konup tedavilere yönelmedikçe, öğrenci problemlerini ortadan kaldırıp onun okula ve sınıfa uyumunu sağlamadıkça bu çalışmaların rehberlik hizmetinden çok gereksiz çalışma özelliğine bürüneceği aşıkardır. Yıl içinde uygulanacak anketlerin, uygulanmasındaki amacın ne olduğu, elde edilecek verilerin ne şekilde değerlendirileceği, uygulayıcı öğretmen ile yöneticiler tarafından çok iyi bir biçimde kavranması gerekmektedir. (Örnek olarak: Öğrenci tanıma tekniklerinden sosyo metrinin uygulanmasındaki amacın; sınıfta yalnız ve lider öğrencileri tespit etmek, çeşitli gurup faaliyetleri için üyelerini seçmek, sınıfın oturma vaziyetini düzenlemek, sınıftaki kişilikleşmeleri tespit ederek daha sıhhatli ve yararlı sınıf havası meydana getirmek olduğu bilinmeli ve uygulamalar bu açıdan ele alınmalıdır. Burada bahsettiğimiz açıklamalarımızdaki amaç; Öğrenci tanıma tekniklerini gereği gibi kullanarak eğitim-öğretimin kalitesini yükseltmek, sağlıklı nesiller yetiştirmek, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ön gördüğu vatandaşlar

yetiştirmeyi sağlamaktır.Bu çalışmaların yürütülmesinde gözetilecek ilkelerin başlıcaları şunlardır: ⁽⁹⁶⁾

- Rehberlik alışmaları okulun diğer eğitim-ğretim çalışmaları ile birlikte düşünülecek, düzenlenecek ve geliştirilecektir.
- Rehberlik çalışmalarının okulda bulunan bütün personelin ortak iş birliği ile gerçekleştirileceği göz önünde tutulacaktır.
- Rehberlik çalışmalarında, bütün rencilerin gerek duyacağı düşünülerek, her öğrenciye uygulaması sağlanacaktır,
- Rehberlik çalışmalarında duruma göre bireysel ve gurup çalışmalarına yer verilecek, rehberliğe ayrılan saatlerde kişisel sorunlardan daha çok gurupa ele alınacak sorunlara ağırlık verilecektir,
- Problemlilerle bizzat ilgilenilecektir.Seçmeli dersler, eğitsel kol çalışmalarına ve diğer mesleki rehberlik ile ilgili çalışmalara birinci sınıftan itibaren önem verilecektir,
- Okul ve sınıf rehberlik programının hazırlanmasında, okul ve evre imkanları göz önünde tutulacaktır,
- Öğrencinin tanınmasına yarayan “Kişisel dosyaların” gerektiği şekilde islenmesi seslenecektir,Bu arada, öğrenciler hakkında yıl içinde gözlenen davranış durumları, gözlem sonuçları ve fiziksel gelişimleri kişisel dosyanın ilgili bölümlerine özenle islenmesi; Ayrıca rehber öğretmenlerce yıl içinde tutulan belgeleri ihtiva eden dokümanlar dosyasının (ğrenci tanıma anket sonuçları, tanıma fişleri gibi) okul yönetimine teslim edilmesi, ertesini yıl bir st sınıfa geçen öğrencilerin durumlarının takibi için bu dokümanların yeni sınıf rehber öğretmenine verilmesi. Bu işlemin ğrenci mezun olana kadar sürdürülmesi, rehberlik çalışmalarının amacına ulaşması için ğrenci velileri ile diyalogun güçlendirilmesi, Veli görüşmelerine ayrı bir önem verilmesi, yapılan görüşmeler, alınan karar ve varılan sonuçlara ilişkin kayıt ve dokümanların düzen içerisinde tutulması, yapılan çalışmaların ders defterlerine aksatılmadan islenmesi ve rehberlik saatlerinin amaç dışında kullanılmaması gerekmektedir.

⁹⁶ <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (11.11.2008)

2.3. Okul Müdürünün Rehberlik Görevleri

Okul yöneticisi denince akla okul müdürü gelir. Okul müdürü, okuldaki rehberlik çalışmalarının tamamı ile yakından ilgilenmek zorundadır. Okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin başarısı doğrudan doğruya okul müdürünün liderliğine ve ilgisine bağlanmıştır.. Ancak okul müdürünün dışında başka okul yöneticileri de vardır. Müdür yardımcıları, zümre, şube ve bölüm başkanları, belirli konularda görev yapan koordinatörler de okul yöneticileri olarak nitelenebilir. Bunun dışında dersane ve özel kurslar gibi eğitimle ilgili kurum, kuruluş ve birimlerin yöneticileri de okul yöneticisini çağrıştıran niteliklere sahip olan yöneticilerdir.⁹⁷

Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinde okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin yetki ve sorumluluklar yönetmelikte açık biçimde belirtilmiştir. Bu yönetmelikler söz konusu hizmetlerin okullarda örgütlenmesi için kılavuz hizmeti sağlamaktadır. Ancak bu hizmetlerin istenilen düzeyde etkili olarak yönetilmesi de gerekir. Bir çok okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin örgütlenmesinin oluşturulmasına rağmen bunların etkili olduğunu söylemek olanaklı değildir. Araştırmalara göre bunun en önemli nedeni, okul müdürünün rehberlik hizmetlerine gereken önemi vermemesi ve çalışmalarını yönetememesidir. Diğer bir neden de yeterli sayıda okul psikolojik danışmanının bulunmamasıdır. Bu nedenlerden dolayı , okul düzeyinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin istenilen biçimde örgütlenmesi ve yönetilmesi olumsuz etkilenmektedir.⁹⁸

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ekip çalışmasını gerektirmektedir. Okul psikolojik danışmanları okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının oluşturulması ve koordinesinde anahtar rol oynar. Bununla beraber, bu hizmetlerin başarıyla yürütülebilmesi için okul müdürü başta olmak üzere tüm okul personelinin, psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinde yer alması gerekir. Okul müdürlükleri, örgüt içinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ulaştırılmasında önemli bir işleve sahiptir.

⁹⁷ Erdoğan, İrfan, **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**, İstanbul 2000, s 94.

⁹⁸ Kıran Esen, Binnaz, **a.g.k.**, s.256

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 47. maddesinde okul müdürü şu görevleri yapar :⁹⁹

- (a) Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için , hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.
- (b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, bu komisyona başkanlık eder.
- (c) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık program ve yürütme planının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.
- (d) Okulun psikolojik danışman ihtiyacını, öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak belirler ve bulunduğu il ve ya ilçe milli eğitim müdürlüğünün ilgili bölümüne bildirir.
- (e) Okulda birden fazla psikolojik danışman varsa birini koordinatör olarak görevlendirir.
- (f) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde birden fazla psikolojik danışman olması halinde; program, planlama, araştırma gibi birlikte yapılması gereken görevler dışında, hizmetlerin yürütülmesinde öğrenci sayıları, sınıflar, mesleki formasyon ve özel beceriler gibi ölçütlere göre gerektiğinde psikolojik danışmanlar arasında iş bölümü yapar.

Ancak, bu iş bölümünün dengeli olmasına ve hizmetlerin gerektirdiği eş güdümlü ve bütünlüğü zedelememesine dikkat eder.

- (g) Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirir. Zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmez. Ve sınıf rehber öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönetim işlerinde görevlendirmez.

⁹⁹ Kıran Esen,Binnaz,a.g.k, s.250

- (h) Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu konudaki programın verimli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi için psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında eş güdümü sağlamak için gerekli özeni gösterir.
- (i) Öğrencileri yönlendirme çalışmalarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, branş öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında iş birliği ve organizasyon ile değerlendirme sonuçlarının bir bütünlük içinde kayıtlarının tutulmasını sağlar.
- (j) Başka eğitim-öğretim kurumlarından gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını, geldikleri eğitim kurumlarından ister, rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.
- (k) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan program ile yürütme planının birer örneğini ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yıl sonu çalışma raporunun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine gönderir.

Görüldüğü gibi okul müdürleri, kendilerine bu görevlerle, okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin birer misyoneri gibi çalışmak durumundadırlar. Ancak, yöneticinin bu konudaki tutumu, bakış açısı kuşkusuz okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini önemli bir biçimde etkilemektedir. Örneğin yer sıkıntısı çekildiği belirtilen bir okulda, okulun psikolojik danışmanına çok küçük boyutlarda olsun bir ofis olanağı sunmaya çaba göstermeyen bir okul müdürü, bölününce iki oda olabilecek bir salonu, okul personeli için sigara içme odası olarak kullanabilmektedir. Mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek isteyen psikolojik danışmanların, lisansüstü eğitim görme talepleri, mantıklı dayanakları olmaksızın, okul müdürleri tarafından red edilebilmektedir.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Türküm,A.Sibel, **Rehberlikte Örgüt ve Personel**,Ankara,2005, s.273

2.4. Müdür Yardımcılarının Rehberlik Görevleri

Okul Müdür Yardımcıları psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusunda aşağıdaki görevleri yaparlar :¹⁰¹

- (a) Sorumlu olduğu sınıflardaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.
- (b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına katılır.
- (c) Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapar.

2.5. Okul Müdürünün Öğrencilerle Rehberlik Faaliyetleri İlişkileri

Okul yöneticileri,yasa ve yönetmeliklerin verdiği yetkileri kullanarak,eğitimin amaçlarını okullarında gerçekleştirmeye çalışırlar ve faaliyetlerinin sonuçlarını zaman zaman değerlendirme gereği duyarlar. Okul müdürleri,okullarında,bakanlıkça saptanan öğretim programlarının en etkili biçimde uygulanması için gerekli düzenlemeleri yaparlar.Personel,araç ve gereci sağlarlar. Kısaca yönetim,okulun amaçlarını gerçekleştirmek ve işleyişini kolaylaştırmak için vardır.Rehberliğin alanına giren hizmetler de okulun temel işlevlerinden sayıldığından,okul müdürünün, rehberlik çalışmalarının başarısından sorumlu olması doğaldır.Okul müdür bunun için her şeyden önce, rehberliğin gereğine inanmalı ve çevresine bunu inandırmalıdır. Ayrıca müdür,rehberlik çalışmalarının, okulun diğer etkinlikleri ile bütünleşmiş olarak yürütülmesini sağlamalıdır.Hizmetler birbirini engelleyici değil, destekleyici şekilde yürütülmelidir. Programların öğrenci gereksinmelerine göre çeşitlendirilmesi, rehberlik bulgularından öğretmen ve velilerin yararlanmalarının sağlanması bu eşgüdüme örnek olabilir. (¹⁰²)

¹⁰¹ Kıran Esen,Binnaz,a.g.k, s.252

¹⁰² Kuzgun,Yıldız.a.g.k. s.218

Okul müdürü, öğretim etkinlikleri için olduğu gibi, rehberlik içinde araç, gereç ve personel, okulda yer ve programda zaman sağlamalıdır. Müdür ayrıca öğrencinin yurt, burs, yemek, kitap gibi gereksinmelerini karşılamak için kaynaklar araştırmalı, öğrencinin sağlığını korumak, boş zamanlarını değerlendirmelerini sağlamak için önlemler almalıdır.

2.6. Sınıf Rehber Öğretmenin Rehberlik Görevleri

Öğretmenlerden beklenen en önemli görev, okulda ruh sağlığını koruyucu ve geliştirici ortam oluşturmaktır. Bu, her şeyden önce, öğretim etkinliklerinde öğrenciyi merkez almakla, onu kendine özgü ihtiyaçları, beklentileri, değerleri ve olanakları olan tek bir varlık olarak görmek gerekir. Öğretimi her bir öğrencinin ihtiyaçlarına uyarlamakla gerçekleşebilir. Bu tarz anlayış, insan olarak öğrenciye duyulan saygının bir ifadesidir. Öğretmen öğrenme işini öğrenci için zevkli bir uğraş haline getirebilmeli, öğrenciler gelişmenin mutluluğunu yaşayabilmelidirler. Bunun için, öğrencilerinin zayıf ve yetersiz olduğu alanlara takılıp onlara umutlarını ve onurlarını kırıcı tepkiler vererek kaygı düzeylerini yükseltmek yerine, olumlu yönlerini ve başarılı çabalarını görüp pekiştirdiği takdirde onları, kendilerini geliştirme ve kusurlarını düzeltme yolunda güdülemesi mümkün olabilir. Öğretmen sınıfta tehditten uzak, güvenli bir ortam yaratmakla öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olur. Öğretmen konusuna hakim olmalı, öğrencilerinin sorularına doyurucu yanıtlar verebilmelidir. Bilgisi yetersiz kaldığı zaman durumu kabul edebilmeli ve istenen bilgiyi sağlamaya çalışmalıdır. Kendisi elinden geleni yapmaya çalışmalı, öğrencilerini de bu konuda teşvik etmelidir. Yetersiz ve ya kusurlu olduğu durumlarda kendisine gösterdiği hoşgörüyü, aynı durumdaki öğrencilerine de gösterebilmelidir.¹⁰³

Okulöncesi eğitim ve ilköğretimde hizmetler genel olarak; öğrencinin kendisi, öğretmeni/öğretmenleri ve ailesi tarafından yetenek, beceri ve diğer özelliklerinin fark edilmesine, öğrencinin yetiştiği ortamın iyileştirilmesine, bireysel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesine, etkili öğrenme ve çalışma becerileri ile motivasyonlarının artırılmasına, ilköğretim sonrası eğitime ve orta öğretime devam

¹⁰³ Kuzgun, Yıldız, a.g.k.s.211

edemeyecekler için mesleğe yönlendirmeye yöneliktir. Rehberlik hizmetleri okulda bir takım çalışmasını öngörür. Buna göre okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde öğretmenlerin de önemli görevleri bulunmaktadır. Öğretmenler, kendi alanında öğretim yapmak dışında sınıf rehber öğretmenliği görevi de yapmaktadır. Bunun için öğretmenlerin yaptıkları sınıf rehber öğretmenliği karşılığı ücret ödenmektedir. Sınıf rehber öğretmeni, ilköğretim kurumlarında şube rehber öğretmenidir. Sınıf rehber öğretmenliği görevi Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri yönetmeliğinin 51. maddesine göre aşağıdaki şekilde belirlenmektedir.

(¹⁰⁴)

- (a) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programı çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını planlar ve bu planlamanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir.
- (b) Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve mesleki rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.
- (c) Sınıfındaki öğrencilerin öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi ile işbirliği yapar.
- (d) Sınıfa yeni gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile iş birliği içinde inceler, değerlendirir.
- (e) Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.
- (f) Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisine iletir.
- (g) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yöneltilmeleri konusunda psikolojik danışmanla iş birliği yapar.
- (h) Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar. İlköğretimde 1'inci sınıftan 5'inci sınıfa kadar olan sınıfları okutan öğretmenler de bu görevleri kendi sınıflarında; üst sınıflardaki sınıf rehber öğretmenleri gibi, öğrencilerinin yaş, gelişim, eğitim durumları, bireysel

¹⁰⁴ Sarı, Enver, a.g.k.s.399

özellikleri ve gereksinimleri doğrultusunda, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin eş güdümünde yürütürler.

Sınıf öğretmenliği grup rehberliği etkinlikleri için çok elverişli bir görevdir.Sınıf öğretmenleri rehberlik saatlerinde çeşitli etkinlikler yürüterek öğrencilere kazandırabilecekleri bilgi,beceri ve tutumlardan bazıları aşağıda verilmiştir.¹⁰⁵

- Okulun kurallarını ve bunların gerisindeki gerekçeleri bilme
- Verimli çalışma alışkanlıkları geliştirme
- Eğitimin amacını tartışabilme
- Mezuniyetten sonra gidilebilecek okullar hakkında bilgi sahibi olma
- Başkaları ile işbirliği yapabilme
- Yetenek ve ilgileri üzerinde düşünme
- Başkalarına ve doğal çevreye karşı saygılı olma
- Davranışlarının sorumluluğunu alma
- Başkalarını etkin bir şekilde dinleme
- Başkaları ile dayanışma ve yardımlaşma

Okullarda eğitsel kol sorumlusu öğretmenler ile okul psikolojik danışma ve rehberlik servisi arasında da yakın ilişkilerin kurulmasına gerek vardır. Aslında, öğrencilerin temel bilgi, istek ve ihtiyaçlarını doyumak ve daha çok gelişmelerini sağlamak üzere okullarda eğitsel kol çalışmalarına önem verilmesi tamamen rehberlik anlayışının bir gereği olarak kabul edilebilir.Okulda genel olarak bir yandan öğrenciler demokratik yöntemlerle bir eğitsel kola girerken, öte yandan özel ilgi ve ihtiyacı olan bazı öğrencilerin belirli bir eğitsel kola girmeleri okul rehberlik servisi tarafından önerilebilir. Ayrıca, gerek eğitsel kol sorumlusu öğretmenler tarafından genel olarak öğrencilerin kol çalışmalarında izlenmesi, gerek danışmanlar tarafından belirli bir eğitsel kola girmesi önerilen öğrencilerin gelişim durumlarının izlenmesi önemli bir noktadır.Bu nedenlerle, eğitsel kol sorumlusu öğretmenler ile, okuldaki danışmanlar arasında yakın bir işbirliği sağlanması; eğitsel kol

¹⁰⁵ Kuzgun,yıldız,a.g.k.s.216

çalışmalarının öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine gerekli katkıyı sağlayabilmesi için uzmanların her türlü çabayı göstermeleri beklenir.¹⁰⁶

Öğretmenler rehberlik uzmanı değildirler. Ama eğitimde rehberlikle ilgili genel bilgilere sahip olmaları ve rehber öğretmenle birlikte öğrencilerine rehberlik edebilmeleri gerekir. Öğrenciler öğretmenleri ile sürekli bir aradadırlar. Bu durumda etkileşim çok fazladır. Öğretmenlerin sempati, içtenlik, tutarlılık ve olumlu saygı biçiminde sıralanabilecek, rehberlik anlayışının gerektirdiği özelliklere sahip olması ve bunları öğrencilere sunmasının; öğrencilerin gerek akademik başarıları gerekse diğer tüm alanlardaki gelişmeleri üzerinde çok olumlu etkiler yaptığını göstermektedir.

2.7. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Hizmetlerine Katkıları

İlerici eğitim anlayışı ile çalışan öğretmen, öğrencilerini sadece bilişsel yönden değil, duyuşsal yönden ve kişiler arası ilişkilerdeki başarıları yönünden de gelişmeleri ile ilgilidir. Bu nedenle öğretim etkinliklerinde, bir konunun öğretiminden çok o konunun öğrenci için önemi, onun kişilik gelişimi üzerindeki etkisi üzerinde durur. Böyle bir öğretmen öğrencileri arasındaki bireysel farklılıklara duyarlıdır. Öğretimde bu farklılıkları pekiştiren etkinliklere yer verir. Öğrencilerinin genel ve özel yeteneklerini, ilgi ve tutumlarını, eğitim özgeçmişlerini, değerlerini, ve alışkanlıklarını yakından tanımaya ve öğrenmeyi onlar için zevkli bir yaşantı haline getirmeye çalışır. Konuların öğrenilmesine, bireyin gelişmesine katkısı ölçüsünde ağırlık verir. Öğretimin değerlendirilmesinde de , davranış değişmelerini, önceden saptanmış mutlak ölçütlere göre değil, öğrencinin nereden başlayıp nereye geldiğine bakarak yapar. Her öğrencinin bir niteliğini geliştirmeye başlama noktası ve ilerleme hızı aynı olmayacağından, her öğrenci her alanda aynı derecede başarı gösteremeyeceğinden, öğrenmede başarıyı bireysel olanakları ve gereksinimleri dikkate alarak değerlendirmeye çalışır. Öğretmen ayrıca, öğrencilerin öğrenme ve çevreye uyumda karşılaştıkları sorunlara karşı duyarlıdır. Bu sorunların çözümü için diğer öğretmenlerle, yöneticilerle, ana – babalarla ve okulda rehber varsa öncelikle onunla işbirliği yapar.⁽¹⁰⁷⁾

¹⁰⁶ Kepçeoğlu, Muharrem, a.g.k. s.242

¹⁰⁷ Kuzgun, yıldız, a.g.k.s.210

Bütün bunlar öğretmenin,rehberliğin temelinde bulunan insan anlayışının benimsenmesi ölçüsünde gerçekleşir. İnsana saygı, onun gereksinmelerine karşı duyarlık, sevgi, anlayış ve hoşgörü tüm olumlu insan ilişkilerinde olduğu gibi, istenilir öğretmen öğrenci ilişkilerinin de temelinde bulunan tutumlardır. Ülkemizde öğretmenler rehberlik konusunda yeterli eğitim almamış olmalarına karşın, mevcut öğretmenlik meslek bilgileri ile ve sağ duyularını kullanarak, rehberlik hizmetlerine önemli katkılar yapabilirler. Bunlardan bazıları aşağıda kısaca açıklanmıştır: ⁽¹⁰⁸⁾

Rehberlik hizmetleri öğretmenlik görevlerinin ötesinde bir uzmanlık alanı haline gelmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bu alanda yetişmiş uzman danışmanlar tarafından yürütülmektedir. Fakat rehberlik hizmetleri öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerine yardım sağlayacak bir boyut olarak okullarımızda bu alanda hizmet verecek personelin nicel yetersizliği nedeniyle tüm öğretmenlere ve özellikle sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin öğretim işlevini yerine getirirken rehberlik hizmetleri kapsamına giren bazı etkinliklerde bulunması öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi, öğrencilerin ruh sağlığını da koruyabilir. Öğretmenin öğretim etkinlikleri sırasında yapabileceği rehberlik hizmetleri şunlar olabilir.⁽¹⁰⁹⁾

(1)- Duruma Alıştırma: Öğretmenlerin öğretim yılı başında hangi sınıflarda ders okutacaksa ilk derslerde öğrencilere kendisini tanıtabilir ve onların kendilerini tanıtmalarını sağlayabilir, böylece sınıfta samimi bir havanın yaratılması için bir başlangıç yapmış olur. Ayrıca o dersle ilgili verimli çalışma yöntemleri hakkında açıklamalarda bulunmalıdır. Bu konuda rehberlik uzmanları ya da sınıf öğretmenleri öğrencilere ders yılı boyunca eğitsel rehberlik hizmetleri olarak daha kapsamlı bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırırken belli bir dersi okutan öğretmen de kendi konusuyla ilgili tamamlayıcı yönleri pekiştirebilir.

(2)- Öğrenciyi Tanıma: Öğretim etkinlikleri yönünden öğrencilerin ilgileri ve yeteneklerinin tanınması öğretimi bireyselleştirme açısından önemlidir. Ayrıca öğrencinin o dersle ilgili sayılabilecek geçmiş başarıları hakkında bilgi edinmeleri

¹⁰⁸ Kuzgun,yıldız,a.g.k.s.211

¹⁰⁹ Kuzgun,yıldız,a.g.k.s.212

öğrencilerin o derse hazır oluşları yönünden önemlidir, ilgi ve yeteneklerin tanınmasında rehberlik uzmanlarının öğretmenlere daha objektif bilgiler sunması mümkün olduğu gibi, öğrencilerin toplu dosyalarındaki bilgiler de her öğrenci hakkında daha kapsamlı bilgileri vermektedir. Öğretmenlerin bu dosyaların içeriğini incelemeleri sonucunda öğrenciler hakkında çok yönlü bilgi edinmeleri mümkündür.

(3)- Bilgi Verme: Öğretmenlerin okuttukları konu alanıyla ilgili bir üst düzeydeki eğitim programları, okullar ve meslekler hakkında bazı bilgiler vermesi mümkündür. Okutulan bilgilerin ne işe yaradığı ve nerelerde kullanılabileceği öğrencilere anlatılmalıdır.

(4)- Özel Sorunları Olan Öğrencilerle ilgilenme: Öğretmenin öğrencilerini kişisel sorunlarını açacak kadar onlara yakın ve sıcak olması gerekir. Böylece öğrenciler kendilerini rahatsız eden konularda öğretmenleriyle konuşarak bir boşalım sağlayabilir. Öğretmen öğrencilerinin sorunlarının çözümü için öğrenci kişilik hizmetlerinin yardımını isteyebilir, ciddi duygusal sorunların çözümünde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine başvurması gerekir.

3. ANKET UYGULAMASI

Anket uygulaması okul yöneticilerine 17 soru, öğretmenlere ise 20 soru olarak belirlenmiş ve uygulanmıştır. Anketin 1.bölümünde okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilgili sosyal statülerine yönelik sorular yönlendirilmiştir. Anketin 2. bölümde ise rehberlik hizmetleriyle ilgili sorular yöneltmiştir.

3.1.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2008- 2009 öğretim yılında İstanbul ili seçilmiş 10 ilçesinde görev yapan İlköğretim okullarının müdürleri oluşturmaktadır. Anket uygulamamız; 10 ilçe içerisinde seçtiğimiz okul yöneticilerine “İlköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkisi” üzerine yapılan anket uygulamasıdır. Bu anket uygulaması İstanbul İli’ne bağlı Zeytinburnu, Bakırköy, Bahçelievler, Güngören, Arnavutköy, Fatih, Bağcılar, Ümraniye, Beyoğlu, Üsküdar, olmak üzere 10 ilçede ki ilköğretim okullarında görevli okul müdürlerine ve buralarda görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Anket uygulaması okul yöneticilerine 17 soru, öğretmenlere ise 20 soru olarak belirlenmiş ve anket uygulaması uygulanmıştır. Anketin 1. bölümünde okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilgili sosyal sorular yönlendirilmiştir. 2. bölümde ise rehberlik hizmetleriyle ilgili sorular yöneltmiştir. Burada yapılan anket uygulamasında; okul yöneticileri ile öğretmenlere farklı sorular yöneltmiştir.

İstanbul İl’i içerisinde seçilen 10 ilçedeki görev yapan ilköğretim okul müdürleri örneklem gurubunu oluşturmuştur. Seçtiğimiz ilköğretim okul müdürlerine 17 sorudan oluşan anket uygulaması yapılmıştır. Anket sorularına cevap veren 45 okul yöneticisi içerisinde; 28 yönetici yüzde 62,2 oranında **sınıf öğretmeni** branşından olup, diğer 17 yönetici yüzde 37,8 oranında **branş dersi öğretmeni** olan okul yöneticileridir. Sorulara verilen cevaplar “**Okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkileri**” hakkında veriler sunmuştur. Anket değerlendirmeleri “yüzdelerle değerlendirme” ile yapılmıştır.

3.2. Anket Değerlendirmeleri

“Okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarına etkisi” üzerine öğretmen ve okul müdürlerine yapılan anketlerin verileri değerlendirildi. Öğretmen ve müdürlerin branşlarına göre değerlendirmeleri yapılarak, sorulara verdikleri cevaplarla verileri değerlendirme yoluna gidildi. Genel olarak sınıf öğretmeni branşında ,ilköğretim okullarında mesleğine başlayan yöneticilerin rehberlik çalışmalarında daha gayretli oldukları kanaati oluştu. Sınıf öğretmenliği yöneticilerinin diğer branş yöneticilerine göre rehberlik çalışmalarının okuldaki etkisi ve öğrenci üzerindeki gerekliliğini önemsedikleri söylenebilir. Müdürlerin “öğretmenlik branşlarına” göre değerlendirdiğimiz anketin sonucunda şu sonuçlara ulaştık;

3.2.1. Anket Uygulamalarında Okul Yöneticilerine Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler

Tablo-1-Cinsiyetiniz

Cinsiyetiniz	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzdeler	Toplam
kadın	2	4,4	4,4	4,4
erkek	43	95,6	95,6	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Anket soruları yönelttiğimiz 45 okul yöneticisinden 43 erkek yüzde 95,6 oranında olup, geriye kalan yüzde 4,4 oranındaki okul yöneticisi 2 kadın yöneticidir.

Tablo2-Medeni Durumunuz

Medeni durumunuz	Sayı	Yüzde%	Geçerli yüzdeler	Toplam
evli	43	95,6	95,6	95,6
bekar	2	4,4	4,4	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Anketin uygulandığı okullardaki yöneticilerin yüzde 95,6 oranında 43’ü evli, yüzde 4,4 oranında 2 kişinin bekar olduğu görülmektedir.

Tablo3--Yaşınız

Yaş	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
26-30	1	2,2	2,2	2,2
31-35	7	15,6	15,6	17,8
36-40	9	20,0	20,0	37,8
41-45	6	13,3	13,3	51,1
46-50	6	13,3	13,3	64,4
51-55	12	26,7	26,7	91,1
56-üstü	4	8,9	8,9	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Okul yöneticilerinin çoğunluğunun 40 yaş üstü yöneticiler olduğu, özellikle 51-55 yaş aralığında yöneticilerin yüzde 26,7 oranında çoğunlukta bulunduğu tespit edilmiştir. Tabloda 26-30 yaş grubu genç okul yöneticilerinin yüzde 2,2 oranında en az olduğu görülmektedir.

Tablo 4-Mezun Olduğunuz Okulun Türü

Okul Türü	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
öğretmen okulu	2	4,4	4,4	4,4
eğitim enst- eğitim yük.okulu	18	40,0	40,0	44,4
açık öğretim fak.	3	6,7	6,7	51,1
eğitim fak.	15	33,3	33,3	84,4
diğer fakülteler	4	8,9	8,9	93,3
yüksek lisans	3	6,7	6,7	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Okul yöneticilerinin mezun oldukları okul türleri içerisinde eğitim enstitüleri-eğitim yüksek okulu mezunları yüzde 40 ile ilk sırada olduğu, eğitim fakültesi mezunu okul yöneticilerinin yüzde 33,3 ile ikinci sırada bulunduğu

anketimizde tespit edilmiştir. Bu tabloda öğretmen okulu mezunu yöneticilerin sayısının çok düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 5-Öğretmenlik Geçirdiğiniz Hizmet Süresi

Hizmet süresi	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
6-10	6	13,3	13,3	13,3
11-15	9	20,0	20,0	33,3
16-20	4	8,9	8,9	42,2
21-25	4	8,9	8,9	51,1
26-üstü	22	48,9	48,9	100,0
toplam	45	100,0	100,0	

Okul yöneticilerinin meslekteki hizmet sürelerine verdikleri cevaplar neticesinde 26 yıl ve üstü hizmet süresi bulunanların yüzde 48,9 düzeyinde ilk sırada olduğu görülmektedir.16-20 ile 21-25 yıl arası hizmet süresi olanların oranı en az olmakla birlikte yüzde 8,9 eşit görülmektedir.

Tablo-6-Öğretmenlikteki Branşınız

Öğretmenlik branşı	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
sınıf öğretmeni	28	62,2	62,2	62,2
branş öğretmeni	17	37,8	37,8	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Anketin sonucunda Okul yöneticilerinin yüzde 62,2 oranındaki 28'i sınıf öğretmeni, yüzde 37,8 oranındaki 17'si branş öğretmeni oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 7-Öğretmenlikteki Statünüz

Öğretmenlik statüsü	Frekans	Yüzde %	Geçerli yüzelik	Toplam
kadrolu	45	100,0	100,0	100,0

Anket uygulaması yapılan tüm okul yöneticileri kadrolu öğretmenlik statüsünde olduğu görülmüştür.

Tablo 8-Bu Okuldaki Hizmet Süreniz

Okuldaki Hizmet Süresi	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzelik	Toplam
1-3	13	28,9	28,9	28,9
4-6	5	11,1	11,1	40,0
7-9	2	4,4	4,4	44,4
10-12	7	15,6	15,6	60,0
13-16	6	13,3	13,3	73,3
17-19	4	8,9	8,9	82,2
20-üstü	8	17,8	17,8	100,0
Toplam	45	100,0	100,0	

Okul yöneticilerine çalıştıkları okuldaki hizmet süreleri sorulduğunda; okullarında 1-3 yıl arası görev yapanların fazla olduğu, yüzde 28,9 oranında bulunduğu görülmüştür.20 yıl ve üstü sürelerde görev yapanların sayısının da yüzde 17,8 oranında olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Tabloya göre 7-9 yıldır aynı okulda görev yapan 2 öğretmen yüzde 4,4 oranıyla en az olan gruptadır.

3.2.2.Okul Yöneticilerine Uygulanan Anket

Tablo.1- Rehberlik çalışmalarında tespit edilen sorunlarla ilgili, üst makamlardan çözüm taleplerinize destek sağlanıyor mu ?

			- Rehberlik çalışmalarında tespit edilen sorunlarla ilgili, üst makamlardan çözüm taleplerinize destek sağlanıyor mu ?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	3	9	16	28
		%	6,7%	20,0%	35,6%	62,2%
Toplam	Branş öğretmeni	sayı	4	9	4	17
		%	8,9%	20,0%	8,9%	37,8%
		sayı	7	18	20	45
		%	15,6%	40,0%	44,4%	100,0%

Toplam 45 okul müdürüne yönelttiğimiz 1.soruya 20 okul müdürünün “**kısmen**” cevabı ile toplam cevaplar içerisinde 20 müdür tarafından %44,4 oranında cevapladığı görülmektedir. Okul müdürlerinin üst makamlardan çözüm konusunda taleplerinin 18 müdür tarafından %40,0 ile destek bulmadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışma neticesinde üst makamlardan 7 okul müdürünün %15,6 oranında destek gördüğü ortaya çıkıyor.

Okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarına bakışını ortaya koyduğu verilerin değerlendirilmesi sonucunda; sınıf öğretmenliği branşlı okul yöneticilerinin yüzde 35,6 oranında kısmen destek sağlandığını belirttiği görülmüştür. Buna karşılık branş öğretmeni okul yöneticileri ise; yüzde 20 ile hayır cevabını verdikleri görülmüştür. Bu tabloda sınıf öğretmenliği branşlı okul yöneticilerinin yüzde 6,7 evet cevabının en az olduğu görülmektedir.

Tablo2-Rehber öğretmenin çalışmalarını izleme, katkı sağlama,yönlendirme yapacak bilgi ve donanıma sahip olduğunuza inanıyor musunuz?

			Rehber öğretmenin çalışmalarını izleme, katkı sağlama,yönlendirme yapacak bilgi ve donanıma sahip olduğunuza inanıyor musunuz?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
öğretmenli k branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	10	6	12	28
		%	22,2%	13,3%	26,7%	62,2%
Toplam	Branş öğretmeni	sayı	3	2	12	17
		%	6,7%	4,4%	26,7%	37,8%
		sayı	13	8	24	45
		% of Total	28,9%	17,8%	53,3%	100,0%

Okul müdürlerinin bu soruya verdikleri cevaplardan okul müdürlerinden sınıf öğretmeni branşı olanların rehberlik çalışmalarına daha olumlu katkılarda bulunduğu tespitini yaptık.Sınıf öğretmeni 10 yönetici %22,2 “evet” ile branş öğretmeni olan müdürlerin 3 tanesi %6.7 ile “evet” cevabını verdikleri görülmüştür. Bu tabloda, okul yöneticilerinin büyük bir kısmı 45 tanesinin yüzde 53,3 oranında kısmen cevabını işaretledikleri görülmüştür.

Tablo 3-Rehber öğretmeniniz bulunmasa da rehberlik yıllık programını aksatmadan yürütecek bilgi ve donanıma sahip misiniz?

			Rehber öğretmeniniz bulunmasa da rehberlik yıllık programını aksatmadan yürütecek bilgi ve donanıma sahip misiniz?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
öğretmenli k branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	8	6	14	28
		%	17,8%	13,3%	31,1%	62,2%
Toplam	Branş öğretmeni	sayı	1	4	12	17
		%	2,2%	8,9%	26,7%	37,8%
		sayı	9	10	26	45
		%	20,0%	22,2%	57,8%	100,0%

Okul müdürlerine sorduğumuz bu soruda “kısmen” diyenlerin fazla olduğu toplamda yüzde 57,8 oranında da 26 yönetici olduğu görülmektedir.10 tane “Hayır” diyenlerin yüzde 22,2 ile 9 tane “evet” diyenlerin yüzde 20 oranının birbirine çok yakın olduğu tabloda ortaya çıkan bir sonuçtur.

Tablo 4-Okulunuzda rehberlik çalışmaları için uygun mekan sağlayabildiniz mi?

			Okulunuzda rehberlik çalışmaları için uygun mekan sağlayabildiniz mi ?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	17	4	7	28
		%	37,8%	8,9%	15,6%	62,2%
	Branş öğretmeni	sayı	6	3	8	17
		%	13,3%	6,7%	17,8%	37,8%
Toplam		sayı	23	7	15	45
		%	51,1%	15,6%	33,3%	100,0%

Bu soruda, Mekan sağlama konusunda, okul yöneticilerinin büyük bir kısmının 23 yöneticinin yüzde 51,1 “evet” cevabını verdikleri görülürken, hayır işaretleyen okul yöneticilerin 7 kişi olarak yüzde 15,6 oranında en az olduğu görülmektedir. “kısmen” cevabı işaretleyen 15 yönetici ise yüzde 33,3 oranında görülmektedir.

Tablo 5-Rehberlik hizmeti için kırtasiye ,telefon,faks,bilgisayar,sekreterlik hizmeti sağlanıyor mu?

			Rehberlik hizmeti için kırtasiye,telefon,faks,bilgisayar, sekreterlik hizmeti sağlanıyor mu?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	15	1	12	28
		%	33,3%	2,2%	26,7%	62,2%
	Branş öğretmeni	sayı	8	2	7	17
		%	17,8%	4,4%	15,6%	37,8%
Toplam		sayı	23	3	19	45
		%	51,1%	6,7%	42,2%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplarda; sorulan hizmetlerin genelde 23 yönetici yüzde 51,1 oranında sağlandığını belirtmektedir. Okul yöneticilerinin küçük bir bölümü 3 yönetici yüzde 6,7 oranında bu hizmeti sağlayamadıkları görülmektedir.

Tablo 6-Rehber öğretmenin grup rehberliği yapabilmesi için yer ve zaman sağlıyor musunuz?

			Rehber öğretmenin grup rehberliği yapabilmesi için yer ve zaman sağlıyor musunuz?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenli k branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	16	1	11	28
		%	35,6%	2,2%	24,4%	62,2%
Öğretmenli k branşı	Branş öğretmeni	sayı	5	1	11	17
		%	11,1%	2,2%	24,4%	37,8%
Toplam		sayı	21	2	22	45
		%	46,7%	4,4%	48,9%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplardan, Rehber öğretmenlerin genelde grup rehberliği hizmetini öğrenci mevcutlarının kalabalık olması sebebiyle tercih etmedikleri ortaya çıkmıştır. Verilen cevaplarda 21 yönetici “evet” ve 22 yönetici “kısmen” cevapları birbirine çok yakın çıkmıştır. Kısmen işaretleyen 22 yönetici yüzde 48,9 ile en fazla işaretlenen olurken buna çok yakın oranda 21 yönetici yüzde 46,7 oranında evet işaretlemiştir. Tabloda 2 yöneticinin yüzde 4,4 oranında hayır işaretlediği görülmektedir.

Tablo 7-Okulunuzda rehber öğretmenin, öğrenci danışman oranı 1/500'ü aşıyor mu?

			Okulunuzda rehber öğretmenin, öğrenci danışman oranı1/500'ü aşıyor mu?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenli k branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	18	3	7	28
		%	40%	6,7%	15,6%	62,2%
Öğretmenli k branşı	Branş öğretmeni	sayı	15	0	2	17
		%	33,3%	,0%	4,4%	37,8%
Toplam		sayı	33	3	9	45
		%	73,3%	6,7%	20,0%	100,0%

Bu soruyu sorduğumuz 45 okul yöneticisinden, okullarındaki öğrenci sayısının 1/500 oranını aştığını 33 okul yöneticisi yüzde 73,3 evet cevabı verdiği görülmektedir. hayır işaretleyen 3 yöneticinin yüzde 6,7 oranında olduğu okullarında rehber öğretmenlerin 1/500 oranında öğrencilere hizmet verdikleri anlaşılmaktadır. 9 okul yöneticisinin ise yüzde 20,0 oranında kısmen işaretlediği görülmektedir.

Tablo 8-Rehber öğretmenlerden öğrenciler hakkında gizli bilgileri açıklamasını istiyor musunuz ?

			Rehber öğretmenlerden öğrenciler hakkında gizli bilgileri açıklamasını istiyor musunuz ?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	2	14	12	28
		%	4,4%	31,1%	26,7%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	3	9	5	17
		%	6,7%	20,0%	11,1%	37,8%
Toplam		sayı	5	23	17	45
		%	11,1%	51,1%	37,8%	100,0%

Bu soruda hayır 23 yönetici tarafından yüzde 51,1 oranında ilk sırada yer alırken, **kısmen** cevabının 17 yönetici ile yüzde 37,8 oranında ikinci sırada olduğu görülmektedir. **Evet** diyenlerin oranı ise oldukça düşük kalmıştır. 5 yönetici yüzde 11,1 oranındadır.

Tablo 9-Okulunuzda rehber öğretmen nöbet tutuyor mu?

			Okulunuzda rehber öğretmen nöbet tutuyor mu?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	2	21	5	28
		%	4,4%	46,7%	11,1%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	1	11	5	17
		%	2,2%	24,4%	11,1%	37,8%
Toplam		sayı	3	32	10	45
		%	6,7%	71,1%	22,2%	100,0%

Yöneticilere yönelttiğimiz bu soruyla ilgili tablodaki verilerden, anket yapılan okullarda rehber öğretmenlere nöbet tutturulmadığı, genelde 32 yöneticinin yüzde 71,1 **hayır** cevabından anlaşılmaktadır. Ancak , 10 yöneticinin yüzde 22,2 **kısmen** ve 3 yöneticinin yüzde 6,7 **evet** cevabı rehber öğretmenlerin bazı okullarda nöbet tuttuğunu göstermektedir.

Tablo 10-Okulunuzda rehber öğretmen okula gelmeyen öğretmenlerin yerine derslere giriyor mu?

			rehber öğretmen okula gelmeyen öğretmenin yerine derse giriyor mu?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	2	19	7	28
		%	4,4%	42,2%	15,6%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	4	9	4	17
		%	8,9%	20,0%	8,9%	37,8%
Toplam		sayı	6	28	11	45
		%	13,3%	62,2%	24,4%	100,0%

Yöneticilere yönelttiğimiz bu soruyla ilgili tabloda 28 yönetici yüzde 62,2 “**hayır**” işaretlediği görülmektedir. Yüzde 13,3 oranı ile **Evet 6** okul yönetici tarafından işaretlenen cevap olmuştur.

Tablo 11-Rehber öğretmen karneleri ya da devam cetvellerini dolduruyor mu?

			rehber öğretmen karneleri ya da devam cetvellerini dolduruyor mu?		
			Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	26	2	28
		%	57,8%	4,4%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	14	3	17
		%	31,1%	6,7%	37,8%
Toplam		sayı	40	5	45
		%	88,9%	11,1%	100,0%

Bu soruda Rehber öğretmenlerin belirtilen işleri yapmadıkları ve 40 yöneticinin yüzde 88,9 oranında hayır işaretlediği görülmektedir. Kısmen doldurdukları 5 okul yöneticisi yüzde 11,1 oranında işaretlemiş olduğu görülmektedir.

Tablo 12-Rehber öğretmenlerin öğrencileri gözleyip disiplin ve kıyafet kurallarına aykırı davrananları saptamasını istiyor musunuz?

			rehber öğretmenlerin öğrencileri gözleyip disiplin ve kıyafet kurallarına aykırı davrananları saptamasını istiyor musunuz?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	13	9	6	28
		%	28,9%	20,0%	13,3%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	9	4	4	17
		%	20,0%	8,9%	8,9%	37,8%
Toplam		sayı	22	13	10	45
		%	48,9%	28,9%	22,2%	100,0%

Bu tablodaki verilerde okul yöneticilerinin 22 tanesi yüzde 48,9 **evet** dedikleri görülmektedir. **Hayır** diyenlerin yüzde 28,9 oranında 13 kişi olmasına karşın, **kısmen** cevabı 10 yönetici tarafından yüzde 22,2 olarak işaretlendiği tabloda görülmektedir.

Tablo 13-Okul müdürü olarak rehberlikle ilgili çalışmalarda, ihtiyaç durumunda mevcut imkanlara ek olarak dışarıdan rehber öğretmen ye da uzman kuruluşlardan destek alıyor musunuz?

			Okul müdürü olarak rehberlikle ilgili çalışmalarda, ihtiyaç durumunda mevcut imkanlara ek olarak dışarıdan rehber öğretmen ye da uzman kuruluşlardan destek alıyor musunuz?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	6	10	12	28
		%	13,3%	22,2%	26,7%	62,2%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	1	12	4	17
		%	2,2%	26,7%	8,9%	37,8%
Toplam		sayı	7	22	16	45
		%	15,6%	48,9%	35,6%	100,0%

Bu soruda verilen cevaplardan , 22 okul yöneticisinin rehberlikle ilgili çalışmalarda ek destek alımında yüzde 48,9 **hayır** cevabı verdikleri görülmektedir. 7 okul yöneticisinin yüzde 2,2 oranında **evet** cevabının çok düşük kaldığı görülmektedir.

Tablo 14-Okulunuzdaki rehber öğretmenler rehberlik alanındaki yeni gelişen bilgi ve teknikleri yeterince uygulayabiliyor mu ?

			Rehber öğretmenler rehberlik alanındaki yeni gelişen bilgi ve teknikleri yeterince uygulayabiliyor mu ?			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	10	5	13	28
		%	22,2%	11,1%	28,9%	62,2%
	Branş öğretmeni	sayı	4	1	12	17
		%	8,9%	2,2%	26,7%	37,8%
Toplam		sayı	14	6	25	45
		%	31,1%	11,1%	55,6%	100,0%

Bu soruya yöneticilerin işaretledikleri cevaplar tablodaki verilere göre,25 okul yöneticisi yüzde 55,6 **kısmen** cevabı vermişlerdir. 6 okul yöneticisi **hayır** işaretleyerek yüzde 11,1 ile en düşük cevap çıkmıştır.

Tablo 15-Okulunuzda öğrencilere yönelik meslek tanıtım konferansları düzenliyor musunuz?

			öğrencilere yönelik meslek tanıtım konferansları düzenliyor musunuz			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	18	2	8	28
		%	40,0%	4,4%	17,8%	62,2%
	Branş öğretmeni	sayı	5	3	9	17
		%	11,1%	6,7%	20,0%	37,8%
Toplam		sayı	23	5	17	45
		%	51,1%	11,1%	37,8%	100,0%

Bu soruda 23 Okul yöneticisinin yüzde 51,1 oranında evet, yüzde 11,1 oranında 5 yöneticinin hayır dedikleri görülmektedir. 17 okul yöneticileri kısmen diyerek yüzde 37,8 ile hayır diyenlerin oranından daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 16-Okulunuzda öğrencilerin meslekleri tanınması için çeşitli is yerlerine geziler düzenliyor musunuz ?

			Okulunuzda öğrencilerin meslekleri tanınması için çeşitli is yerlerine geziler düzenliyor musunuz ?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenler	Sınıf öğretmeni	sayı	13	4	11	28
		%	28,9%	8,9%	24,4%	62,2%
Öğretmenler	Branş öğretmeni	sayı	4	4	9	17
		%	8,9%	8,9%	20,0%	37,8%
Toplam		sayı	17	8	20	45
		%	37,8%	17,8%	44,4%	100,0%

Bu sorumuza okul yöneticilerinden 20 tanesi kısmen işaretleyerek en yüksek yüzde 44,4 olarak cevaplamıştır. 8 yönetici hayır işaretleyerek yüzde 17,8 oranında en az cevap olarak tercih etmiştir. Evet ikinci sırada yüzde 37,8 oranında 17 yönetici tarafından işaretlenmiştir.

Tablo 17-Daha önce rehberlik hizmetleri ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

			Daha önce rehberlik hizmetleri ile ilgili bir eğitim aldınız mı?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenler	Sınıf öğretmeni	sayı	12	9	7	28
		%	26,7%	20,0%	15,6%	62,2%
Öğretmenler	Branş öğretmeni	sayı	4	10	3	17
		%	8,9%	22,2%	6,7%	37,8%
Toplam		sayı	16	19	10	45
		%	35,6%	42,2%	22,2%	100,0%

Okul yöneticilerinin bu soruya verdikleri cevaplar arasında 19 yöneticinin hayır cevabı yüzde 42,2 ile ilk sıradadır. 16 Evet yüzde 35,6 olarak ikinci en fazla işaretlenen cevap olmuştur. Tabloda 10 yönetici kısmen işaretleyerek yüzde 22,2 ile en az tercih edildiği görülmektedir.

3.2.3 Müdürlere Uygulanan Anketin Değerlendirmesi

Anket sorularımızı 45 okul yöneticisinin cevaplamasını istedik. Bu çalışmayı yaptığımız yöneticilerden, 43 yönetici erkek yönetici, geriye kalan 2 tanesi kadın yöneticidir. Bugün dahi eğitim alanında kadın yöneticilerin erkek meslektaşlarından sayıca ne kadar az olduğunu da bu anket çalışmasında görmüş olduk. Anket çalışmamızla ilgili tespit ettiğimiz diğer bir husus ise; 43 yöneticinin evli olmasına karşılık 2 yöneticinin bekar olmasıydı.

Yöneticilerin genelde 35 yaşından sonraki yaş grubunda buldukları, geç yöneticilerin sayılarının çok az olduğu bu anketimizdeki başka bir tespitimiz olmuştur. Anketimize katılan okul yöneticilerinin genelde orta yaşın üzerinde oldukları buna paralel olarak eğitim enstitüsü ya da eğitim yüksek okulu gibi daha önceki dönem eğitimi almış yöneticiler olduğunu fark ettik. Eğitim personelinin 1990 yıllardan sonra 4 yıllık fakülte düzeyine çıkartılması ile buradan mezun olan yöneticilerin sayısına da yansımıştır.

Ankete katılan 45 öğretmenin tamamının kadrolu olduğu ,bunlardan 28 okul yöneticisinin sınıf ğretmeni branşı olduğu 17 yöneticinin de branş ğretmeni olduğu anketimizde görülmektedir.

Okul müdürlere sorduğumuz ilk sorumuz; tespit edilen sorunlarla ilgili üst makamların çözüm taleplerine desteğiyle ilgiliydi. Bu sorumuza genel olarak yüzde 15,6 Evet cevabı verilmesi, üst makamların desteği hakkında durumu ortaya koymuştur. Hayır ve Kısmen cevaplarının birlikte değerlendirilmesi gerekirse üst makamlarla ilgili ngrmş şöyle olacaktır;

Üst makamlar kendilerinden soruna çözüm talep edilmesi yerine, okulda sorunların çözülmesi taraftarıdır. Ayrıca rehberlik çalışmalarıyla ilgili yeteri eğitime sahip olmamaları ve rehberlik çalışmalarının etkilerinin önemsenmemesi bakımından da sorunlarla ilgili çözüm üretmede sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu tutumlarının tesiriyle çözüm talepleri yüzde 15,6 ile Evet cevabı en düşük işaretlenen tercih olmuştur.

Okul yöneticileri rehberlik çalışmaları ile ilgili planlamaları, aktiviteleri aksatmadan yürütecek yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıklarını kabul etmişlerdir. Bu planlamaları ve rehberlik çalışmalarıyla ilgili tüm işleri okulda görev yapan rehber öğretmenlerden beklemektedirler. Okul müdürlere sorulan 17 soru içerisindeki en yüksek cevabının rehber öğretmenlere karne ya da not fişleri doldurmadıkları şeklindeki cevaplarıdır.

Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetleri ile ilgili malzeme temini sağlama konusunda yüzde 51,1 oranında çözüm sağlaması olumlu bir gelişmedir. Rehberlik çalışmalarında ilköğretim okullarında karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi,hatta en temel olanı “rehberlik odaları ya da rehberlik çalışması yapılan mekan” sıkıntısıdır.. Okulların ğrenci mevcutlarındaki fazlalıktan dolayı okul yöneticilerinin rehberlik çalışmaları için mekan oluşturmak yerine, mevcutları azaltmak için yeni bir sınıf açılmasını tercih ettikleri söylenebilir. Rehberlik çalışmalarının yapılması için kurumlarında mekan sağlama konusunda sınıf ğretmeni branşındaki okul yöneticilerinin daha çok gayret gösterdikleri anket sonucunda ortaya çıkmıştır.

3.2.4. Anket Uygulamalarında Öğretmenlere Uygulanan Sosyal Değerlendirmeler

Tablo 1-Cinsiyetiniz

Cinsiyetiniz	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzdeler	Toplam
kadın	150	73,9	73,9	73,9
erkek	53	26,1	26,1	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Anket verileri değerlendirildiğinde; anketime katılan 203 öğretmenin yüzde 73,9 oranındaki 150 öğretmen kadın, yüzde 26,1 oranında 53 öğretmen erkek öğretmendir.

Tablo 2 -Medeni Durumunuz

Medeni Durumu	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzdeler	Toplam
,00	1	,5	,5	,5
evli	120	59,1	59,1	59,6
bekar	82	40,4	40,4	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Tablodaki verilere göre, ankete katılan öğretmenlerden 1 tanesinin cinsiyetle ilgili sorumuzu boş bıraktığı görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden yüzde 59,1 oranındaki 120 öğretmen evli, yüzde 40,4 oranındaki 82 öğretmen bekadır.

Tablo 3 -Yaşınız

Yaş	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzdeler	Toplam
,00	1	,5	,5	,5
20-25	39	19,2	19,2	19,7
26-30	68	33,5	33,5	53,2
31-35	52	25,6	25,6	78,8
36-40	18	8,9	8,9	87,7
41-45	12	5,9	5,9	93,6
46-50	6	3,0	3,0	96,6
51-55	6	3,0	3,0	99,5
56-üstü	1	,5	,5	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Öğretmenlerin yaşlarıyla ilgili ankette şu verilere ulaşılmıştır; yaş grupları arasında 68 öğretmenin 26-30 yaş arası grupta yüzde 33,5 oranında en fazla yaş grubu içerisinde olduğu görülmektedir. 31-35 yaş arası öğretmenler 52 kişi ile yüzde 25,6 oranındadır. 56-Üstü yaş grubu öğretmenlerin 1 kişi olarak yüzde 0,5 oranı olarak en düşük olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 4 -Mezun Olduğunuz Okulun Türü

Mezun Okul Türü	Sayı	Yüzde %	Geçerli yüzdeler	Toplam
öğretmen okulu	3	1,5	1,5	1,5
eğitim enst- eğitim yük.okulu	23	11,3	11,3	12,8
açık öğretim fak. eğitim fak.	4	2,0	2,0	14,8
diğer fakülteler	126	62,1	62,1	76,8
yüksek lisans	33	16,3	16,3	93,1
Toplam	14	6,9	6,9	100,0
	203	100,0	100,0	

Yukarıdaki tabloda öğretmenlerin büyük bir kısmının eğitim fakültesi mezunu olduğunu göstermektedir.Eldeki verilere göre yüzde 62,1 ile 126 öğretmen eğitim fakültesi mezunudur. Öğretmen okulu mezunlarının yüzde 1,5 oranında en düşük olduğu görülmüştür. Açık öğretim fakültesi yüzde 2,0 ile yine en az sayıda öğretmenin mezun olduğu okul türüdür.

Tablo 5-Öğretmenlikte Geçirdiğiniz Hizmet Süresi

Öğretmenlik Hizmet Süresi	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
1-5	79	38,9	38,9	38,9
6-10	74	36,5	36,5	75,4
11-15	18	8,9	8,9	84,2
16-20	14	6,9	6,9	91,1
21-25	6	3,0	3,0	94,1
26-üstü	12	5,9	5,9	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Tablodaki verilerden 1-5 arası öğretmenlik hizmeti olanların 79 öğretmen olduğu ve yüzde 38,9 oranında bulunduğu anlaşılmaktadır. 6-10 yıl öğretmenlik hizmeti yapanların 74 öğretmen olduğu ve yüzde 36,5 oranında bulunduğu görülmektedir. Bu tabloda 21-25 yıl öğretmenlik hizmet süresi olan 6 öğretmen bulunduğu ve yüzde 3,0 oranında olduğu fark edilecektir.

Tablo 6-Öğretmenlikteki Branşınız

Öğretmenlik Branşı	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
sınıf öğretmeni	111	54,7	54,7	54,7
branş öğretmeni	92	45,3	45,3	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Tablodaki verilere göre, ankete katılan 203 öğretmenden 111 sınıf öğretmeni, 92 branş öğretmeni bulunmaktadır.

Tablo 7-Öğretmenlikteki Statünüz

Öğretmenlikteki Statü	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
,00	2	1,0	1,0	1,0
kadrolu	157	77,3	77,3	78,3
vekil	2	1,0	1,0	79,3
ücretli	24	11,8	11,8	91,1
stajyer-kadrolu	1	,5	,5	91,6
stajyer-sözleşmeli	17	8,4	8,4	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Anket verilerini değerlendirmemizde 2 öğretmenin statü ile ilgili sorumuzu boş bıraktığı görülmüştür. Kadrolu öğretmenlerin 157 öğretmen ve yüzde 77,3 oranında ilk sırada bulunduğu görülecektir. Ücretli öğretmenlerin 24 öğretmen yüzde 11,8 oranında ikinci sırada bulunduğu tabloda durum şu şekilde görülmektedir. Stajyer-kadrolu öğretmen yüzde 0,5 oranında, vekil öğretmen ise 2 öğretmen yüzde 1,0 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 8-Bu Okuldaki Hizmet Süreniz

Bu Okuldaki Hizmet Süresi	Sayı	Yüzde %	Geçerli Yüzdeler	Toplam
1-3	129	63,5	63,5	63,5
4-6	31	15,3	15,3	78,8
7-9	23	11,3	11,3	90,1
10-12	9	4,4	4,4	94,6
13-16	7	3,4	3,4	98,0
17-19	3	1,5	1,5	99,5
20-üstü	1	,5	,5	100,0
Toplam	203	100,0	100,0	

Öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki hizmet süreleri ile ilgili şu verilere ulaşılmıştır. 1-3 yıl aynı okulda görev yapan öğretmenler 129 öğretmen ve yüzde 63,5 oranında ilk sıradadır. 4-6 yıl arası bu okulda hizmet yapanlar 31 öğretmen ve yüzde 15,3 oranında ikinci sıradadır. 7-9 yıl arası bu okulda görev yapan öğretmenler; 23 öğretmen ve yüzde 11,3 oranındadır. 10-12 yıl arası bu okulda görev yapan öğretmenler; 9 öğretmen ve yüzde 4,4 oranındadır. 13-16 yıl arası bu okulda görev yapan öğretmenler; 7 öğretmen ve yüzde 3,4 oranındadır. 17-19 yıl arası bu okulda görev yapan öğretmenler; 3 öğretmen ve yüzde 1,5 oranındadır. En az sayıda öğretmen 20 yıl ve üstü bu okulda görev yapan öğretmenlerdir.; 1 öğretmen ve yüzde 0,5 oranında en son sırada olduğu görülmektedir.

3.2.5.Öğretmenlere Uygulanan Anket

Tablo 1- Sizce rehberlik çalışmasının etkinliliği okul yönetiminin tutumuna bağlı mıdır?

			Sizce rehberlik çalışmasının etkinliliği okul yönetiminin tutumuna bağlı mıdır?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	Sayı	1	78	8	24	111
		%	,5%	38,4%	3,9%	11,8%	54,7%
Öğretmenlik Branşı	Branş Öğretmeni	Sayı	2	63	8	19	92
		%	1,0%	31,0%	3,9%	9,4%	45,3%
Toplam		Sayı	3	141	16	43	203
		%	1,5%	69,5%	7,9%	21,2%	100,0%

Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapları branşlarına göre tasnif ettiğimiz çalışmamızda şu verilere ulaşılmıştır. Rehberlik çalışmasının etkinliliği okul yönetiminin tutumuna bağlıdır diyenler toplam 141 öğretmen olup yüzde 69,5 oranıyla en fazla işaretlenen olarak görülmektedir. 43 öğretmenin işaretlediği Kısmen 21,2 oranındadır.Tabloda yüzde 7,9 oranında Hayır cevabını 16 öğretmenin işaretlediği görülmektedir.

Tablo 2-Öğrenci sorunlarıyla ilgili danışmanlarla rahat görüşebiliyor musunuz?

			Öğrenci Sorunlarıyla İlgili Danışmanlarla Rahat Görüşebiliyor Musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	Sayı	0	63	26	22	111
		%	,0%	31,0%	12,8%	10,8%	54,7%
Öğretmenlik Branşı	Branş Öğretmeni	Sayı	1	59	9	23	92
		%	,5%	29,1%	4,4%	11,3%	45,3%
Toplam		Sayı	1	122	35	45	203
		%	,5%	60,1%	17,2%	22,2%	100,0%

Bu verilere göre; rahat görüşebilenlerin Evet cevabı 122 öğretmen ile yüzde 60,1 oranındadır. Kısmen cevabı 45 ile 22,2 oranında olup, en az Hayır cevabının 35 öğretmen ile yüzde 17,2 oranında son sırada olduğu görülmektedir.

Tablo 3-Öğrencilere meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi veriliyor mu?

			Öğrencilere Meslek Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Hakkında Bilgi Veriliyor Mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	6	33	26	46	111
		%	3,0%	16,3%	12,8%	22,7%	54,7%
Branş	Branş Öğretmeni	sayı	1	42	11	38	92
		%	,5%	20,7%	5,4%	18,7%	45,3%
Toplam		sayı	7	75	37	84	203
		%	3,5%	36,9%	18,2%	41,4%	100,0%

Bu tablodaki veriler şöyledir; en yüksek tercih edilen cevap kısmen cevabı yüzde 41,4 oranında olup, daha sonraki en çok işaretlenen evet cevabı yüzde 36,9 oranı ile ikinci sıradadır. Hayır cevabı yüzde 18,2 oranında olup boş bırakanlar yüzde 3,5 oranıyla en az işaretlenen olarak görülmektedir.

Tablo 4-Öğrencilere verimli çalışma yöntemleri hakkında bilgi veriliyor mu?

			Öğrencilere Verimli Çalışma Yöntemleri Hakkında Bilgi Veriliyor Mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	5	45	20	41	111
		%	2,5%	22,2%	9,9%	20,2%	54,7%
Branş	Branş Öğretmeni	sayı	0	50	10	32	92
		%	,0%	24,6%	4,9%	15,8%	45,3%
Toplam		sayı	5	95	30	73	203
		%	2,5%	46,8%	14,8%	36,0%	100,0%

Tabloda ilk sırada yüzde 46,8 oranında evet cevabı verenlerin 95 öğretmenin olduğunu görmekteyiz. Kısmen yüzde 36,0 ile ikinci sırada 73 öğretmen tarafından en çok işaretlenen cevap olmuştur. 30 öğretmenin işaretlediği Hayır 14,8 oranında kalırken, 5 öğretmenin boş bıraktığı soruda oranının yüzde 2,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 5- Okul yönetimi tarafından çeşitli okulların giriş sınavlarının başvuru tarihleri ve koşulları öğrencilere vaktinde duyuruluyor mu?

			Okul Yönetimi Tarafından Çeşitli Okulların Giriş Sınavlarının Başvuru Tarihleri Ve Koşulları Öğrencilere Vaktinde Duyuruluyor Mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	4	87	3	17	111
		%	2,0%	42,9%	1,5%	8,4%	54,7%
Branş	Branş Öğretmeni	sayı	1	78	3	10	92
		%	,5%	38,4%	1,5%	4,9%	45,3%
Toplam		sayı	5	165	6	27	203
		%	2,5%	81,3%	3,0%	13,3%	100,0%

Anketin bu sorusuna 165 öğretmen tarafından yüzde 81,3 evet cevabı verildiği görülmektedir. Diğer cevapların oranı ise şöyle sıralanmaktadır: 27 öğretmen cevabıyla kısmen yüzde 13,3 , hayır 6 öğretmen cevabıyla yüzde 6,0 ve 5 öğretmenin boş bırakmasıyla boş bırakılanların yüzde 2,5 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 6-Okul yönetimi tarafından, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerinizi belirtebileceğiniz gözlem formu, dereceleme ölçeği v.b. araçlar sağlanıyor mu?

			Okul yönetimi tarafından, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerinizi belirtebileceğiniz gözlem formu, dereceleme ölçeği v.b. araçlar sağlanıyor mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	2	50	39	20	111
		%	1,0%	24,6%	19,2%	9,9%	54,7%
Branşı	Branş Öğretmeni	sayı	1	51	22	18	92
		%	,5%	25,1%	10,8%	8,9%	45,3%
Toplam		sayı	3	101	61	38	203
		%	1,5%	49,8%	30,0%	18,7%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre yüzde 49,8 ile 101 evet ilk sırada olduğu , 61 hayır yüzde 30,0 ile ikinci en çok tercih edilen cevaplar olduğu ; buna karşılık 38 kısmen yüzde 18,7 ve toplam 3 boş bırakılanların yüzde 1,5 ile en az tercih edilen cevaplar olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7- Sınıfta yapacağınız grup çalışmalarının planlanmasında rehber öğretmenden yardım görüyor musunuz?

			Sınıfta yapacağınız grup çalışmalarının planlanmasında rehber öğretmenden yardım görüyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	0	35	52	24	111
		%	,0%	17,2%	25,6%	11,8%	54,7%
Branşı	Branş Öğretmeni	sayı	1	33	39	19	92
		%	,5%	16,3%	19,2%	9,4%	45,3%
Toplam		sayı	1	68	91	43	203
		%	,5%	33,5%	44,8%	21,2%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre, 91 öğretmen tarafından işaretlenen hayır yüzde 44,8 ilk sıradadır. Diğer oranlar ise; 68 kişi ile evet yüzde 33,5 , 43 kişi ile kısmen yüzde 21,2, 1 kişi işaretlemediği için yüzde 0,5 boş bırakılmıştır.

Tablo 8- Rehberlik servisine havale ettiğiniz öğrencilerle ilgilenildiği inancında mısınız?

			Rehberlik servisine havale ettiğiniz öğrencilerle ilgilenildiği inancında mısınız?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	2	52	24	33	111
		%	1,0%	25,6%	11,8%	16,3%	54,7%
Branş	Branş Öğretmeni	sayı	1	40	16	35	92
		%	,5%	19,7%	7,9%	17,2%	45,3%
Toplam			3	92	40	68	203
			1,5%	45,3%	19,7%	33,5%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplarda; 92 kişinin yüzde 45,3 evet cevabı ilk sıradadır. Kısmen yüzde 33,5 ile 68 kişiden dolayı ikinci sıradadır.40 hayır işaretleyen öğretmen sayısı yüzde 19,7 ve 3 kişi tarafından değerlendirme yapılmadığı için boş bırakılmış olanların yüzde 1,5 oranında olduğu görülecektir.

Tablo 9- Rehberlik servisindeki öğrencinizle ilgili, dosyada ihtiyaç duyduğunuz ve size açık olması gereken bilgiye ulaşabiliyor musunuz?

			Rehberlik servisindeki öğrencinizle ilgili, dosyada ihtiyaç duyduğunuz ve size açık olması gereken bilgiye ulaşabiliyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik	Sınıf Öğretmeni	sayı	2	58	27	24	111
		%	1,0%	28,6%	13,3%	11,8%	54,7%
Branş	Branş Öğretmeni	sayı	1	45	17	29	92
		%	,5%	22,2%	8,4%	14,3%	45,3%
Toplam			3	103	44	53	203
			1,5%	50,7%	21,7%	26,1%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre;103 öğretmenin evet cevabı yüzde 50,7 ilk sıradadır.Yüzde 26,1 kısmen işaretleyen 53 öğretmen bulunmaktadır.44 öğretmen tarafından yüzde 21,7 hayır cevaplarının verildiği görülmektedir. Soruları değerlendirmeyerek boş bırakanların 3 öğretmen bulunduğu ve yüzde 1,5 oranında olduğu da tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 10- rehberlik servisinde öğrencilere uygulanacak testlerin sonuçları, üzerinde gizlilik kaydı yoksa size bildiriliyor mu?

			rehberlik servisinde öğrencilere uygulanacak testlerin sonuçları, üzerinde gizlilik kaydı yoksa size bildiriliyor mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	1	61	29	20	111
		%	,5%	30,0%	14,3%	9,9%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	6	39	28	19	92
		%	3,0%	19,2%	13,8%	9,4%	45,3%
Toplam		sayı	7	100	57	39	203
		%	3,5%	49,3%	28,1%	19,2%	100,0%

Bu tablodaki veriler değerlendirildiğinde; 100 öğretmenin yüzde 49,3 evet işaretlediği, 57 öğretmenin ise yüzde 28,1 hayır işaretlediği görülmektedir. 39 öğretmen tarafından yüzde 19,2 oranında kısmen işaretlendiği anlaşılmaktadır. Boş bırakan 7 öğretmenin oranı yüzde 3,5 olarak görülmektedir.

Tablo 11- Okulunuzda rehberlik bürosu kapatılsa veya çalışmalarına son verilse önemli bir eksiklik hissedileceği inancında mısınız?

			Okulunuzda rehberlik bürosu kapatılsa veya çalışmalarına son verilse önemli bir eksiklik hissedileceği inancında mısınız?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	1	65	27	18	111
		%	,5%	32,0%	13,3%	8,9%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	1	52	25	14	92
		%	,5%	25,6%	12,3%	6,9%	45,3%
Toplam		sayı	2	117	52	32	203
		%	1,0%	57,6%	25,6%	15,8%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde 117 öğretmenin yüzde 57,6 oranında evet, 52 öğretmenin yüzde 25,6 oranında hayır, 32 öğretmenin yüzde 15,8 oranında kısmen işaretlediği görülmektedir. Bu soruyu 2 öğretmen boş bırakmıştır.

Tablo 12- “ Her okulda, rehberlik etkinlikleri müdürün bilgisi, ilgisi ve aktif katkısına göre değişir” savına katılıyor musunuz?

			“ Her okulda, rehberlik etkinlikleri müdürün bilgisi, ilgisi ve aktif katkısına göre değişir” savına katılıyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	0	72	18	21	111
		%	,0%	35,5%	8,9%	10,3%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	1	68	8	15	92
		,5%	,5%	33,5%	3,9%	7,4%	45,3%
Toplam		sayı	1	140	26	36	203
		%	,5%	69,0%	12,8%	17,7%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre; 140 öğretmen yüzde 69,0 oranında evet cevabını en fazla tercih etmişlerdir. 36 öğretmenin ise yüzde 17,7 kısmen cevabını tercih ettikleri, 26 öğretmenin de yüzde 12,8 hayır işaretlediği görülmektedir. Bu soruyu 1 öğretmen boş bırakmıştır.

Tablo 13- Okul müdürünüz rehberlik çalışmalarına olumlu katkıda bulunuyor mu?

			Okul Müdürünüz Rehberlik Çalışmasına Olumlu Katkıda Bulunuyor Mu				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	1	62	15	33	111
		%	,5%	30,5%	7,4%	16,3%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	0	58	5	29	92
		%	,0%	28,6%	2,5%	14,3%	45,3%
Toplam		sayı	1	120	20	62	203
		%	,5%	59,1%	9,9%	30,5%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; 120 öğretmenin yüzde 59,1 evet cevabı verdiği, 62 öğretmenin yüzde 30,5 oranında kısmen cevabını tercih ettikleri, 20 öğretmen tarafından da yüzde 9,9 oranında hayır işaretlendiği görülmektedir. Bu soruyu 1 öğretmen yüzde 0,5 oranında boş bırakmıştır.

Tablo 14- Okul müdürünüz olmasaydı rehberlik çalışmalarında sorun yaşanacağına inanıyor musunuz?

			Okul müdürünüz olmasa rehberlik çalışmalarında sorun yaşanacağına inanıyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	3	44	35	29	111
		%	1,5%	21,7%	17,2%	14,3%	54,7%
Öğretmenlik Branşı	Branş Öğretmeni	sayı	0	37	24	31	92
		%	,0%	18,2%	11,8%	15,3%	45,3%
Toplam		sayı	3	81	59	60	203
		%	1,5%	39,9%	29,1%	29,6%	100,0%

Bu sorudaki cevaplar değerlendirildiğinde;203 öğretmenin 812 i tarafından yüzde 39,9 oranında evet cevabı verildiği,60 öğretmenin yüzde 29,6 oranında kısmen cevabını verdiği, 59 öğretmenin yüzde 29,1 oranında hayır cevabını verdiği görülmektedir. Bu soruyu 3 öğretmen cevaplamayarak yüzde 1,5 oranında boş bırakmıştır.

Tablo 15- Okul müdürünün rehberlik konusundaki tecrübelerini yeterli görüyor musunuz?

			Okul müdürünün rehberlik konusundaki tecrübelerini yeterli görüyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	4	48	24	35	111
		%	2,0%	23,6%	11,8%	17,2%	54,7%
Öğretmenlik Branşı	Branş Öğretmeni	sayı	1	48	6	37	92
		%	,5%	23,6%	3,0%	18,2%	45,3%
Toplam		sayı	5	96	30	72	203
		%	2,5%	47,3%	14,8%	35,5%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre; 96 öğretmen yüzde 47,3 oranında evet, 72 öğretmen yüzde 35,5 oranında kısmen, 30 öğretmen yüzde 14,8 oranında hayır işaretlediği görülmektedir.Bu soruyu 5 öğretmen cevaplamayarak yüzde 2,5 oranında boş bırakmıştır.

Tablo 16- * Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgili tutumunun, rehberlik çalışmalarında sizleri doğrudan etkilediğine inanıyor musunuz?

			Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgili tutumunun, rehberlik çalışmalarında sizleri doğrudan etkilediğine inanıyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	0	56	22	33	111
		%	,0%	27,6%	10,8%	16,3%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	1	60	9	22	92
		%	,5%	29,6%	4,4%	10,8%	45,3%
Toplam		sayı	1	116	31	55	203
		%	,5%	57,1%	15,3%	27,1%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre; 116 öğretmenin yüzde 57,1 evet cevabını en çok tercih ettiğini, 55 öğretmenin yüzde 27,1 oranında kısmen cevabını ikinci sırada tercih ettiğini görmekteyiz.31 öğretmen tarafından yüzde 15,3 oranında hayır işaretlendiği görülmektedir. Bu soruyu 1 öğretmen cevaplamayarak yüzde 0,5 oranında boş bırakmıştır.

Tablo 17- Okul müdürünün rehberlik çalışmalarındaki etkinliği sizi motive ediyor mu?

			Okul müdürünün rehberlik çalışmalarındaki etkinliği sizi motive ediyor mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	
Öğretmenlik Branşı	Sınıf Öğretmeni	sayı	2	54	25	30	111
		%	1,0%	26,6%	12,3%	14,8%	54,7%
	Branş Öğretmeni	sayı	3	51	17	21	92
		%	1,5%	25,1%	8,4%	10,3%	45,3%
Toplam		sayı	5	105	42	51	203
		%	2,5%	51,7%	20,7%	25,1%	100,0%

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde 105 öğretmen tarafından yüzde 51,7 oranında evet, 51 öğretmen tarafından yüzde 25,1 oranında kısmen, 42 öğretmen yüzde 20,7 oranında hayır işaretlediği görülmektedir. Bu soruyu 5 öğretmen cevaplamayarak yüzde 2,5 oranında boş bırakmıştır.

Tablo 18- Okul müdürü rehberlik çalışmalarında sizleri yönlendirebiliyor mu?

			Okul müdürü rehberlik çalışmalarında sizleri yönlendirebiliyor mu?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Sınıf öğretmeni	sayı		1	38	33	39	111
	%		,5%	18,7%	16,3%	19,2%	54,7%
öğretmenlik branşı	sayı		0	43	18	31	92
	branş öğretmeni	%	,0%	21,2%	8,9%	15,3%	45,3%
Toplam		sayı	1	81	51	70	203
		%	,5%	39,9%	25,1%	34,5%	100,0%

Bu tablodaki verilere göre anket değerlendirildiğinde 81 öğretmenin yüzde 39,9 oranında Evet, 70 öğretmenin yüzde 34,5 oranında Kısmen, 51 öğretmenin yüzde 25,1 oranında Hayır işaretlediği görülmektedir. Bu soruyu 1 öğretmen cevaplamamıştır.

Tablo 19- Okul müdürünün rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında size gereken desteği verdiği inaniyor musunuz?

			Okul müdürünün rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında size gereken desteği verdiği inaniyor musunuz?				Toplam
			,00	Evet	Hayır	Kısmen	,00
Sınıf Öğretmeni	sayı		0	50	29	32	111
	%		,0%	24,6%	14,3%	15,8%	54,7%
Öğretmenlik Branşı	sayı		1	44	14	33	92
	Branş Öğretmeni	%	,5%	21,7%	6,9%	16,3%	45,3%
Toplam		sayı	1	94	43	65	203
		%	,5%	46,3%	21,2%	32,0%	100,0%

Bu soruya cevap verenlerden;94 öğretmen yüzde 46,3 Evet, 65 öğretmen yüzde 32,0 Kısmen, 43 öğretmen yüzde 21,2 Hayır cevabı vermiştir. Tablo incelendiğinde 1 öğretmenin soruyu boş bıraktığı görülecektir.

Tablo 20- Sizce rehberlik servisine yönlendirilen öğrencilerin sorunları neden kaynaklanmaktadır.

			Sizce rehberlik servisine yönlendirilen öğrencilerin sorunları neden kaynaklanmaktadır.					Toplam
			,00	a	b	c	d	,00
Öğretmenlik branşı	Sınıf öğretmeni	sayı	3	93	2	0	13	111
		%	1,5%	45,8%	1,0%	,0%	6,4%	54,7%
Öğretmenlik branşı	Branş öğretmeni	sayı	2	71	4	1	14	92
		%	1,0%	35,0%	2,0%	,5%	6,9%	45,3%
		sayı	5	164	6	1	27	203
Toplam		%	2,5%	80,8%	3,0%	,5%	13,3%	100,0%

Ankete katılan 203 öğretmenin bu soruya verdikleri cevapları değerlendirildiğinde; a işaretleyen toplam 164 kişi yüzde 80,8 oranında, b işaretleyen 6 kişi yüzde 3 oranında, c işaretleyen 1 kişi yüzde 0,5 oranında, d işaretleyen 27 kişi yüzde 13,3 oranında olduğu tabloda görülmektedir. Bu soruyu 5 kişi toplamda yüzde 2,5 oranında boş bırakmıştır

3.2.6.Öğretmenlere Uygulanan Anketin Değerlendirmesi

Anket uygulamamızda, öğretmenlere sosyal statülerine yönelik 8 soru ile rehberlik bilgi, becerisi ve yönetici beklentilerini ölçen 20 soru olarak anket uygulaması yaptık. Toplam 203 öğretmene de uyguladığımız anket çalışmamızda şu sonuçlara ulaştık:

Toplam 203 öğretmene anketimizi uyguladık. Bunlardan 150 öğretmen bayan, 53 öğretmen erkek olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin 120 'si evli olup 82 öğretmenin bekar olduğu 1 öğretmenin bu soruyu boş bıraktığı da anketimizin sonucunda görülmüştür. Ankete katılanların 111 sınıf öğretmeni, 92 'si branş öğretmenidir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı 20-35 yaş arasında bulunduğu anketimizde tespit edilmiştir. Bu öğretmenlerin 157 'si yüzde 77,3 oranında kadrolu öğretmen olup, geriye kalan yüzde 22,7 öğretmen , ücretli, vekil ya da sözleşmelidir.

Anket verilerine göre, Rehberlik çalışmalarında etkinliliğin okul yönetiminin tutumuna bağlı olduğunu belirtenler yüzde 69,5 oranında olmuştur. Bu tespitte Hayır yüzde 7,9 oranında çok düşük çıkması sonucunda rehberlik çalışmasında okul yöneticilerinin tutumunun belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Okuldaki öğretmenlerin büyük bir kısmı, rehberlik çalışmalarının başarıya ulaşmasında okul müdürünün önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Rehberlik çalışmalarıyla ilgili eğitim almış okul müdürlerinin, okuldaki rehberlik hizmetleri ile ilgili malzeme ve çalışma ortamının düzenlemesini önemseydiği görülmektedir. Rehberlik hizmetlerinin etkili bir şekilde çalışacağı imkanların sağlanmasında daha duyarlı oldukları da görülmüştür.

İlköğretim okulları genelde küçük yaş gruplarından oluştuğu için, karşılaşılan sorunlar daha fazla ve birbirinden farklı sorunlar olmaktadır. Mevcutların kalabalık olması, bölgenin farklı soysa –ekonomik yapısı, öğrenci profilinin farklılığı, v.s. sorunlar rehberlik hizmetinin işleyişinde etkin faktörlerdir. Okul müdürünün rehberlik çalışmalarına karşı olan tutumu bu sorunların çözümünde etkili olmaktadır. Öğretmenlerin rehberlik hizmetleri ile ilgili öğrenci sorunlarını danışmanları ile rahat görüşebildikleri anketimizde yüzde 60,1 oranında tespit edilmiştir.

3.3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Rehberlik eğitimde bir hizmet alanı olarak demokratik bir ortam içinde öğrencinin ; bedensel, zihinsel ve sosyal bütün potansiyellerini ileri bir seviyede geliştirir.Bu amaçla, kişinin kendi başına hareket edebilen bir varlık olmasına yardım eder. Rehberlik eğitim ile aynı amaçları gerçekleştirme yolundadır. Buna göre rehberlik eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçasıdır. Rehberlik, bireyi tanımak onu kendine tanıtmak ve genel olarak onun büyümesine gelişmesine sistematik olarak yardımcı kapsamaktadır.

Rehberliğin amacı, bireyin kendini geliştirmesine yardım etmektir. Ferde yardım etme bir zaman süreci içinde yer alır, tanıma anlama ve kabul etme gibi başka unsurları da vardır. Rehberlikte yardım etme kavramı tavsiye etme şeklinde değildir. Yardım etme; ferdin kendisini daha iyi anlamasını ve karşılaştığı problemleri çözümede kendi kendine yeter hale gelmesini sağlamaktadır.

Çalışmamda, ilköğretim okulu yöneticilerinin mesleki yardım ve rehberlik yeterliklerini sorgulayarak, rehberlikle ilgili görevlerini hangi düzeyde yerine getirdiklerini, öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda ortaya çıkmıştır. İlköğretim okulu yöneticilerinin rehberlik yeterlikleri araştırmanın bağımlı değişkenidir. Görüşlerine başvuru yönetici ve öğretmenlerin yaş ve mesleki kıdem durumları, araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, iki bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Birinci bölümde araştırmaya katılan bireylere ilişkin kişisel bilgiler; ikinci bölümde, okul yöneticilerinin rehberlik görevlerine ilişkin 17 soru yer almıştır.

Geliştirilen anket, İstanbul İli'ndeki okullardan seçilen örneklem grubundaki yönetici ve öğretmenlere uygulanmıştır. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin en yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri rehberlik davranışı "Okul Yönetimi Tarafından Çeşitli Okulların Giriş Sınavlarının Başvuru Tarihleri Ve Koşulları Öğrencilere Vaktinde Duyuruluyor" maddesi olmuştur. Okul yöneticilerinin en düşük düzeyde yüzde 4,4 oranında gerçekleştirdikleri rehberlik davranışı ise "Rehber öğretmenin grup rehberliği yapabilmesi için yer ve zaman sağlayamadıkları" olarak tespit edilmiştir.

Rehberlik çalışmalarındaki öncelikli sorun, okullarda “rehber öğretmen” bulunmayışıdır. Rehber öğretmen olmayan okullarla ilgili son yıllarda düşünülen çözüm ise oldukça ilginçtir. Rehber öğretmeni olan okulların öğretmenleri haftanın belirli günlerinde yakın okullarda rehberlik çalışmalarına yönlendirilmektedir. Zaten görev yaptıkları okulların kalabalık olması sebebiyle 1/500 ortalamalarının üzerinde öğrencilere hizmet etme zorluğuna çözüm üretememişken, başka okullardaki öğrencilere çözüm üretmeleri beklentileri ile görevlendirilmeleri de ilginç bir uygulamadır. Ancak, okul yöneticilerinin rehberlik çalışmalarında karşılaştıkları en önemli sorun; yeterli rehber öğretmen bulunmayışıdır. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik hizmetleri konusunda hem kamuda hem de özel sektörde artan talep karşısında yeterli sayıda yetişmiş eleman sıkıntısı yaşanmaktadır. Okulların genelinde sınıf mevcutlarının kalabalık olması sebebiyle 1/500 öğrenci oranının çok üzerinde hizmet verilmesi de başka bir büyük sorundur.

Rehberlik servisi hizmeti sunan tüm okullarda, personelin ihtiyacı olan ek hizmetler, genel olarak okul yöneticileri tarafından sağlanmaktadır. Okul müdürlerinin rehberlikle ilgili tutumları, bu hizmetlerin sağlanmasını önemli oranda etkilemektedir. Bazı yöneticiler rehber öğretmenlerin taleplerini maddi yetersizlik gerekçesiyle karşılamamaktadır.

Okul yöneticilerinin, rehberlik çalışmaları alanında yapılacak proje ve çalışmalara karşı ilgisiz ve isteksiz oluşlarının temel nedeni daha önce rehberlik hizmetleri ile ilgili bir eğitim almamış olmalarıdır. Okul yöneticileri karışık bir takım testlerin, ölçümlerin ve yazışmaların evrak israfı olduğu kanaatini taşımaktadır.

Ayrıca, okul müdürlerinin taleplerine üst makamların yeterince destek sağlamadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Rehberlik çalışması eğitimi almamış ya da çalışmanın gerekliliğini önemsememiş üst yöneticilerin görev yapıyor olması Milli Eğitim camiasında dillendirilmeyen “sessiz gerçektir.”

Bütün bu anketler neticesinde kendileri ile konuştuğumuz okul yöneticilerinin rehberlik işini tam olarak rehber öğretmen işi olarak gördükleri, kendilerinin bu alanda fazla bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yaptığımız anket sonucunda okul yöneticilerinin pek çoğunun rehberlik hizmetlerini gereği gibi algılamadıkları, gereken önemi göstermedikleri ortaya çıkmıştır. Rehber öğretmenlerin görev ve çalışma alanlarını bilmeyen okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlere nöbet tutturdukları, gelmeyen öğretmenlerin yerine derslere soktukları, karne-devam cetvelleri doldurdıkları, gizli bilgileri açıklamalarını istediği ve disiplin kurallarına aykırı davranışları saptamalarını istediği anketimizde tespit edilmiştir. Bütün bu olumsuzluklara karşın bazı okul yöneticilerinin rehberlik çalışmalarının öneminin kısmen farkında oldukları da fark edilmiştir. Ancak, iyi niyetle yapılan çalışmaların istenen hedeflerin çok gerisinde kaldığı, rehberliğin öneminin okul yöneticileri tarafından çok iyi anlaşılmadığı anketimizle bir kez daha ortaya konmuştur.

Okul yöneticilerinin görev yaptığı okullarda rehberlik çalışmalarında etkin olması bazı eğitim sorunlarının önemli ölçüde çözülmesini sağlayacaktır. İlköğretim okul müdürlerinin rehberlik çalışmalarında etkisini artırabilmek için şu önerilerde bulunabiliriz:

- Rehberlik çalışmalarında ihtiyaç duyulacak materyallerin sağlanması için bütçe oluşturulması gerekir.
- İlköğretim müdürlerinin rehberlik alanında hizmet içi kurslarla eğitilerek bilgi ve becerilerinin artırılması gereklidir.
- İlköğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren Üniversitelerin bölümleri(Eğitim Fakülteleri)ile işbirliğine gidilerek “rehberlik eğitimi” teorik ve uygulamalı olarak öğretilmesi gerekir.
- Her eğitim öğretim yılında iki dönem rehberlik araştırma merkezlerinde (R.A.M) seminer,konferans, kurs faaliyetlerine katılımları ile değişiklikler ve yenilikler konusunda bilgilendirilmeleri gerekir.
- İlköğretim okullarına yönetici atamalarında yapılacak sınavlarda “rehberlik alanı bilgisi” ile ilgili sorularla yeterlilik düzeylerinin ölçülmesi gerekir.

Kaynakça

- Altıntaş,Ersin. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,Ankara ,2005.
- Aydınay Satan,Ayşin, **İlköğretimde Rehberlik**, İstanbul ,2004.
- Baysal,Asuman.**Psikolojik Danışma Ve Rehberlik**.Ankara,2007.
- Ercan,Ahmet Rahmi,**Eğitimde Biz ve Çocuklarımız**,İstanbul,2004
- Erdoğan,İrfan, **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**,İstanbul, 2000.
- Girgin,Günseli,**Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik**, Ankara,2007.
- Güven, Mehmet., **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik**.Ankara 2007.
- Kaya ,Alim.**Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Ankara:2007.
- Kepçeoğlu,Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**,Ankara,1994.
- Kıran Esen,Binnaz, **Rehberlik Örgütü ve Personel**,İstanbul,2004.
- Kuzgun,Yıldız. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**.,Ankara,2002.
- Işık Terzi,Şerife. **Psikolojik Danışma Ve Rehberlik** ,Ankara, 2007.
- Otrar,Mustafa,**Psikolojik Danışma Ve Rehberlik** ,İstanbul,2004.
- Sarı,Enver, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Ankara,2007.
- Şirin,Ahmet.**Psikolojik Danışma ve Rehberlik**,İstanbul,2004.
- Şişman,Mehmet, **Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi**, İstanbul.2008.
- Tan,Hasan, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** ,İstanbul, 1992.
- Türküm,A.Sibel, **Rehberlikte Örgüt ve Personel**,Ankara,2005.
- Yeşilyaprak,Binnur, **Eğitim Psikolojisi**,Ankara,2006.
- <http://www.rehberlikportali.com/Yazi.asp?ID=41> (30.10.2008)
- <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.11.2008)
- http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc (10.12.2008)
- <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.12.2008)
- <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (10.12.2008)
- http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc (10.12.2008)
- http://www.mustafaadanir.k12.tr/rehberlik/rehberlik_nedenleri.doc (10.12.2008)
- <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)
- <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)
- <http://www.dersimiz.com/rehberlik/yazi.asp?id=8> (11.11.2008)
- <http://pdr.gen.tr/?p=59> (23.11.2008)
- <http://www.opdm.selcuk.edu.tr/konulara.htm>(23.11.2008)
- <http://www.mustafaaykin.k12.tr/rehber.htm> (11.11.2008)

EK-1 . Anket Formları

ANKET

Sevgili Meslektaşım,

Bu anket çalışmasındaki veriler “Okul Müdürlerinin Rehberlik Çalışmalarına Etkisi” adlı bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Değerlendirmeden sağlıklı yararlanabilmemiz için,sizin anket sorularının tamamını içtenlikle cevaplamanız gereklidir. Çalışmamıza ayıracağınız zaman ve yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Temur YANKIN

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz Kadın Erkek
2. Medeni Durumunuz Evli Bekar
3. Yaşınız 20-25 26-30 31-35
36-40 41-45 46-50
51-55 56 ve üstü
4. Mezun olduğunuz okulun türü
Okulu Öğretmen Okulu
Eğitim Enstitüsü-Eğitim Yüksek
Açık Öğretim Fakültesi
Eğitim Fakültesi
Diğer Fakülteler
Yüksek Lisans
Doktora
5. Öğretmenlikte geçirdiğiniz hizmet süresi
1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl
16-20 yıl 21-25 yıl 26 ve üstü
6. Öğretmenlikteki branşınız
Sınıf Öğretmeni Branş Öğretmeni
7. Öğretmenlikteki statünüz
Kadrolu Vekil Ücretli
Stajyer – Kadrolu Stajyer- Sözleşmeli
8. Bu okuldaki hizmet süreniz
1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl
10-12 yıl 13-16 yıl 17-19 yıl
20 ve üstü

**MÜDÜRLERE YÖNELİK
BÖLÜM II**

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
1	Rehberlik çalışmalarında tespit edilen sorunlarla ilgili, üst makamlardan çözüm taleplerinize destek sağlanılıyor mu?			
2	Rehber öğretmenin çalışmalarını izleme, katkı sağlama, yönlendirme yapacak bilgi ve donanıma sahip olduğunuza inanıyor musunuz?			
3	Rehber öğretmeniniz bulunmasa da rehberlik yıllık programını aksatmadan yürütecek bilgi ve donanımına sahip misiniz?			
4	Okulunuzda rehberlik çalışmaları için uygun mekan sağlayabildiniz mi?			
5	Rehber hizmetleri için kırtasiye, telefon, faks, bilgisayar, sekreterlik hizmeti sağlıyor musunuz?			
6	Rehber öğretmenin grup rehberliği yapabilmesi için yer ve zaman sağlıyor musunuz?			
7	Okulunuzda rehber öğretmenin, öğrenci –danışman oranı 1/500 ‘ü aşıyor mu?			
8	Rehber öğretmenden öğrenciler hakkında gizli bilgileri açıklamasını istiyor musunuz?			
9	Okulunuzdaki rehber öğretmen nöbet tutuyor mu?			
10	Okulunuzda rehber öğretmen gelmeyen öğretmenlerin yerine derslere giriyor mu?			
11	Rehber öğretmen karneleri ya da devam cetvellerini dolduruyor mu?			
12	Rehber öğretmenlerin, öğrencileri gözleyip disiplin ve kıyafet kurallarına aykırı davranışları saptamasını istiyor musunuz?			
13	Okul müdürü olarak rehberlikle ilgili çalışmalarda, ihtiyaç durumunda mevcut imkanlara ek olarak dışarıdan rehber öğretmen ya da uzman kuruluşlardan destek alıyor musunuz?			
14	Okulunuzdaki rehber öğretmenler rehberlik alanındaki yeni gelişen bilgi ve teknikleri yeterince uygulayabiliyorlar mı?			
15	Okulunuzda öğrencilere yönelik meslek tanıtım konferansları düzenliyor musunuz?			
16	Okulunuzda öğrencilerin meslekleri tanıması için çeşitli iş yerlerine geziler düzenliyor musunuz?			
17	Daha önce rehberlik hizmetleri ile ilgili bir eğitim aldınız mı? (Hizmet içi eğitim , kurs, seminer gibi)			

Öğretmenlere Yönelik

BÖLÜM- II				
SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
1	Sizce rehberlik çalışmalarının etkinliği okul yönetiminin tutumuna bağlı mıdır?			
2	Öğrenci sorunlarıyla ilgili danışmanlar ile rahatça konuşabiliyor musunuz?			
3	Öğrencilere meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi veriliyor mu?			
4	Öğrencilere verimli çalışma yöntemleri hakkında bilgi veriliyor mu?			
5	Okul yönetimi tarafından çeşitli okulların giriş sınavlarının başvuru tarihleri ve koşulları öğrencilere vaktinde duyuruluyor mu?			
6	Okul yönetimi tarafından, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerinizi belirtebileceğiniz gözlem formu, dereceleme ölçeği vb. araçlar sağlanıyor mu?			
7	Sınıfta yapacağınız grup çalışmalarının planlamasında rehber öğretmenden yardım görüyor musunuz?			
8	Rehberlik servisine havale ettiğiniz öğrencilerle ilgilenildiği inancında mısınız?			
9	Rehberlik servisindeki öğrencinizle ilgili, dosyada ihtiyaç duyduğunuz ve size açık olması gereken bilgiye ulaşabiliyor musunuz?			
10	Rehberlik servisinde öğrencilere uygulanacak testlerin sonuçları, üzerinde gizlilik kaydı yoksa, size de bildiriyor mu?			
11	Okulunuzda rehberlik bürosu kapatılsa veya rehberlik çalışmalarına son verilse önemli bir eksiklik hissedileceği inancında mısınız ?			
12	“Her okulda, rehberlik etkinlikleri okul müdürünün bilgisi, ilgisi ve aktif katkısına göre değişir.” savına katılıyor musunuz ?			
13	Okul müdürünüz rehberlik çalışmalarına olumlu katkı da bulunuyor mu?			
14	Okul müdürünüz olmasaydı rehberlik çalışmalarında sorun yaşanacağına inanıyor musunuz?			
15	Okul müdürünün rehberlik etkinlikleri konusunda ki tecrübelerini yeterli görüyor musunuz?			
16	Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgili tutumunun, rehberlik çalışmalarında sizleri doğrudan etkilediğine inanıyor musunuz?			
17	Okul müdürünün rehberlik çalışmalarındaki etkinliği sizi motive ediyor mu?			

18	Okul müdürü rehberlik çalışmalarında sizleri yönlendirebiliyor mu?			
19	Okul müdürünün, rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında, size gereken desteği verdiğine inanıyor musunuz?			
20	Sizce rehberlik servisine yönlendirilen öğrencilerin sorunları neden kaynaklanmaktadır? a)Ailesi b)Okul c)Arkadaş d) Çevre			

Ek-2.1 : Anket İzin Formları

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

ayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/131/3439
konu: **Anket.**
(**Temur YANKIN**)

12 Ocak 2009

VALİLİK MAKAMINA

- gi : a-)Beykent Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı'nın 22/12/2008 tarih ve 3261-7266 sayılı yazısı.
b-)Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c-)Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d-)Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 08/01/2008 tarihli tutanağı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Temur YANKIN**'ın, İlimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Müdürlerinin Rehberlik Çalışmalarına Etkisi**" konulu anket çalışmalarını yapma istekleri hakkındaki İlgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Temur YANKIN**'ın, İlimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Müdürlerinin Rehberlik Çalışmalarına Etkisi**" konulu anket çalışmalarını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında)bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

Ek-1. İLGI (a)yazı ve ekleri

OLUR
09/01/2009
Hikmet DİNÇ
Vali
Vali Yardımcısı

Ek-2.2)Anket İzin Formları

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ **143/3674**
Konu : **Anket.**
(**Temur YANKIN**)

12./01/2009

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ Personel Daire Başkanlığına

- İlgi: a) Valilik Makamının 12/01/2009 tarih ve 131/3439 sayılı Oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) 22/12/2008 tarih ve 3261-7266 sayılı yazınız.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Temur YANKIN**'ın, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Müdürlerinin Rehberlik Çalışmalarına Etkisi**" konulu anket çalışmasını yapma isteği ilgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Ek-1. İLGİ (a) Valilik Oluru.
2. Anket soruları.

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 2125261382
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr **Web** : <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>
4440632

ÖZGEÇMİŞ

01 Haziran 1973 tarihi, Iğdır merkez doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi yine aynı ilde tamamladıktan sonra, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 1995 yılında mezun olduktan sonra, Adıyaman İline sınıf öğretmeni olarak atandım. 1997 yılında Şırnak'ta askerliğimi tamamladım. 2000 yılında İstanbul İli'ne öğretmen olarak atandım. İlköğretim okullarında, çeşitli kademelerde idarecilik yaptım. Mili eğitim Bakanlığı tarafından yapılan "Kariyer Basamakları Yükselme Sınavı"nda başarılı olarak "Uzman Öğretmen Belgesi" almaya hak kazandım. Kendimi geliştirmek ve yetiştirmek için; Okul müdürlüğü yaptığım 2007 yılında Beykent Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım; bilgisayar oyunları ve teknolojisi, satranç, futbol, izcilik ve ailemle bir arada vakit geçirmektir.

Yabancı dilim İngilizce olup, evli ve iki erkek çocuk babasıyım.

Temur YANKIN